Glas Islama

32

Umer Sulejman El-Eškar

Svijet meleka

Umer Sulejman El-Eškar

32

Svijet meleka

El-Kelimeh
2007.

بسم الله الرحمن الرحيم

Svijet meleka	Dr. Umer Sulejman El-Eškar
Prijevod	Semir Rebronja
Izdavač	El-Kelimeh
Za izdavača	Malik Nurović
Recenzija	dr. Zuhdija Adilović
Urednik	Sanela Karišik
Lektor	dr. Džemaludin Latić
Korektor	Samed Jukić
Prijelom, DTP i korice	mr. Fahrudin Smailović
Tiraž	300
Štampa	El-Kelimeh, Beograd

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

28-167
28-1

EŠKAR, Umer Sulejman

Svijet meleka / Umer Sulejman El-Eškar ; [prijevod Semir Rebronja] . - Novi Pazar : El-Kelimeh, 2007 (Beograd : El-Kelimeh). - 159 str ; 21 cm

Delimično upor. tekst na boš. i arap. jeziku. - Tiraž 300. - Napomene i bibliografske reference uz tekst.

ISBN 978-86-7980-008-4

a) Анђели - Исламска теологија
COBISS.SR-ID 144391436

Umer Sulejman El-Eškar

Svijet meleka

Novi Pazar, 2007.

Predgovor

Upoznavanje sa melekima i vjerovanjem u njih

Meleki su svijet različit od svijeta ljudi i džinna. To je plemeniti svijet, u potpunosti čist i nepotvoren. Meleki su časni i bogobojazni, obožavaju Allaha istinskim ibadetom. Izvršavaju sve Njegove naredbe i nikada Mu ne pokazuju neposlušnost.

Posredstvom kur'anskih i hadiskih tekstova upoznat ćemo njihov opis onako kako nam o tome govore ova dva izvora.

Korijen riječi melek je: ألك što znači *prenijeti vijest*, od toga je: المألكة و المألك što je isto kao i الرسالة što znači *pismo, obavijest*.

Kaže se da je riječ melek izvedena od riječi ل أ ك والألوكة što znači *poslati kao vjesnika*. Dobili su ovo ime jer su oni poslani od Uzvišenog Allaha, ﷻ.

Neki učenjaci kažu: Melek je od riječi *melik* što znači vladar. Za onoga od meleka koji je

zadužen nečim se kaže melek, a za onoga od ljudi melik.[1]

Vjerovanje u meleke je jedan od temelja vjerovanja. Nije ispravan iman onoga čovjeka koji ne vjeruje u meleke. Uzvišeni Allah, ﷻ, kaže:

﴿آمَنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مِن رَّبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ آمَنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِّن رُّسُلِهِ﴾

"Poslanik vjeruje u ono što mu se objavljuje od Gospodara njegova, i vjernici – svaki vjeruje u Allaha, i meleke Njegove, i knjige Njegove, i poslanike Njegove: "Mi ne izdvajamo nijednog od poslanika Njegovih."[2]

Kakvo treba biti vjerovanje u meleke?

Sujuti u svome djelu *Šu'bul-iman* prenosi od Bejhekija: "Vjerovanje u meleke se ogleda kroz četiri aspekta:

Prvo: smatrati i potvrđivati istinitim njihovo postojanje.

Drugo: dati im adekvatno mjesto, potvrđivati da su oni Allahovi robovi i Allahova stvorenja kao što su džini i ljudi, i da su zaduženi činjenjem djela. Imaju onoliko snage i sposobnosti koliko im je to Uzvišeni Allah, ﷻ, omogućio. Oni umiru, ali im je Allah dao dug život i ne usmr-

[1] *Besair zevil-temjiz*, Fejruz Abadi, 524/4.

[2] El-Bekare, 285.

ćuje ih dok ga ne ispune. U njihovom opisu ne postoji ništa što bi aludiralo na mogućnost da mogu biti pripisivani Allahu kao partneri niti što može dovesti do njihovog obožavanja, kao što su to tvrdili prijašnji narodi.

Treće: priznavanje da među njima ima poslanika koje Allah, ﷻ, šalje nekim Svojim robovima koje On odabere od ljudi, a može ih slati i jedne drugima. U skladu sa ovim, od njih su i nosioci Arša, meleki koji stoje u redove poredani, čuvari Dženneta i Džehennema, meleki koji pišu djela, koji pokreću oblake. Sve ovo se prenosi iz Kur'ana, pa i više od ovoga."[3]

Ova knjiga sadrži objašnjenje onoga što je preneseno o vjerovanju u meleke.

Njihova svojstva i moć

U ovom poglavlju pokušat ćemo da objasnimo, posredstvom vjerodostojnih tekstova, osobine meleka, a zatim ćemo govoriti o sposobnostima koje im je Allah, ﷻ, darovao.

[3] *El-Habaik fi ahbaril-melaik*, Sujuti str. 10. Pogledaj: *Muhtesaru Šu'bil-iman:* 1/405-406.

FIZIČKA SVOJSTVA I ONO ŠTO JE VEZANO ZA NJIH

Materija od koje su stvoreni

Element od koga su stvoreni meleki je svjetlost. U Muslimovom *Sahihu* se prenosi od Aiše, r.a., i njenog oca da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao:

قال رسول الله ﷺ: خلقت الملائكة من نور وخلق الجان من مارج من نار وخلق آدم مما وصف لكم

"Meleki su stvoreni od svjetlosti, džini od plamena vatre, a Adem od onoga od čega vam je opisano."[4]

Allahov Poslanik, ﷺ, nam nije objasnio koje je to svjetlo od kojeg su stvoreni meleki i zbog toga mi ne možemo detaljnije prodrijeti u ovo, jer je to nedokučivo i ne prenosi se nijedno predanje koje bi objasnio ovo pitanje više od ovog hadisa.

[4] Muslimov Sahih: 4/2294, br. 2996.
Neki odbacuju ovaj hadis i njemu slične, tvrdeći da je ovo ahad hadis i da ahad hadisi nisu validan dokaz u akaidu. Suprotstavio sam se ovom stavu i objasnio njegovu neispravnost u poslanici pod naslovom: *Aslul-i'tikad.*

Kada je u pitanju ono što se prenosi od Ikrime da je rekao: "Meleki su stvoreni od svjetla dostojanstva, a Iblis od vatre dostojanstva", i što se prenosi od Abdullaha ibn Umera: "Allah je stvorio meleke od svjetla podlaktica i prsa", nije dozvoljeno prihvatiti ovo, čak i pod pretpostavkom da je ovo vjerodostojnim putem preneseno od ove dvojice učenjaka, jer oni dvojica nisu bezgrješni i možda su ovaj stav preuzeli iz israilijata.[5]

Kada su stvoreni?

Ne znamo kada su meleki stvoreni. Allah, ﷻ, nas nije obavijestio o tome. Ali znamo da je njihovo stvaranje prethodilo stvaranju Adema, oca čovječanstva. Uzvišeni Allah, ﷻ, nas je obavijestio da je kazao melekima da će na Zemlji postaviti halifu:

﴿وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً﴾

"A kada Gospodar tvoj reče melekima: "Ja ću na Zemlji halifu postaviti!"[6]

Halifom se aludira na Adema, a.s. Zatim im je, nakon što ga je stvorio, naredio da mu učine sedždu: ***"...i kad mu dam lik i u nj udahnem dušu, vi mu se poklonite!"[7]***

[5] Pogledaj: *Silsiletul-ehadisis-sahiha*, 197/1.
[6] El-Bekare, 30.
[7] El-Hidžr, 29.

Viđenje meleka

Pošto su meleki svjetlosna bića čovjeku nije omogućeno da ih vidi. Allah nam nije dao vid koji je sposoban vidjeti ih.

Niko od ovog ummeta nije vidio meleka u njegovom pravom obliku, osim Allahovog Poslanika,ﷺ. On je vidio Džibrila dva puta u njegovom liku u kojem ga je Allah,ﷻ, stvorio. Predanja ukazuju na to da ljudi mogu vidjeti meleke kada se preobraze u ljudski lik.

Veličina meleka

Uzvišeni, Allah,ﷻ, govoreći o melekima Vatre kaže:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قُوا أَنفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ عَلَيْهَا مَلَائِكَةٌ غِلَاظٌ شِدَادٌ لَا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ﴾

"O, vi koji vjerujete, sebe i porodice svoje čuvajte od vatre čije će gorivo ljudi i kamenje biti, i o kojoj će se meleki strogi i snažni brinuti, koji se onome što im Allah zapovjedi neće opirati, i koji će ono što im se naredi izvršiti."[8]

Zadovoljit ćemo se citiranjem hadisa koji govore samo o dva plemenita meleka.

[8] Et-Tahrim, 6.

Veličina Džibrila

Allahov Poslanik,ﷺ, vidio je meleka Džibrila u njegovom prirodnom obliku, u kojem ga je Allah,ﷻ, stvorio, dva puta. To je spomenuto u Allahovim riječima:

﴿وَلَقَدْ رَآهُ بِالْأُفُقِ الْمُبِينِ﴾

"On ga je na obzorju jasnom vidio."[9]

I u riječima:

﴿وَلَقَدْ رَآهُ نَزْلَةً أُخْرَىٰ عِندَ سِدْرَةِ الْمُنتَهَىٰ عِندَهَا جَنَّةُ الْمَأْوَىٰ﴾

"On ga je i drugi put vidio, kod Sidretul-muntehaa kod kojeg je džennetsko prebivalište."[10]

kada se sa njim peo ka najvećim nebesima.

U Muslimovom *Sahihu* se prenosi da je Aiša, r.a., pitala Allahovog Poslanika,ﷺ, o ova dva ajeta, pa je on rekao:

إنما ذلك جبريل ما رأيته في الصورة التي خلق فيها غير هاتين المرتين رأيته منهبطا من السماء سادا عظم خلقه ما بين السماء والأرض.

"To je Džibril, vidio sam ga u liku u kojem ga je Allah stvorio samo ova dva puta.

[9] Et-Tekvir, 23.

[10] En-Nedžm, 13-15.

Vidio sam ga kako se spušta sa nebesa i kako zaklanja svojom veličinom sav prostor između nebesa i zemlje."[11]

Upitana je Aiša, r.a., o riječima Uzvišenog, ﷻ:

﴿ثُمَّ دَنَا فَتَدَلَّىٰ﴾

"Zatim se približio, pa nadnio."[12]

Pa je ona rekla:

إنما ذاك جبريل صلى الله عليه وسلم. كان يأتيه في صورة الرجال. وإنه أتاه في هذه المرة في صورته التي هي صورته، فسد أفق السماء.

"To je Džibril, a.s. Dolazio je u liku čovjeka, a ovoga puta došao je u svome liku, pa je zaklonio nebeski horizont."[13]

Prenosi Buhari u svome *Sahihu* od Abdullaha ibn Mes'uda, ﷺ, da je rekao:

عن ابن مسعود ﷺ قال: رأى رسول الله ﷺ جبريل وله ستمائة جناح

"Muhammed, ﷺ, je vidio Džibrila, a na njemu je bilo šest stotina krila."[14]

Ibn Mes'ud, ﷺ, o riječima Uzvišenog, ﷻ, kaže:

﴿لَقَدْ رَأَىٰ مِنْ آيَاتِ رَبِّهِ الْكُبْرَىٰ﴾

[11] Muslimov *Sahih*: 1/159, br. 177.
[12] En-Nedžm, 8.
[13] Muslimov *Sahih*: 1/160, br.177.
[14] Buharijin *Sahih*: 8/610, br. 4856, 4857.

"Vidio je najveličanstvenija znamenja svoga Gospodara."[15]

رأى رفرفا أخضر قد سد الأفق

"To jest zeleni refref koji je zaklonio horizont."[16]

Ovo je refref koji je zaklonio horizont na kome je bio Džibril. Ibn Hadžer spominje da Nesai i Hakim prenose od Ibn Mes'uda da je rekao:

"Allahov Poslanik, ﷺ, je vidio Džibrila na refrefu, a bio je ispunio prostor između nebesa i zemlje."[17]

Ibn Hadžer spominje da je Ibn Mes'ud, r.a., u Nesaijinom rivajetu, rekao:

عن ابن مسعود ﷺ قال: رأى رسول الله ﷺ جبريل في صورته وله ستمائة جناح قد سد الأفق.

"Muhammed, ﷺ, je vidio Džibrila, a na njemu je bilo šest stotina krila i bio je zaklonio horizont."[18]

U *Musnedu* Imama Ahmeda se prenosi da je Abdullah ibn Mes'ud, ﷺ, rekao:

رأى رسول الله ﷺ جبريل في صورته وله ستمائة جناح كل جناح منها قد سد الأفق، يسقط من جناحه من التهاويل والدر والياقوت

[15] En-Nedžm, 18.
[16] Buhari: 8/611, br. 4858.
[17] *Fethul-Bari*: 8/611.
[18] Ibid.

"Allahov Poslanik, ﷺ, je vidio Džibrila u njegovom liku. Na njemu je bilo šest stotina krila. Svako od ovih krila je zaklonilo horizont, i sa njegovih krila padaju šarene stvari od zrna bisera i safira."

Ibn Kesir o ovom hadisu kaže: *"Njegov sened je džejjid."*[19]

Opisujući Džibrila Uzvišeni Allah, ﷻ, kaže:

﴿إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ ذِي قُوَّةٍ عِندَ ذِي الْعَرْشِ مَكِينٍ مُطَاعٍ ثَمَّ أَمِينٍ﴾

"Kur'an je, zaista, kazivanje Izaslanika plemenitog, moćnog, od Gospodara Arša cijenjenog, kome se drugi potčinjavaju, tamo pouzdanog!"[20]

Pod pojmom 'izaslanik plemeniti' ovdje se aludira na Džibrila, a pod izrazom 'Gospodar Arša' se misli na Uzvišenog Gospodara.

Veličina meleka nosioca Arša

Ebu Davud prenosi od Džabira ibn Abdullaha, رضي الله عنه, da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao:

قال رسول الله ﷺ: (أذن لي أن أحدث عن ملك من ملائكة الله من حملة العرش ما بين شحمة أذنه إلى عاتقه مسيرة سبعمائة عام).

[19] *El-Bidaje wen-nihaje*: 1/47.

[20] Et-Tekvir, 19-21.

"Dozvoljeno mi je da vam govorim o jednom meleku od Allahovih meleka, koji nose Arš. Između rese njegovog uha i vrata je razdaljina hoda od sedam stotina godina."[21]

Prenosi ga Ibn Ebi Hatim i kaže: "...sedam stotina godina leta ptice", a recenzent *Miškatul-mesabiha* kaže: "Njegov sened je vjerodostojan."[22]

Taberani u svome *Mu'džemul-evsatu* prenosi sa sahih senedom od Enesa, رضي الله عنه, da je rekao:

أذن لي أن أحدث عن ملك من حملة العرش رجلاه في الأرض السفلى وعلى قرنه العرش وبين شحمة أذنيه وعاتقه خفقان الطير سبعمائة عام يقول ذلك الملك: سبحانك حيث كنت.

„Allahov Poslanik, ﷺ je rekao: "Dozvoljeno mi je da vam govorim o meleku, jednom od meleka nosioca Arša. Njegove noge su u dnu zemlje, na njegovom rogu je Arš, između resice njegovog uha i vrata je sedam stotina godina ptičjeg leta, taj melek govori: 'Slavljen neka Si Ti, gdje god da sam'."[23]

[21] *Sahihus-suneni Ebi Davud*: 3/895. br. 9353.

[22] *Miškatul-mesabih*: 3/121. Pogledaj: *Silsiletul-ehadisis-sahihati*, br. 151.

[23] *Sahihul-džami'is-sagir*, drugo izdanje: 1/208, br. 853.

"Allahov Poslanik, ﷺ, je vidio Džibrila u njegovom liku. Na njemu je bilo šest stotina krila. Svako od ovih krila je zaklonilo horizont, i sa njegovih krila padaju šarene stvari od zrna bisera i safira."

Ibn Kesir o ovom hadisu kaže: *"Njegov sened je džejjid."*[19]

Opisujući Džibrila Uzvišeni Allah, ﷻ, kaže:

﴿إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ ذِي قُوَّةٍ عِندَ ذِي الْعَرْشِ مَكِينٍ مُطَاعٍ ثَمَّ أَمِينٍ﴾

"Kur'an je, zaista, kazivanje Izaslanika plemenitog, moćnog, od Gospodara Arša cijenjenog, kome se drugi potčinjavaju, tamo pouzdanog!"[20]

Pod pojmom 'izaslanik plemeniti' ovdje se aludira na Džibrila, a pod izrazom 'Gospodar Arša' se misli na Uzvišenog Gospodara.

Veličina meleka nosioca Arša

Ebu Davud prenosi od Džabira ibn Abdullaha, رضي الله عنه, da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao:

قال رسول الله ﷺ: (أذن لي أن أحدث عن ملك من ملائكة الله من حملة العرش ما بين شحمة أذنه إلى عاتقه مسيرة سبعمائة عام).

[19] *El-Bidaje wen-nihaje*: 1/47.

[20] Et-Tekvir, 19-21.

"Dozvoljeno mi je da vam govorim o jednom meleku od Allahovih meleka, koji nose Arš. Između rese njegovog uha i vrata je razdaljina hoda od sedam stotina godina."[21]

Prenosi ga Ibn Ebi Hatim i kaže: "...sedam stotina godina leta ptice", a recenzent *Miškatul-mesabiha* kaže: "Njegov sened je vjerodostojan."[22]

Taberani u svome *Mu'džemul-evsatu* prenosi sa sahih senedom od Enesa, رضي الله عنه, da je rekao:

أذن لي أن أحدث عن ملك من حملة العرش رجلاه في الأرض السفلى وعلى قرنه العرش وبين شحمة أذنيه وعاتقه خفقان الطير سبعمائة عام يقول ذلك الملك: سبحانك حيث كنت.

„Allahov Poslanik, ﷺ je rekao: "Dozvoljeno mi je da vam govorim o meleku, jednom od meleka nosioca Arša. Njegove noge su u dnu zemlje, na njegovom rogu je Arš, između resice njegovog uha i vrata je sedam stotina godina ptičjeg leta, taj melek govori: 'Slavljen neka Si Ti, gdje god da sam'."[23]

[21] *Sahihus-suneni Ebi Davud*: 3/895. br. 9353.

[22] *Miškatul-mesabih*: 3/121. Pogledaj: *Silsiletul-ehadisis-sahihati*, br. 151.

[23] *Sahihul-džami'is-sagir*, drugo izdanje: 1/208, br. 853.

NAJVAŽNIJA FIZIČKA SVOJSTVA

Krila meleka

Meleki posjeduju krila kao što nas je Uzvišeni Allah,ﷻ, obavijestio. Neki od njih posjeduju dva, neki tri, neki četiri, a neki od njih imaju više krila:

﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ فَاطِرِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ جَاعِلِ الْمَلَائِكَةِ رُسُلًا أُولِي أَجْنِحَةٍ مَّثْنَىٰ وَثُلَاثَ وَرُبَاعَ يَزِيدُ فِي الْخَلْقِ مَا يَشَاءُ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾

"Hvaljen neka je Allah, Stvoritelj nebesa i Zemlje, koji meleke sa po dva, tri i četiri krila čini izaslanicima; On onome što stvara dodaje što hoće, On, uistinu, sve može."[24]

Značenje ovoga ajeta je da je Allah, dž.š., melekima dao krila. Neki od njih imaju dva, neki tri, neki četiri, a neki više krila.

Prethodno je spomenut hadis u kome nas je Allahov Poslanik,ﷺ, obavijestio da Džibril ima šest stotina krila.

[24] Fatir, 1.

Ljepota meleka

Uzvišeni Allah,ﷻ, je stvorio meleke u lijepom i plemenitom liku. O Džibrilu nam govori:

﴿عَلَّمَهُ شَدِيدُ الْقُوَىٰ ذُو مِرَّةٍ فَاسْتَوَىٰ﴾

"Uči ga jedan ogromne snage, razboriti, koji se pojavio u liku svome."[25]

Ibn Abbas kaže: "ذو مرة znači *lijepog izgleda*". Katade kaže: "Visok, lijep". Drugi kažu: "Onaj koji posjeduje snagu". Međutim, između ova dva stava nema kontradiktornosti, jer je on snažan i lijepe pojave.

Kod ljudi je uobičajeno opisivanje meleka svojstvom ljepote, kao što je uobičajeno opisivanje šejtana svojstvom ružnoće. Zbog toga vidite ljude kako upoređuju lijepog čovjeka sa melekom. Pogledaj šta su rekle žene o Jusufu iskrenom kada su ga vidjele:

﴿فَلَمَّا رَأَيْنَهُ أَكْبَرْنَهُ وَقَطَّعْنَ أَيْدِيَهُنَّ وَقُلْنَ حَاشَ لِلَّهِ مَا هَٰذَا بَشَرًا إِنْ هَٰذَا إِلَّا مَلَكٌ كَرِيمٌ﴾

"A kad ga one ugledaše, zadiviše se ljepoti njegovoj i po rukama svojim se porezaše; "Bože, Bože!" – uskliknuše – "ovo nije čovjek, ovo je melek plemeniti!"[26]

[25] En-Nedžm, 5-6.

[26] Jusuf, 31.

Da li između meleka i čovjeka postoji sličnost u obliku i izgledu?

Muslim prenosi u svome *Sahihu* i Tirmizi u svome *Sunenu* od Džabira, ﷺ, da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao:

عُرِضَ عَلَيَّ الأَنْبِيَاءُ، فَإِذَا مُوسَى ضَرْبٌ مِنَ الرِّجَالِ، كَأَنَّهُ مِنْ رِجَالِ شَنُوءَةَ، وَرَأَيْتُ عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ -عَلَيْهِ السَّلَامُ- فَإِذَا أَقْرَبُ مَنْ رَأَيْتُ بِهِ شَبَهاً عُرْوَةُ بْنُ مَسْعُودٍ، وَرَأَيْتُ إِبْرَاهِيمَ -صَلَوَاتُ اللهِ عَلَيْهِ- فَإِذَا أَقْرَبُ مَنْ رَأَيْتُ بِهِ شَبَهاً صَاحِبُكُمْ -يَعْنِي: نَفْسَهُ- وَرَأَيْتُ جِبْرِيلَ -عَلَيْهِ السَّلَامُ- فَإِذَا أَقْرَبُ مَنْ رَأَيْتُ بِهِ شَبَهاً دِحْيَةُ".

وَفِي رِوَايَةٍ: "دِحْيَةُ بْنُ خَلِيفَةَ"

"Pokazani su mi vjerovjesnici. Musa je bio vitak čovjek, kao da je od ljudi iz Šenue. Vidio sam Isaa, sina Merjemina i on je najsličniji Urvetu ibn Mes'udu. Vidio sam Ibrahima, ﷺ, i on je najsličniji vašem drugu (tj. Muhammedu, ﷺ). Vidio sam Džibrila, ﷺ, a on je najsličniji Dihji," a u drugom rivajetu: "Dihji ibn Halifi."[27]

Da li ova sličnost postoji između Džibrilovog istinskog lika i lika Dihje El-Kelbija ili je to sličnost sa likom u kojem bi Džibril dolazio kada bi uzimao lik čovjeka? Ispravnije je drugo mišljenje, jer Džibril bi veoma često uzimao lik Dihje.

[27] Muslimov *Sahih*: 1/153, br. 167.

Njihovo razlikovanje u izgledu i veličini

Nisu svi meleki isti u izgledu i veličini. Neki meleki imaju dva, neki tri, a Džibril ima šest stotina krila. Meleki kod Gospodara imaju različite deredže:

﴿وَمَا مِنَّا إِلاَّ لَهُ مَقَامٌ مَّعْلُومٌ﴾

"Svakome od nas mjesto je određeno."[28]

Allah, ﷻ, je o Džibrilu rekao:

﴿إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ ذِي قُوَّةٍ عِندَ ذِي الْعَرْشِ مَكِينٍ مُطَاعٍ ثَمَّ أَمِينٍ﴾

"Kur'an je, zaista, kazivanje Izaslanika plemenitog, moćnog, od Gospodara Arša cijenjenog, kome se drugi podčinjavaju, tamo pouzdanog!"[29]

To jest, on posjeduje visoko i uzdignuto mjesto i položaj kod Uzvišenog Allaha, ﷻ.

Najvrjedniji meleki su oni koji su učestvovali u Bici na Bedru. U Buharijinom *Sahihu* se od Refa'a ibn Rafia prenosi da je Džibril došao Vjerovjesniku, ﷺ, i rekao mu:

جاء جبريل إلى النبي ﷺ فقال: ما تعدون أهل بدر فيكم؟ قال "من أفضل المسلمين أو كلمة نحوها. قال: وكذلك من شهد بدرا من الملائكة

[28] Es-Saffat, 164.

[29] Et-Tekvir, 19-21.

"Kakvim vi smatrate učesnike Bedra? Pa je on rekao: "Smatramo ih najboljim muslimanima! Ili je rekao riječ sličnu ovoj. Pa je Džibril rekao: "Takva je situacija i sa melekima učesnicima Bedra."[30]

Meleki nemaju pol (nisu opisani kao muško ili žensko)

Jedan od razloga zbog kog su Ademovi potomci zalutali u svom stavu o nevidljivim svjetovima je što su neki nastojali da ove svjetove usklade po ljudskim i ovosvjetskim mjerilima i standardima. Jednog od njih vidimo da se čudi tome što bi Džibril dolazio Poslaniku, ﷺ, nakon nekoliko sekundi nakon što bi Poslaniku, ﷺ, bilo upućeno pitanje i on zatražio odgovor od Allaha, ﷻ. Kako je dolazio ovom čudnom i neobičnom brzinom?! Svjetlosti trebaju milioni svjetlosnih godina da dopru do bliskih zvijezda na nebu.

Ovaj jadnik ne zna da je njegov primjer kao primjer mušice koja nastoji da brzinu aviona svede u svoje standarde. Kada bi razmislio o ovome, sigurno bi saznao da svijet meleka ima standarde koji se u potpunosti razlikuju od naših ljudskih standarda i mjerila.

[30] Prenosi ga Buhari: 7/312, br. 3992.

U ovoj sferi su zalutali arapski mušrici koji su tvrdili da su meleki ženskoga pola. Ovaj neispravan stav se kod njih pomiješao sa još većom legendom i mitom, te su oni tvrdili da su meleki Allahove kćeri.

Kur'an im se suprotstavlja u ove dvije stvari. Objašnjava da se oni – u onome što tvrde – ne oslanjaju na ispravan dokaz i da je ovaj stav neispravan. Čudno je što oni pripisuju Allahu kćerke, a sami mrze kćerke. Kada neko od njih bude obaviješten da je darovan kćerkom njegovo lice pocrni i on postaje potišten. Možda se i skrije od ljudi stideći se 'zla' kojim je 'rastužen'. Takav maloumnik može preći svaku granicu i zakopati novorođenče u zemlju. Pored svega toga, pripisuju Allahu djecu i tvrde da su ženska. Ovako nastaje legenda i cvjeta u umovima onih koji nisu obasjani Božanskom svjetlošću.

Poslušaj sljedeće ajete koji govore o ovoj izmišljotini i kritiziraju njene sljedbenike:

﴿فَاسْتَفْتِهِمْ أَلِرَبِّكَ الْبَنَاتُ وَلَهُمُ الْبَنُونَ أَمْ خَلَقْنَا الْمَلَائِكَةَ إِنَاثًا وَهُمْ شَاهِدُونَ أَلَا إِنَّهُم مِّنْ إِفْكِهِمْ لَيَقُولُونَ وَلَدَ اللَّهُ وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ أَصْطَفَى الْبَنَاتِ عَلَى الْبَنِينَ مَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ أَمْ لَكُمْ سُلْطَانٌ مُّبِينٌ﴾

"A upitaj ih: "Zar su za Gospodara tvoga – kćeri, a za njih – sinovi, zar smo u njihovu prisustvu meleke kao žene stvorili?" Eto, oni, zbog toga što lažu, doista govore:

"Allah je rodio" – oni su, zaista, lažljivci. Zar je On kćeri sinovima pretpostavio? Šta vam je, kako rasuđujete?! Zašto ne razmislite? Ili, gdje vam je dokaz očiti? "[31]

Allah, ﷻ, je ovaj njihov stav učinio svjedočanstvom za koje će ih pitati. Jedan od najvećih grijeha je govor o Allahu bez znanja:

﴿وَجَعَلُوا الْمَلَائِكَةَ الَّذِينَ هُمْ عِبَادُ الرَّحْمَنِ إِنَاثًا أَشَهِدُوا
خَلْقَهُمْ سَتُكْتَبُ شَهَادَتُهُمْ وَيُسْأَلُونَ﴾

"Oni meleke, koji su robovi Milostivoga, ženama nazivaju. Zar su oni prisustvovali stvaranju njihovu? – Njihova tvrđenja biće zapisana i oni će odgovarati!"[32]

Ne jedu niti piju

Prethodno smo spomenuli da meleki nemaju pol. Oni, također, nemaju nikakve potrebe za hranom i pićem koje koriste ljudi. Uzvišeni Allah nas obavještava da su meleki došli Ibrahimu, ﵇, u liku ljudi, pa im je on prinio jelo, a oni ga nisu ni dotakli. On je osjetio od njih zebnju, pa su mu oni otkrili istinu o sebi i zebnje je nestalo:

﴿هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ ضَيْفِ إِبْرَاهِيمَ الْمُكْرَمِينَ إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ
فَقَالُوا سَلَامًا قَالَ سَلَامٌ قَوْمٌ مُّنكَرُونَ فَرَاغَ إِلَى أَهْلِهِ فَجَاءَ

[31] Es-Saffat, 149-156.

[32] Ez-Zuhruf, 19.

بِعِجْلٍ سَمِينٍ فَقَرَّبَهُ إِلَيْهِمْ قَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ فَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً
قَالُوا لَا تَخَفْ وَبَشَّرُوهُ بِغُلَامٍ عَلِيمٍ﴾

"Da li je doprla do tebe vijest o uvaženim gostima Ibrahimovim kada mu oni uđoše i rekoše: "Mir vama!", i on reče: "Mir vama, ljudi neznani!" I on neprimjetno ode ukućanima svojim i donese debelo tele, i primače im ga: "Zar nećete da jedete?" – upita, osjetivši od njih u duši zebnju. "Ne boj se!" – rekoše, i obradovaše ga dječakom koji će učen biti."[33]

U drugom ajetu Uzvišeni Allah, ﷻ, kaže:

﴿فَلَمَّا رَأَى أَيْدِيَهُمْ لَا تَصِلُ إِلَيْهِ نَكِرَهُمْ وَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً
قَالُوا لَا تَخَفْ إِنَّا أُرْسِلْنَا إِلَى قَوْمِ لُوطٍ﴾

A kad vidje da ga se ruke njihove ne dotiču, on osjeti da nisu gosti i obuze ga neka zebnja od njih. "Ti se ne boj!" – rekoše oni – "mi smo Lutovu narodu poslani."[34]

Sujuti prenosi od Fahra Er-Razija *"da se ulema složila da meleki ne jedu, ne piju i ne žene se."*[35]

Nije im dosadno i ne umaraju se

Meleki čine ibadet Allahu, pokorni su Mu i izvršavaju Njegove naredbe bez dosade i umora. Ne dešava se sa njima ono što se dešava

[33] Ez-Zarijat, 24-28.

[34] Hud, 70.

[35] *El-Habaik fi ahbaril-melaik*, str. 264.

ljudima kada je umor i dosada u pitanju. Uzvišeni Allah, ﷻ, opisujući meleke, kaže:

﴿يُسَبِّحُونَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ لَا يَفْتُرُونَ﴾

"Hvale Ga noću i danju, ne malaksavaju."[36]

Značenje riječi: لا يفترون je: *ne slabe i ne malaksaju*. A u drugom ajetu kaže:

﴿فَإِنِ اسْتَكْبَرُوا فَالَّذِينَ عِندَ رَبِّكَ يُسَبِّحُونَ لَهُ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ
وَهُمْ لَا يَسْأَمُونَ﴾

"A ako oni neće da te poslušaju, - pa, oni koji su kod Gospodara tvoga hvale Ga i noću i danju i ne dosađuju se."[37]

Arapi govore: سئم الشيء u značenju: مله što znači *dosaditi se*.

Sujuti iz riječi: لا يفترون izvodi dokaz da oni ne spavaju i prenosi ovaj stav od Fahra Er-Razija.[38]

Mjesto boravka meleka

Mjesto boravka meleka su nebesa. Uzvišeni Allah, ﷻ, je rekao:

﴿تَكَادُ السَّمَاوَاتُ يَتَفَطَّرْنَ مِن فَوْقِهِنَّ وَالْمَلَائِكَةُ يُسَبِّحُونَ
بِحَمْدِ رَبِّهِمْ﴾

[36] El-Enbija, 20.
[37] Fussilet, 38.
[38] *El-Habaik fi ahbaril-melaik*, str. 264

"Gotovo da se nebesa raspadnu jedna iznad drugih! A meleki veličaju i hvale Gospodara svoga."[39]

Uzvišeni Allah, ﷻ, ih je opisao da su oni kod Njega:

﴿فَإِنِ اسْتَكْبَرُوا فَالَّذِينَ عِندَ رَبِّكَ يُسَبِّحُونَ لَهُ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ
وَهُمْ لَا يَسْأَمُونَ﴾

"A ako oni neće da te poslušaju, - pa, oni koji su kod Gospodara tvoga hvale Ga i noću i danju i ne dosađuju se."[40]

Silaze na Zemlju sa Allahovom naredbom za obavljanje misije koja im je povjerena:

﴿وَمَا نَتَنَزَّلُ إِلَّا بِأَمْرِ رَبِّكَ﴾

"Mi silazimo samo sa naredbom Gospodara tvoga."[41]

Više se spuštaju u posebnim prilikama kao što je Lejletul-kadr.

﴿لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِّنْ أَلْفِ شَهْرٍ تَنَزَّلُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ فِيهَا
بِإِذْنِ رَبِّهِم مِّن كُلِّ أَمْرٍ﴾

"Noć Kadr je bolja od hiljadu mjeseci - meleki i Džibril, s dozvolom Gospodara svoga, spuštaju se u njoj zbog odluke svake."[42]

[39] Eš-Šura, 5.
[40] Fussilet, 38.
[41] Merjem, 64.
[42] El-Kadr, 3-4.

Broj meleka

Meleki su mnogobrojna stvorenja i njihov broj jedino zna Onaj Koji ih je stvorio:

﴿وَمَا يَعْلَمُ جُنُودَ رَبِّكَ إِلاَّ هُوَ﴾

"A vojske Gospodara tvoga samo On zna."[43]

Ako želiš saznati njihovu brojnost poslušaj riječi Džibrila o Bejtul-m'amuru. Allahov Poslanik, ﷺ, ga je u noći Israa upitao o Bejtul-ma'-muru, pa mu je Džibril rekao:

هذا البيت المعمور يصلي في كل سبعون ألف ملك لا يعودون اليه آخر ما عليهم

"Ovo je Bejtul-ma'mur. U njemu svakoga dana klanja sedamdeset hiljada meleka koji se poslije tu više nikad ne vraćaju."[44]

U Muslimovom *Sahihu* se prenosi predanje od Abdullaha da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao:

قال رسول الله ﷺ: يؤتى بجهنم يومئذ لها سبعون ألف زمام مع كل زمام سبعون ألف ملك يجرونها

"Toga dana će se dovesti Džehennem, a imat će sedamdeset hiljada povodaca, a na svakom

[43] El-Mudesir, 31.

[44] Prenosi ga Buhari, 103/6, br. 2207 i Muslim, 146/1, br. 162.

povocu bit će sedamdeset hiljada meleka koji će ga voditi."[45]

Prema tome, onih koji će na Sudnjem danu dovesti Džehennem bit će četrdeset devet miliona meleka.

Ako promotriš tekstove koji se prenose o melekima koji su zaduženi za ljude, vidjet ćeš da je njihov broj veliki. Postoji melek koji je zadužen da brine o sjemenu čovjeka, dva meleka koja pišu djela svakog čovjeka, meleki koji čuvaju čovjeka i melek – pratilac svakog čovjeka koji ga upućuje i usmjerava.

[45] Prenosi ga Muslim, 2184/4, br. 2846.

Imena meleka

Meleki imaju imena, ali mi znamo samo mali broj njihovih imena. Pred tobom su ajeti u kojima se navode imena nekih meleka:

Džibril i Mikail

Kaže Uzvišeni Allah, ﷻ:

﴿قُلْ مَن كَانَ عَدُوًّا لِّجِبْرِيلَ فَإِنَّهُ نَزَّلَهُ عَلَىٰ قَلْبِكَ بِإِذْنِ اللَّهِ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ وَهُدًى وَبُشْرَىٰ لِلْمُؤْمِنِينَ مَن كَانَ عَدُوًّا لِّلَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَرُسُلِهِ وَجِبْرِيلَ وَمِيكَالَ فَإِنَّ اللَّهَ عَدُوٌّ لِّلْكَافِرِينَ﴾

"Reci: 'Ko je neprijatelj Džibrilu? a on, Allahovom voljom, tebi stavlja na srce Kur'an – koji potvrđuje da su i prijašnje objave istinite – kao putokaz i radosnu vijest vjernicima.' Ko je neprijatelj Allahu i melekima Njegovim i poslanicima Njegovim i Džibrilu i Mikailu – pa Allah je, doista, neprijatelj onima koji neće da vjeruju."[46]

Džibril je Duh povjerljivi koji je spomenut u riječima Uzvišenog:

﴿نَزَلَ بِهِ الرُّوحُ الْأَمِينُ عَلَىٰ قَلْبِكَ لِتَكُونَ مِنَ الْمُنذِرِينَ﴾

[46] El-Bekare, 97-98.

"Donosi ga povjerljivi Džibril na srce tvoje, da opominješ."[47]

On je Duh koji se spominje u riječima:

﴿تَنَزَّلُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِم﴾

"Meleki i Džibril (Duh), s dozvolom Gospodara svoga, spuštaju se u njoj."[48]

On je Duh koji je poslan Merjemi:

﴿فَأَرْسَلْنَا إِلَيْهَا رُوحَنَا﴾

"Mi smo k njoj meleka Duha Našega poslali."[49]

Israfil

Jedan od meleka je Israfil koji će puhnuti u Sur.

Džibril, Mikail i Israfil su meleki koje je Allahov Poslanik, ﷺ, spominjao u svojoj dovi koju je učio kad god bi se probudio noću:

اللهم رب جبريل وميكائيل وإسرافيل "فاطر السماوات والأرض عالم الغيب والشهادة أنت تحكم بين عبادك فيما كانوا فيه يختلفون" اهدني لما اختلف فيه من الحق بإذنك إنك تهدي من تشاء إلى صراط مستقيم

"Allahu, Gospodaru Džibrila, Mikaila i Israfila, Stvoritelju nebesa i Zemlje, Znavaoče skrivenog i vidljivog, Ti sudiš među Tvojim robovima

[47] Eš-Šu'ara, 193-194.

[48] El-Kadr, 4.

[49] Merjem, 17.

u onome u čemu se oni razilaze. Uputi me na Istinu u onome u čemu se oni razilaze, s Tvojom dozvolom. Zaista, Ti upućuješ onoga koga hoćeš na pravi put."[50]

Malik

Jedan od meleka je i Malik, čuvar Vatre:

﴿وَنَادَوْا يَا مَالِكُ لِيَقْضِ عَلَيْنَا رَبُّكَ قَالَ إِنَّكُم مَّاكِثُونَ﴾

"Oni će dozivati: "O, Malik! Neka Gospodar tvoj učini da umremo!' – a On će reći: "Vi ćete tu vječno ostati!"[51]

Ridvan

Kaže Ibn Kesir: *"Čuvar Dženneta je melek koji se naziva Ridvan. Ovo je jasno preneseno u nekim hadisima."*[52]

Munkir i Nekir

Postoje meleki koje je Allahov Poslanik, ﷺ, nazvao imenima Munkir i Nekir. O njima je opširno govoreno kada je govoreno o ispitivanju u mezaru.

[50] Prenosi ga Muslim od Aiše, majke pravovjernih, 534/1, br. 770.

[51] Zuhruf, 77.

[52] *El-Bidaje wen-nihaje*, 53/1.

Harut i Marut

Postoje i meleki koje je Allah nazvao imenima Harut i Marut. Uzvišeni Allah, ﷻ, kaže:

﴿وَمَا كَفَرَ سُلَيْمَانُ وَلَـٰكِنَّ الشَّيَاطِينَ كَفَرُوا يُعَلِّمُونَ النَّاسَ
السِّحْرَ وَمَا أُنزِلَ عَلَى الْمَلَكَيْنِ بِبَابِلَ هَارُوتَ وَمَارُوتَ وَمَا
يُعَلِّمَانِ مِنْ أَحَدٍ حَتَّى يَقُولَا إِنَّمَا نَحْنُ فِتْنَةٌ فَلَا تَكْفُرْ﴾

„A Sulejman nije bio nevjernik, nego su nevjernici šejtani koji ljude uče vradžbini u Babilonu, Haruta i Maruta, a to nije objavljeno dvojici meleka. Njih dvojica nikoga ne bi učili dok mu ne bi rekli: „Mi samo iskušavamo, a ti nemoj biti nevjernik"."[53]

Iz ajeta se primjećuje da ih je Allah poslao kao iskušenje ljudima u jednom periodu. Oko njih su u knjigama tefsira ispletane mnoge legende i mitovi. Ništa od toga nije potvrđeno Kur'anom i sunnetom. U spoznaji njihovog položaja dovoljno je ono na što ukazuje ovaj plemeniti ajet.

Azrail

U nekim predanjima se navodi da je ime meleka smrti Azrail, ali ovo ime se ne nalazi u Kur'anu niti u vjerodostojnom sunnetu.[54]

[53] El-Bekare, 102.

[54] *El-Bidaje wen-nihaje*, 50/1.

Rekib i Atid

Neka ulema spominje da postoje meleki čija su imena Rekib i Atid dokazujući to riječima Uzvišenog Allaha:

﴿إِذْ يَتَلَقَّى الْمُتَلَقِّيَانِ عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ قَعِيدٌ مَا يَلْفِظُ مِن
قَوْلٍ إِلاَّ لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ﴾

***"Kad se dvojica sastanu i sjednu jedan s desne, a drugi s lijeve strane, on ne izusti ni jednu riječ, a da pored njega nije prisutan onaj koji bdije."*[55]**

Ono što oni spominju nije ispravno. Rekib i Atid su u ovom ajetu svojstva dva meleka koji zapisuju ljudska djela, a značenje ova dva svojstva je da su to dva meleka koji su prisutni i svjedoci, nikako ne napuštaju čovjeka. Ovaj ajet ne govori o imenima meleka.

Da li meleki umiru?

Meleki umiru kao što umiru ljudi i džini. O ovome se jasno govori u riječima Uzvišenog Allaha, dž.š:

﴿وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَصَعِقَ مَن فِي السَّمَاوَاتِ وَمَن فِي الأَرْضِ
إِلاَّ مَن شَاءَ اللهُ ثُمَّ نُفِخَ فِيهِ أُخْرَى فَإِذَا هُم قِيَامٌ يَنظُرُونَ﴾

[55] Kaf, 17-18.

***"I u rog će se puhnuti, i umrijeće oni na nebesima i oni na Zemlji, ostaće samo oni koje bude Allah odabrao; poslije će se u rog po drugi put puhnuti i oni će, odjednom, ustati i čekati."*[56]**

Ovaj ajet obuhvata i meleke, jer su oni na nebesima. Ibn Kesir u tefsiru ovog ajeta kaže:

"Ovo puhanje će biti drugo puhanje i bit će strašno puhanje od kog će umrijeti svi živi stanovnici Zemlje i nebesa; ostat će samo oni koje bude Allah odabrao, kao što je to bilo istaknuto i tumačeno i bilo govora u poznatom hadisu o puhanju u rog. Zatim će biti oduzete duše preostalih stvorenja, a posljednji koji će umrijeti bit će melek smrti. Ostat će samo Vječno Živi, Koji je Prvi, i ostat će Zadnji, Vječan i Stalan, koji će upitati: "Kome pripada vlast danas?". Pitat će tri puta, a zatim će On lično odgovoriti, pa će reći:

﴿لِلهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ﴾

***"Allahu Jedinom i Svemoćnom"."*[57]**

Ono što dokazuje da će oni umrijeti su i riječi:

﴿كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلاَّ وَجْهَهُ﴾

***"Sve će, osim lica Njegova, propasti!"*[58]**

[56] Ez-Zumer, 68.

[57] Gafir, 16.

[58] El-Kasas, 88.

Da li će umrijeti neko od njih prije puhanja u sur? Ovo nam nije poznato, niti to možemo spoznati, jer ne postoje tekstovi koji to potvrđuju ili negiraju.

Drugo poglavlje
MORALNA SVOJSTVA

Meleki su časni i čestiti robovi

Uzvišeni Allah, ﷻ, je opisao meleke kao časne i čestite robove:

﴿بِأَيْدِي سَفَرَةٍ كِرَامٍ بَرَرَةٍ﴾

"U rukama izaslanika časnih, čestitih."[59]

To jest, Kur'an na rukama meleka, jer su oni ambasadori koje Allah šalje svojim poslanicima i vjerovjesnicima. Buhari kaže: "Sefere – izaslanici. سفرت : ima značenje *međusobno se izmirili.* Meleki su, zbog toga što silaze sa objavom od Uzvišenog Allaha, ﷻ, poput izaslanika koji izmiruju narod."[60]

Uzvišeni Allah je opisao ove meleke da su oni časni i čestiti, tj. njihov moral je plemenit, lijep i dostojanstven, a njihova djela su dobra, čista i potpuna. Zbog ovoga, onaj ko nauči Kur'an treba biti u svojim djelima i riječima na Ispravnom putu.

[59] Abese, 15-16.
[60] Buharijin *Sahih*, 691/8.

Buharija prenosi od Aiše, r.a., da je rekla: "Rekao je Allahov Poslanik, ﷺ,:

مثل الذي يقرأ القرآن وهو حافظ له، مع السفرة الكرام البررة؛ ومثل الذي يقرؤه وهو يتعاهده، وهو عليه شديد، فله أجران

"Onaj ko vješto uči Kur'an u društvu je meleka, časnih i čestitih izaslanika, a onome ko ga uči sa naporom pripadaju dvije nagrade."[61]

Stid meleka

Jedno od svojstava meleka o kojem nas je obavijestio Allahov Poslanik, ﷺ, je i stid. U hadisu kojeg prenosi Muslim u svome *Sahihu* od Aiše, r.a., stoji:

أَنَّ عَائِشَةَ قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللهِ ﷺ مُضْطَجِعاً فِي بَيْتِي، كَاشِفاً عَنْ فَخِذَيْهِ، أَو سَاقَيْه، فَاسْتَأْذَنَ أَبُو بَكْرٍ، فَأَذِنَ لَهُ، وَهُو عَلَى تِلْكَ الْحَالِ، فَتَحَدَّثَ، ثُمَّ اسْتَأْذَنَ عُمَرُ فَأَذِنَ لَهُ، وَهُو كَذَلِكَ، فَتَحَدَّث، ثُمَّ اسْتَأْذَنَ عُثْمَانُ، فَجَلَسَ رَسُولُ اللهِ ﷺ وَسَوَّى ثِيَابَهُ. قَالَ مُحَمَّدٌ: وَلاَ أَقُولُ ذَلِكَ فِي يَوْمٍ وَاحِدٍ فَدَخَلَ فَتَحَدَّثَ. فَلَمَّا خَرَجَ قَالَتْ عَائِشَةُ: دَخَلَ أَبُو بَكْرٍ فَلَمْ تَهْتَشَّ لَهُ، وَلَمْ تُبَالِهِ، ثُمَّ دَخَلَ عُمَرُ فَلَمْ تَهْتَشَّ لَهُ وَلَمْ تُبَالِهِ، ثُمَّ دَخَلَ عُثْمَانُ فَجَلَسْتَ وَسَوَّيْتَ ثِيَابَكَ فَقَالَ: "أَلاَ أَسْتَحِي مِنْ رَجُلٍ تَسْتَحِي مِنْهُ الْمَلاَئِكَةُ".

"Allahov Poslanik, ﷺ, je ležao u postelji u njenoj kući, a bile su mu otkrivene natkoljenice ili

[61] Buharijin *Sahih*, 691/8, br. 4937 i Muslim, 549/1, br. 798. Ovo je Buharijina verzija.

potkoljenice, pa je Ebu Bekr zatražio dozvolu za ulazak i on mu je dozvolio, ostajući u takvom položaju, zatim je govorio; zatim je zatražio dozvolu Omer, pa mu je on dozvolio, i ostao je u takvom stanju, zatim je govorio; zatim je zatražio dozvolu Osman, pa je Poslanik, ﷺ, sjeo i sakupio svoju odjeću, pa je Osman ušao i govorio, a nakon što je izašao Aiša je rekla: 'Ušao je Ebu Bekr, a ti se uopće nisi pomjerio, ušao je Omer, a ti, također, nisi reagovao, zatim je ušao Osman, a ti si sjeo i pokupio odjeću", pa Poslanik, ﷺ, reče: "Zar da se ne stidim čovjeka koga se stide meleki?".[62]

[62] Prenosi ga Muslim, 1866/4, br. 2401.

Treće poglavlje
NJIHOVE SPOSOBNOSTI

Sposobnost pretvaranja u druge likove

Allah, ﷻ, je melekima dao sposobnost da uzimaju druge likove. Poslao je Džibrila, ﷵ, Merjemi u liku čovjeka:

﴿وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ مَرْيَمَ إِذِ انتَبَذَتْ مِنْ أَهْلِهَا مَكَانًا شَرْقِيًّا
فَاتَّخَذَتْ مِن دُونِهِمْ حِجَابًا فَأَرْسَلْنَا إِلَيْهَا رُوحَنَا فَتَمَثَّلَ لَهَا بَشَرًا
سَوِيًّا قَالَتْ إِنِّي أَعُوذُ بِالرَّحْمَنِ مِنكَ إِن كُنتَ تَقِيًّا قَالَ إِنَّمَا أَنَا
رَسُولُ رَبِّكِ لِأَهَبَ لَكِ غُلَامًا زَكِيًّا﴾

"I spomeni u Knjizi Merjemu: kada se od ukućana svojih na istočnu stranu povukla, i od njih zaklon zauzela, Mi smo k njoj meleka Džibrila poslali i on joj se pokazao u liku savršeno stvorena muškarca. Utječem se Svemilosnom od tebe, ako se Njega bojiš!, uzviknu ona. 'A ja sam upravo izaslanik Gospodara tvoga', reče on, 'da ti poklonim dječaka čista."[63]

Ibrahimu, ﷵ, su došli meleki u liku ljudi, a on nije znao da su oni meleki dok mu nisu otkrili

[63] Merjem, 16-19.

svoju suštinu. Ajet koji govori o ovome je spomenut ranije.

Došli su Lutu, ﷵ, u liku mladića lijepog lica, i on se zbog njih nađe u neprilici te se uplaši za njih od svoga naroda, jer su oni bili loš narod koji je činio zlo:

﴿وَلَمَّا جَاءَتْ رُسُلُنَا لُوطًا سِيءَ بِهِمْ وَضَاقَ بِهِمْ ذَرْعًا وَقَالَ
هَذَا يَوْمٌ عَصِيبٌ﴾

"I kada izaslanici Naši dođoše Lutu, on se zbog njih nađe u neprilici i bi mu teško pri duši, pa reče: Ovo je mučan dan."[64]

Ibn Kesir kaže: "Meleki su Lutovom narodu došli u liku lijepih mladića kao ispit i test kako narod Lutov ne bi imao dokaza i Allah ih je žestoko kaznio."[65]

Džibril je Allahovom Poslaniku, ﷺ, dolazio u nekoliko oblika. Nekada bi mu dolazio u liku Dihje ibn Halife El-Kelbija (ashab koji je bio lijepog izgleda), a nekada u liku beduina.

Viđali su ga mnogi ashabi kada bi dolazio u ovim oblicima.

U Sahihima se prenosi od Omera ibn El-Hattaba, r.a., da je rekao:

عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ ﷺ قَالَ: بَيْنَمَا نَحْنُ عِنْدَ رَسُولِ اللهِ ﷺ ذَاتَ يَوْمٍ إِذْ

[64] Hud, 77.

[65] *El-Bidaje wen-nihaje*, 43/1.

طَلَعَ عَلَيْنَا رَجُلٌ شَدِيدُ بَيَاضِ الثِّيَابِ شَدِيدُ سَوَادِ الشَّعَرِ لاَ يُرَى عَلَيْهِ أَثَرُ السَّفَرِ وَلاَ يَعْرِفُهُ مِنَّا أَحَدٌ حَتَّى جَلَسَ إِلَى رَسُولِ اللهِ صلى الله عليه وسلم فَأَسْنَدَ رُكْبَتَيْهِ إِلَى رُكْبَتَيْهِ وَوَضَعَ كَفَّيْهِ عَلَى فَخِذَيْهِ ثُمَّ قَالَ: يَا مُحَمَّدُ أَخْبِرْنِي عَنِ الاِسْلاَمِ

"Bili smo jednog dana sa Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., kada se pojavi čovjek izrazito bijele odjeće i izrazito crnih dlaka u kosi i bradi. Na njemu se nisu vidjeli tragovi putovanja, a niko od nas ga nije poznavao. Sjeo je do Vjerovjesnika, s.a.v.s., i oslonio svoja koljena na njegova, a svoje ruke stavio na njegova bedra, pa reče: 'O Muhammede, obavijesti me o islamu.'".

U hadisu se dalje navodi da ga je pitao o imanu, ihsanu, Sudnjem danu i njegovim predznacima.[66]

Nakon toga Allahov Poslanik, ﷺ, je obavijestio da je onaj koji je pitao bio Džibril i da je došao da poduči ashabe njihovoj vjeri.

Aiša, r.a., je vidjela Poslanika, ﷺ, kako je metnuo svoju ruku na grivu konja Dihje El-Kelbija i govori mu. Nakon što ga je pitala o tome on joj reče: "Ovo je Džibril i on ti šalje selam."[67]

---

[66] Prenosi ga Muslim: 37/1, br. 7. Prenosi ga i Buhari od Ebu Hurejrea, r.a., 114/1, br. 49. Ovo je Muslimova verzija.

[67] Bilježe ga Ahmed u svome *Musnedu* i Ibn Sa'd u *Tabekatu* sa dobrim senedom.

Postoji hadis koji, također, govori o slanju selama od strane Džibrila Aiši, r.a., a da ga ona nije vidjela i prenosi ga

Poslanik, ﷺ, nam je govorio o čovjeku koji je ubio devedeset devet ljudi, i nakon što je krenuo da se iseli čineći tevbu, smrt ga je susrela na putu ka zemlji u kojoj je krenuo. Oko njega su se prepirali meleki milosti i meleki kazne, pa su u ovom sporu za suca izabrali meleka koji im je došao u ljudskom liku i doveli su ga među sobom. Allahov Poslanik, ﷺ, kaže:

فأتاهم ملك في صورة آدمي فجعلوه حكما بينهم فقال قيسوا ما بين الأرضين فإلى أيتهما كان أدنى فهو له

"Došao im je melek u liku čovjeka, pa su ga oni postavili kao sudiju među sobom i on im je rekao: 'Izmjerite razdaljinu između zemalja pa kojoj od njih dvije bude bliži toj pripada.'"

Oni su njega, svakako, uzeli kao sudiju po Allahovoj naredbi i Allah im je poslao ovog meleka u ljudskom liku. Ova pripovijest se nalazi u Muslimovom *Sahihu* u poglavlju o tevbi.[68]

Prenosi se u priči o trojici Benu Israilćana koje je Allah, ﷻ, iskušao da im je melek došao u liku čovjeka. Od njih je jedan bio gubavac, drugi ćelav, a treći slijepac.

Neki alimi su se upustili u raspravu o načinu promjene oblika meleka oslanjajući se na racionalnu stranu, pa su iznijeli loš stav. Allah nas

---

Buhari u svome *Sahihu*, 305/6, br. 3217. Također ga prenosi i na drugom mjestu u *Sahihu*, 106/7, br. 3768.

[68] Muslimov *Sahih*, 2118/4, br. 3766.

je obavijestio o njihovoj promjeni oblika, ali nas nije obavijestio o načinu te promjene. Ovi ljudi su zagazili u ono u što Poslanik i ashabi nakon njega nisu. Ali su došli do onoga do čega su i oni došli. Ako želiš da upoznaš još nešto od stavova na ovu temu pogledaj Sujutijevo djelo *El-Habaik fi ahbaril-melaik.*[69]

Njihova brzina

Najveća brzina koju čovjek poznaje je brzina svjetlosti, ova brzina iznosi 186 hiljada milja u jednoj sekundi.

Kada je u pitanju brzina meleka ona je veća od toga. To je brzina koja se ne može mjeriti ljudskim mjerilima. Onaj koji je pitao bi dolazio kod Allahova Poslanika, ﷺ, pa skoro da ne bi završio pitanje, a Džibril bi već dolazio sa odgovorom od Gospodara, ﷻ. Danas, kada bi postojala letjelica koja ide brzinom svjetlosti, bile bi joj potrebne milijarde svjetlosnih godina da dopre do zvijezde koja se nalazi na horizontu ovog prostranog Kosmosa.

Njihovo znanje

Meleki posjeduju obilno znanje kojem ih je podučio Uzvišeni Allah, ﷻ. Ali njima nije data moć spoznaje stvari:

[69] *El-Habaik fi ahbaril-melaik*, str. 261.

﴿وَعَلَّمَ آدَمَ الأَسْمَاء كُلَّهَا ثُمَّ عَرَضَهُمْ عَلَى الْمَلاَئِكَةِ فَقَالَ أَنبِئُونِي بِأَسْمَاء هَؤُلاء إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ قَالُواْ سُبْحَانَكَ لاَ عِلْمَ لَنَا إِلاَّ مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ﴾

"I poučí On Adema nazivima svih stvari, a onda ih predoči melekima i reče: "Kažite Mi nazive njihove, ako istinu govorite!""- Hvaljen neka Si" - rekoše oni - "mi znamo samo ono čemu Si nas Ti poučio; Ti si Sveznajući i Mudri."[70]

Čovjek se odlikuje sposobnošću spoznaje stvari, otkrivanjem zakona kosmosa, a meleki to znaju direktnim nadahnućem od Uzvišenog Allaha, ﷻ.

Ali, ono čemu ih je Allah podučio je veće od onoga što čovjek poznaje. Od nauke koju im je Allah dao je i znanje pisanja:

﴿وَإِنَّ عَلَيْكُمْ لَحَافِظِينَ كِرَامًا كَاتِبِينَ يَعْلَمُونَ مَا تَفْعَلُونَ﴾

"A nad vama bdiju čuvari, kod Nas cijenjeni pisari, koji znaju ono što radite."[71]

Objašnjenje ovoga će doći u poglavlju "Meleki i čovjek".

Prepiranje Visokog skupa

Meleki se raspravljaju o onome što je među njima i o onome što im je skriveno od Objave

[70] El-Bekare, 31-32.

[71] El-Infitar, 10-12.

njihovog Gospodara, ﷻ. U Tirmizijinom *Sunenu* i Ahmedovom *Musnedu* se od Ibn Abbasa, ؓ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao:

أتاني الليلة ربي ﷻ في أحسن صورة فقال: يا محمد هل تدري فيم يختصم الملأ الأعلى قلت لا فوضع يده بين كتفي حتى وجدت بردها بين ثديي فعلمت ما في السماوات وما في الأرض فقال: يا محمد هل تدري فيم يختصم الملأ الأعلى قلت نعم في الكفارات والدرجات. والكفارات المكث في المساجد بعد الصلوات والمشي على الأقدام إلى الجماعات وإسباغ الوضوء في المكاره والدرجات إفشاء السلام وإطعام الطعام والصلاة بالليل والناس نيام.

. قال: صدقت يا محمد ومن فعل ذلك عاش بخير ومات بخير وكان من خطيئته كيوم ولدته أمه وقال: يا محمد إذا صليت فقل اللهم إني أسألك فعل الخيرات وترك المنكرات وحب المساكين وأن تغفر لي وترحمني وتتوب علي وإذا أردت بعبادك فتنة فاقبضني إليك غير مفتون

"Jedne noći mi je došao moj Gospodar – slavljen i uzvišen neka je – u najljepšem obliku". „Mislim," kaže prenosilac da je rekao: „U snu," „pa mi reče: "O, Muhammede, da li znaš o čemu raspravlja Visoki skup?" Rekao je Poslanik, ﷺ,: „Rekao sam: 'Ne.' Reče: „Pa je stavio Svoju ruku među moje plećke tako da sam osjetio njenu svježinu među prsima, pa sam znao šta je na nebesima i na Zemlji".

Rekao mi je: „O Muhammede, da li znaš o čemu raspravlja Visoki skup?" Pa sam rekao: „Da, o iskupima i stepenima. Iskupi su: ostajanje u mesdžidima nakon namaza, idenje pješice u džema'ate, propisno uzimanje abdesta u neugodnosti, a stepeni su: širenje selama, hranjenje siromaha i klanjanje u noći kada ljudi spavaju".

Rekao je: „Istinu si rekao. Ko bude činio to živjet će u dobru i bit će čist od grijeha kao onoga dana kada ga je majka rodila".

Rekao je: „O Muhammede, kada klanjaš reci: 'Allahu moj, molim Te za činjenje dobra i ostavljanje lošega. Molim Te za ljubav prema siromašnim, molim Te da mi oprostiš, smiluješ mi se, kada požεliš svojim robovima smutnju uzmi me Sebi da umrem bez kušnje'."[72]

Nakon navođenja ovoga hadisa Ibn Kesir o njemu kaže: "Ovaj hadis-snoviđenje je poznat i ko smatra da je to bilo u budnom stanju griješi." On je prenesen u *Sunenu* u više verzija. Ovaj hadis prenosi Tirmizi od Džehdam ibn Abdullaha El-Jemamija.

Hasan kaže: *„Ovaj hadis je sahih, a ova rasprava nije rasprava spomenuta u Kur'anu u riječima Uzvišenog Allaha, ﷻ:*

[72] Sahih Tirmizijinog *Sunena*, 9/3, br. 2580, 2581.

﴿مَا كَانَ لِيَ مِنْ عِلْمٍ بِالْمَلَإِ الْأَعْلَى إِذْ يَخْتَصِمُونَ إِن يُوحَى إِلَيَّ
إِلَّا أَنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُّبِينٌ﴾

Ja nisam ništa znao o melekima uzvišenim kada su se prepirali – meni se objavljuje samo da jasno opominjem".[73]

Spomenuta rasprava je u hadisu i Poslanik, ﷺ, je protumačio.

Raspravu spomenutu u Kur'anu objašnjavaju naredni ajeti:

﴿إِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ إِنِّي خَالِقٌ بَشَرًا مِن طِينٍ فَإِذَا سَوَّيْتُهُ
وَنَفَخْتُ فِيهِ مِن رُّوحِي فَقَعُوا لَهُ سَاجِدِينَ فَسَجَدَ الْمَلَائِكَةُ
كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ إِلَّا إِبْلِيسَ اسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ﴾

"I kad je melekima Gospodar tvoj rekao: "Stvorit ću čovjeka od ilovače, pa kad mu savršen oblik dam i život u nj udahnem, vi mu se poklonite!" Meleki su se, svi do posljednjeg, zajedno poklonili, osim Iblisa; on se uzoholio i postao nevjernik."[74]

Spomenuta rasprava u Kur'anu se ticala pitanja Adema, عليه السلام, i Iblisovog odbijanja da mu učini sedždu."[75]

---

[73] Sad, 69-70.

[74] Sad, 71-74.

[75] Pogledaj *Tefsir* Ibn Kesira, 6/73-74.

Uredni u svim stvarima

Meleki su uredni i organizovani u svome ibadetu. Poslanik, ﷺ, nas je podsticao da se ugledamo na njih u tome, pa je rekao:

ألا تصفون كما تصف الملائكة عند ربها – قالوا: وكيف تصف الملائكة عند ربها؟ قال: يتمون الصفوف ويتراصون في الصف

"Zar se nećete poredati u safove, kao što se meleki poredaju kod svog Gospodara?" Ashabi rekoše: "A kako se meleki poredaju kod svoga Gospodara?" On odgovori: "Upotpune prve safove i zbiju se u njima."[76]

Na Sudnjem danu će meleki dolaziti u uređenim redovima:

﴿وَجَاءَ رَبُّكَ وَالْمَلَكُ صَفًّا صَفًّا﴾

"I kad dođe Gospodar tvoj, a meleki budu sve red do reda."[77]

Stajat će u redovima pred Uzvišenim Allahom, سبحانه وتعالى,:

﴿يَوْمَ يَقُومُ الرُّوحُ وَالْمَلَائِكَةُ صَفًّا لَّا يَتَكَلَّمُونَ إِلَّا مَنْ أَذِنَ لَهُ
الرَّحْمَٰنُ وَقَالَ صَوَابًا﴾

---

[76] Prenosi ga Muslim, 322/1, br. 430.

[77] El-Fedžr, 22.

"Na Dan kada Ruh i meleki budu u redove poredani, kada će samo onaj kome Milostivi dozvoli govoriti, a istinu će reći."[78]

Ruh je Džibril.

Pogledaj preciznost u njihovom izvršenju naredbi. U Muslimovom *Sahihu* i Ahmedovom *Musnedu* se prenosi od Enesa, ﷺ, da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao:

آتي باب الجنة فأستفتح، فيقول الخازن: من أنت؟ فأقول: محمد، فيقول: بك أمرت أن لا أفتح لأحد قبلك.

"Doći ću do vrata Dženeta i zatražiti da mi se otvore, pa će čuvar reći: "Ko si ti?" Ja ću reći: "Muhammed", a on će odgovoriti: "Zbog tebe je i naređeno da ne otvaram nikom prije tebe."[79]

Preciznost u njihovom izvršenju naredbi možemo opaziti i u hadisu o Israu, kada je Džibril tražio dozvolu za svako nebo i bilo mu je otvoreno tek nakon traženja obavještenja.

Bezgrješnost meleka

Sujuti prenosi od Kadi Ijjada da je rekao: "Među muslimanima postoji konsenzus da su meleki vrijedni vjernici. Imami muslimana su složni da se propis bezgrješnosti koji se odnosi na vjerovjesnike odnosi i na meleke izaslanike.

[78] En-Nebe'e, 38.

[79] Muslimov *Sahih*, 188/1, br. 197.

Njihov odnos i obaveze prema vjerovjesnicima koje se tiču dostavljanja Objave, identične su obavezama vjerovjesnika prema njihovim narodima.

Ulema se razišla u pitanju onih meleka koji nisu poslanici. Jedna grupa smatra da su svi oni zaštićeni od grijeha i to dokazuju riječima Uzvišenog Allaha:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قُوا أَنفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ عَلَيْهَا مَلَائِكَةٌ غِلَاظٌ شِدَادٌ لَا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ﴾

"O vi koji vjerujete, sebe i porodice svoje čuvajte od Vatre čije će gorivo ljudi i kamenje biti, i o kojoj će se meleki strogi i snažni brinuti, koji se onome što im Allah zapovjedi neće opirati, i koji će ono što im se naredi izvršiti."[80]

I riječima:

﴿وَمَا مِنَّا إِلَّا لَهُ مَقَامٌ مَّعْلُومٌ وَإِنَّا لَنَحْنُ الصَّافُّونَ وَإِنَّا لَنَحْنُ الْمُسَبِّحُونَ﴾

„Svakome od nas mjesto je određeno, mi smo u redove poredani, i samo Njega slavimo i veličamo."[81]

﴿وَمَنْ عِندَهُ لَا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِهِ وَلَا يَسْتَحْسِرُونَ﴾

[80] Et-Tahrim, 6.

[81] Es-Saffat, 164-166.

***"A oni koji su kod Njega ne zaziru da Mu budu pokorni, i ne zamaraju se."*[82]**

I u riječima:

﴿كِرَامٍ بَرَرَةٍ﴾

***"Časni, čestiti."*[83]**

I u riječima:

﴿لاَّ يَمَسُّهُ إِلاَّ الْمُطَهَّرُونَ﴾

***"Dodirnuti ga smiju samo oni koji su čisti."*[84]**

I drugi ajeti.

Jedna grupa smatra da se ovi ajeti odnose na meleke izaslanike i na bliske meleke i to dokazuju pričom o Harutu i Marutu i Iblisu. Ispravno mišljenje je da su oni svi zaštićeni od grijeha i svega onoga što ih spušta sa njihovog plemenitog položaja.

Kaže se: Odgovor na priču o Harutu i Marutu je to što o ovome od Allahovog Poslanika, ﷺ, nije preneseno ništa, ni slabo ni vjerodostojno, a odgovor na priču o Iblisu je da većina negira da je on jedan od meleka, već je on otac džinna, kao što je Adem otac ljudi.[85]

[82] El-Enbija, 19.
[83] Abese, 16.
[84] El-Vakia, 79.
[85] *El-Habaik fi ahbaril-melaik*, Sujuti, str., 252.

Suprotstavlja se u ovom stavu onome što se prenosi od Sujutije pa kaže: "Meleki su sačuvani od grijeha. Postoji više vrsta dokaza za ovo:

Prvi: Riječ Uzvišenog Allaha, ﷻ, koji ih opisuje:

﴿وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ﴾

***"...i koji će ono što im se naredi izvršiti."*[86]**

i Njegove riječi:

﴿هُم بِأَمْرِهِ يَعْمَلُونَ﴾

***"I postupaju onako kako On naredi."*[87]**

Ova dva ajeta tretiraju izvršenje naredbi i ostavljanje zabrana, jer je zabrana nečega naredba da se to ostavi i zbog toga što je ovo citirano u obliku hvaljenja.

Drugo: Riječi Uzvišenog Allaha, ﷻ,:

﴿يُسَبِّحُونَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ لاَ يَفْتُرُونَ﴾

***"Hvale Ga noću i danju i ne malaksavaju."*[88]**

Ovo označava potpuni najveći stepen bavljenja ibadetom.

Meleki su Allahovi izaslanici. Uzvišeni Allah kaže:

[86] Et-Tahrim, 6.
[87] El-Enbija, 27.
[88] El-Enbija, 20.

﴿جَاعِلِ الْمَلَائِكَةِ رُسُلًا﴾

"Koji meleke čini izaslanicima."[89]

Poslanici su bezgrješni, jer je Allah, uzdižući ih, rekao:

﴿اللَّهُ أَعْلَمُ حَيْثُ يَجْعَلُ رِسَالَتَهُ﴾

"Allah dobro zna kome će povjeriti poslanstvo Svoje."[90]

[89] Fatir, 1.

[90] El-En'am, 124.

Drugi dio
IBADET MELEKA

Pogled na prirodu meleka

Meleki su po prirodi skloni pokornosti i robovanju Allahu, ﷻ. Oni nemaju sposobnost griješenja:

﴿لَا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ﴾

"Koji se onome što im Allah zapovjedi neće opirati, i koji će ono što im se naredi izvršiti."[91]

Ostavljanje grijeha i činjenje naredbi kod meleka je prirodno i bez ikakvih poteškoća, jer oni nemaju strasti.

Možda je ovo razlog koji je naveo grupu učenjaka da kažu da meleki nisu obveznici i da se na njih ne odnosi obećanje nagrade za učinjena dobra djela i prijetnje za učinjeno zlo.[92]

Možemo reći: Meleki nisu zaduženi istim obavezama kojima su zaduženi ljudi, ali, kada je u pitanju stav da oni uopće nisu zaduženi oba-

[91] Et-Tahrim, 6.

[92] *Lewamiul-envaril-behijje*, 2/409.

vezama, ovo je neprihvatljivo. Njima je naređen ibadet i pokornost:

﴿يَخَافُونَ رَبَّهُم مِّن فَوْقِهِمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ﴾

"Boje se Gospodara svoga koji je iznad njih, i čine ono što im se naredi."[93]

U ovom ajetu je spomenuto da se oni boje Allaha, ﷻ, a strah je jedna vrsta šeri'atske obaveze, štaviše, to je jedan od najvećih oblika robovanja, kao što Uzvišeni o njima kaže:

﴿وَهُم مِّنْ خَشْيَتِهِ مُشْفِقُونَ﴾

"A oni sami, iz straha prema njemu, strepe."[94]

Položaj meleka

Najbolji opis meleka je to da su oni Allahovi robovi. Oni su plemeniti robovi. Prethodno smo ukazali da je tvrdnja idolopoklonika da su meleki Allahove kćerke neispravna tvrdnja. To je tvrdnja koja u sebi ne sadrži ni najmanje ispravnosti i istine. Uzvišeni Allah, ﷻ, je proglasio lašcima one koji zastupaju ovakav stav objašnjavajući suštinu i položaj meleka na više mjesta u Kur'anu. Uzvišeni Allah kaže:

[93] Nahl, 50.

[94] El-Enbija, 28.

﴿وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمَٰنُ وَلَدًا سُبْحَانَهُ بَلْ عِبَادٌ مُّكْرَمُونَ لَا يَسْبِقُونَهُ بِالْقَوْلِ وَهُم بِأَمْرِهِ يَعْمَلُونَ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يَشْفَعُونَ إِلَّا لِمَنِ ارْتَضَىٰ وَهُم مِّنْ خَشْيَتِهِ مُشْفِقُونَ وَمَن يَقُلْ مِنْهُمْ إِنِّي إِلَٰهٌ مِّن دُونِهِ فَذَٰلِكَ نَجْزِيهِ جَهَنَّمَ كَذَٰلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ﴾

"Oni govore: "Milostivi ima dijete!" Hvaljen neka je On! A meleki su samo robovi poštovani. Oni ne govore dok On ne odobri i postupaju onako kako On naredi. On zna šta su radili i šta će uraditi, i oni će se samo za onoga kojim On bude zadovoljan zauzimati, a oni su i sami, iz strahopoštovanja prema Njemu, brižni. A onoga od njih koji bi rekao: "Ja sam, doista, pored Njega, bog!" - kaznili bismo džehennemom, jer Mi tako kažnjavamo mnogobošce."[95]

Meleki su robovi koji su opisani sa svim svojstvima robovanja. Obavljaju svoje dužnosti. Allah ih Svojim znanjem obuhvaća. Oni nisu u stanju da prekrše Njegove naredbe, niti da postupe drugačije nego što im je rečeno. Oni se boje i strahuju od Allaha. Ukoliko bi se desilo da neko od njih prekorači svoja ovlašćenja, Allah bi ga kaznio za njegovu neposlušnost.

Od potpunosti robovanja meleka je i to što oni ne dolaze pred Gospodarom iznoseći neke prijedloge, niti se suprotstavljaju nekoj od Nje-

[95] El-Enbija, 26-29.

govih naredbi, već, brzo i sa prihvaćanjem, izvršavaju ono što im se naredi:

﴿لاَ يَسْبِقُونَهُ بِالْقَوْلِ وَهُم بِأَمْرِهِ يَعْمَلُونَ﴾

"Oni ne govore dok On ne odobri i postupaju onako kako On naredi."[96]

Oni rade samo ono što im se naredi. Naredba ih pokreće i zaustavlja. U Buharijinom *Sahihu* se prenosi od Ibn Abbasa, ﵄, da je rekao: "Rekao je Allahov Poslanik, ﷺ, Džibrilu:

"Zar nas nećeš posjećivati više nego nas sada posjećuješ?", pa je objavljen ajet:

﴿وَمَا نَتَنَزَّلُ إِلاَّ بِأَمْرِ رَبِّكَ لَهُ مَا بَيْنَ أَيْدِينَا وَمَا خَلْفَنَا وَمَا بَيْنَ ذَلِكَ وَمَا كَانَ رَبُّكَ نَسِيًّا﴾

"A mi silazimo samo po naredbi Gospodara tvoga. Njemu pripada ono što je pred nama i ono što je za nama, što je između toga. A Gospodar tvoj nije zaboravan."[97]

Primjeri njihovog ibadeta

Meleki su Allahovi robovi, zaduženi da Mu budu pokorni i oni izvršavaju ibadet i obaveze sa lahkoćom. Mi ćemo ovdje navesti neke od ibadeta za koje nam govori Uzvišeni Allah, ﷻ, ili nas obavještava Njegov Poslanik, ﷺ, da ih meleki čine.

[96] El-Enbija, 27.

[97] Merjem, 64.

Prvo: التَّسْبِيحُ – tesbih – slavljenje i veličanje Allaha. Meleki spominju Uzvišenog Allaha, a najveći vid spominjanja Allaha je tesbih. Uzvišenog Allaha slave meleki nosači Arša:

﴿الَّذِينَ يَحْمِلُونَ الْعَرْشَ وَمَنْ حَوْلَهُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ﴾

"Meleki koji drže Prijestol i oni koji su oko njega veličaju i hvale Gospodara svoga."[98]

Kao što Ga slave i svi ostali meleki:

﴿وَالْمَلاَئِكَةُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ﴾

"A meleki veličaju i hvale Gospodara svoga."[99]

Njihovo slavljenje Allaha je stalno i ne prekida se ni noću ni danju.

﴿يُسَبِّحُونَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ لاَ يَفْتُرُونَ﴾

"Hvale ga noću i danju, ne malaksavaju."[100]

Zbog njihovog velikog slavljenja Allaha oni su uistinu oni koji slave i imaju pravo da se sa tim ponose:

﴿وَإِنَّا لَنَحْنُ الصَّافُّونَ وَإِنَّا لَنَحْنُ الْمُسَبِّحُونَ﴾

"Mi smo u redove poredani, i samo Njega hvalimo!"[101]

[98] Gafir, 7.

[99] Eš-Šura, 5.

[100] El-Enbija, 20.

[101] Es-Saffat, 165-166.

Mnogobrojnost njihovog tesbiha je zbog toga što je tesbih najveći vid zikra. Muslim u svome *Sahihu* prenosi od Ebu Zerra: "Poslanik, ﷺ, je upitan o najvrjednijem zikru, pa je rekao: 'Ono što je Allah odabrao za meleke ili Svoje robove: Subhanallahi ve bi hamdihi – Slava i hvala Allahu.[102]

Drugo: الاصطفاف – stajanje u safove. Već smo spomenuli hadis u kome Allahov Poslanik, ﷺ, podstiče svoje ashabe da slijede meleke u redanju u safove za namaz:

ألا تصفون كما تصف الملائكة عند ربها

"Zar se nećete poredati u safove, kao što se meleki poredaju kod svog Gospodara?"

Kada je bio upitan o načinu njihovog redanja u safove, rekao je:

قال: يتمون الصفوف ويتراصون في الصف

On odgovori: "Upotpune prve safove i zbiju se u njima."[103]

U Kur'anu se o melekima kaže:

﴿وَإِنَّا لَنَحْنُ الصَّافُّونَ﴾

"Mi smo u redove poredani."[104]

---

[102] Muslim: 4/2093, br. 2731.

[103] Prenosi ga Muslim: 322/1, br. 430.

[104] Es-Saffat, 125.

Oni stoje, padaju na ruku i čine sedždu. U Tahavijevom *Muškilul-asaru* i Taberanijevom *Mu'džemul-kebiru* se prenosi od Hakima ibn Džezama da je rekao:

بينما رسول الله ﷺ في أصحابه إذ قال لهم: أتسمعون ما أسمع؟ قالوا: ما نسمع من شيءأقال: إني لأسمع أطيط السماء وما تلام أن تئط، وما فيها موضع شبر إلا وعليه ملك ساجد أو قائم.

"Jednom je Allahov Poslanik, ﷺ, bio sa svojim ashabima kada im reče: "Da li čujete ono što i ja čujem?" Oni rekoše: "Mi ne čujemo ništa." On reče: "Doista ja čujem škripu nebesa, a nije ni čudo što škripe. Na nebesima nema mjesta ni koliko je jedan pedalj, a da na njemu neki od meleka ne čini sedždu ili stoji."[105]

Treće: الحج – hadždž. Meleki imaju Kabu na sedmom nebu u kojoj čine hadždž. Ovo je Kaba koju je Uzvišeni Allah nazvao Bejtul-ma'mur. Njom se kune u suri Et-Tur:

﴿وَالْبَيْتِ الْمَعْمُورِ﴾

"I kuće poklonika pune."[106]

U tumačenju ovog ajeta, Ibn Kesir kaže: "Potvrđeno je u dva *Sahiha* da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao u događaju Lejletul-isra'a, nakon što je prešao sedmo nebo: "Zatim sam

---

[105] Albani o ovom hadisu kaže: "On je sahih po uvjetima Muslima." *Silsiletul-ehadisi sahihati*, hadis br. 852.

[106] Et-Tur, 4.

uzdignut do Bejtul-ma'mura u koji svakodnevno uđe sedamdeset hiljada meleka od kojih se nijedan više nikada ne vraća." Znači, čine ibadet u njemu i obilaze ga kao što stanovnici Zemlje obilaze svoju Kabu. Isto je tako Bejtul-ma'mur Kaba za stanovnike sedmog neba. I zbog toga je Allahov Poslanik, s.a.w.s, vidio Ibrahima El-Halila, a.s., naslonjenog leđima na ovu Kabu, jer je on izgradio zemaljsku Kabu. To mu je nagrada zbog njegovog djela."

Ibn Kesir, također, spominje da je Bejtul-ma'mur podudaran Kabi, kada bi pao, pao bi na nju. Spominje da na svakom nebu ima kuća u kojoj stanovnici toga neba čine ibadet, klanjaju prema njoj, a za onu koja je na dunjalučkom nebu se kaže da je Bejtul-izzeti.

Ovo što je Ibn Kesir spomenuo da je Bejtul-ma'mur podudaran Kabi se prenosi od Alije ibn Ebi Taliba, r.a.

عن خالد بن عرعرة أن رجلا قال لعلي ﷺ: ما البيت المعمور؟ قال: بيت في السماء بحيال البيت حرمتة هذا في السماء كحرمة هذا في الأرض، يدخله كل يوم سبعون ألفا ملك لا يعودون إليه.

Bilježi Ibn Džerir preko Halida ibn Arare da je neki čovjek rekao Aliji, r.a.: Šta je to Bejtul-ma'mur? Pa je on rekao: "To je kuća na nebu koja je podudarna Kabi. Njena svetost na nebu je kao svetost Kabe na Zemlji. U nju svakodnevno uđe

sedamdeset hiljada meleka koji se više tu ne vraćaju."[107]

O ovoj predaji šejh Nasirudin Albani[108] kaže: „Njegovi ljudi su povjerljivi osim Halida ibn Arara koji je mestur". Zatim spominje da postoji i verzija ovog hadisa koja je mursel-sahih, a prenosi se od Katade.

قال: ذكر لنا أن رسول الله ﷺ قال يوما لأصحابه: "هل تدرون ما البيت المعمور؟ قالوا: الله ورسوله أعلم. قال: فإنه مسجد في السماء بحيال الكعبة لو خر خر عليها

On kaže: "Spomenuo nam je da je Vjerovjesnik, ﷺ, jednog dana rekao svojim ashabima: "Da li znate šta je Bejtul-ma'mur?" Oni su rekli: "Allah i Poslanik Njegov najbolje znaju." On reče: To je mesdžid na nebu. Ispod njega je Kaba i kada bi pao, pao bi na nju."

Zatim Albani kaže: "Suština govora je da je ovaj dodatak (podudarnost Kabe) potvrđen u mnogim verzijma."

Četvrto: خوفهم من الله وخشيتهم له- Strah od Allaha i strahopoštovanje prema Njemu. Zbog toga što je spoznaja Uzvišenog Allaha koju posjeduju

---

[107] Ovo predanje prenosi od Taberija i Ishaka Ibn Hadžer u *Fethul-Bariju*: 308/6 i dugo govori o njenom senedu i putevima.

[108] *Silsiletul-ehadisi sahiha*: 236/1.

meleki velika i njihovo veličanje i strah od Njega je velik. Kaže Uzvišeni Allah o njima:

﴿وَهُم مِّنْ خَشْيَتِهِ مُشْفِقُونَ﴾

"I oni su iz strahopoštovanja prema Njemu brižni."[109]

Predanje koje Buhari prenosi od Ebu Hurejrea, ﷺ, a on od Vjerovjesnika, ﷺ objašnjava veličinu njihovog straha od Allaha:

إذا قضى الله تعالى الأمر في السماء ضربت الملائكة بأجنحتها خضعاناً لقوله كأنه سلسلة على صفوان

"Kada Allah nešto odredi meleki udare svojim krilima poput lanca koji udari o hrid, pokoravajući se Njegovim riječima."

فإذا فزّع عن قلوبهم قالوا: ماذا قال ربكم؟ قالوا للذي قال: الحق وهو العلي الكبير

Pa kada otkloni strah iz njihovih srca kažu: "Šta je rekao vaš Gospodar?" Kažu onome ko je rekao: "Istinu, On je Uzvišen i Velik."[110]

U Taberanijevom Mu'džemul-esatu, sa hasen senedom se prenosi od Džabira, ﷺ, da je rekao:

مررت ليلة أسري بي بالملأ الأعلى،وجبريل كالحلس البالي من خشية الله

[109] El-Enbija, 28.

[110] Buhari: 380/3, br. 4701.

"U noći mog isra'a sam prošao pored Uzvišene skupine, a Džibril je bio poput pohabane prostirke od straha od Allaha."[111]

[111] *Sahihu-l-džami'*: 206/5.

MELEKI I LJUDI

Meleki i Adem

Pitanje meleka o mudrosti stvaranja čovjeka

Kada je Allah htio stvoriti čovjeka, obavijestio je meleke o Svojoj namjeri. Oni su ga pitali za mudrost toga, jer su znali da će ljudi proizvoditi nered, prolijevati krv, činiti grijehe, nevjerstvo, pa ih je Uzvišeni Allah obavijestio da oni ne znaju mudrost stvaranja Adema:

﴿وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً قَالُوا أَتَجْعَلُ فِيهَا مَنْ يُفْسِدُ فِيهَا وَيَسْفِكُ الدِّمَاءَ وَنَحْنُ نُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ وَنُقَدِّسُ لَكَ قَالَ إِنِّي أَعْلَمُ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾

"I kada Gospodar tvoj reče melekima: "Ja ću na Zemlji halifu postaviti!", oni upitaše: "Zar ćeš na Zemlji postaviti onoga koji će na njoj nered širiti i krv prolijevati?! A mi Tebe veličamo hvalom i kako Tebi dolikuje štujemo!" On reče: "Ja znam ono što vi ne znate."[112]

[112] El-Bekare, 30.

Činjenje sedžde Ademu kada je stvoren

Uzvišeni Allah je naredio melekima da učine sedždu Ademu kada je završio njegovo stvaranje i u njega udahnuo dušu:

﴿إِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ إِنِّي خَالِقٌ بَشَرًا مِنْ طِينٍ فَإِذَا سَوَّيْتُهُ وَنَفَخْتُ فِيهِ مِنْ رُوحِي فَقَعُوا لَهُ سَاجِدِينَ﴾

"I kad je melekima Gospodar tvoj rekao: "Stvoriću čovjeka od ilovače, pa kad mu savršen oblik dam i život u nj udahnem, vi mu se poklonite!"[113]

Meleki su se odazvali Allahovoj naredbi, ali je Iblis odbio:

﴿فَسَجَدَ الْمَلَائِكَةُ كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ إِلَّا إِبْلِيسَ اسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ﴾

"Meleki su se, svi do posljednjeg, zajedno poklonili, a Iblis ne; on se uzoholio i postao nevjernik."[114]

Uputstva meleka upućena Ademu

Od Ebu Hurejrea, ﵁, se prenosi da je rekao: "Rekao je Allahov Poslanik, ﷺ:

خلق الله آدم على صورته طوله ستون ذراعا قال: اذهب فسلم على أولئك النفر، وهم نفر من الملائكة جلوس، فاستمع ما يحيونك، فإنها تحيتك

[113] Sad, 71-72.

[114] Sad, 73-74.

وتحية ذريتك. فذهب فقال: السلام عليكم فقالوا: السلام عليك ورحمة الله، فزادوه ورحمة الله

"Allah je stvorio Adema prema njegovom[115] liku. Njegova visina je iznosila šezdeset podlaktica. Nakon što ga je stvorio rekao mu je: "Idi i nazovi selam onima, grupi meleka koja je sjedila, poslušaj kako će te pozdraviti, jer će to biti tvoj pozdrav i pozdrav tvojih potomaka." On je rekao: "Es-selamu alejkum", a oni su mu odgovorili: "Es-Selamu alejke we rahmetullahi" (dodali su mu we rahmetullahi).[116]

Meleki su ogasulili Adema kada je umro

Kada je Adem, ﷺ, preselio, njegov porod nije znao šta da radi sa njime, pa su ih meleki podučili. U Hakimovom *Mustedreku* i Taberanijevom *Mu'džemul-evsatu* vjerodostojnim senedom se od Ubejja, ﷺ, prenosi da je Vjerovjesnik, ﷺ, rekao:

لما توفي آدم غسلته الملائكة بالماء وِتراً، وألحدوا له، وقالوا: هذه سنة آدم في ولده

"Nakon što je Adem preselio meleki su ga okupali neparnim brojem puta, zakopali ga

[115] Tj. prema Ademovome liku koji je Allah zacrtao prije njegova stvaranja. (op.prev.).

[116] Buhari, 3/11, br. 6227, Muslim, 2184/4, br. 2841.

i rekli: "Ovo je Ademov sunnet u njegovom potomstvu."[117]

U vjerodostojnim hadisima je spomenuto da su meleki ogasulili jednog šehida iz ovog ummeta po imenu Hanzala ibn Ebi Amir koji je poginuo u bici na Uhudu. Allahov Poslanik, ﷺ, je svojim ashabima, nakon Hanzalinog ubistva rekao: "Vašeg druga su ogasulili meleki", aludirajući na Hanzalu.

Ashabi su o tome upitali njegovu ženu, pa je ona rekla: "On je izašao nakon što je čuo pozivača, a bio je džunub", pa je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: "Zbog toga su ga ogasulili meleki."

Hakim i Bejheki ga prenose sa dobrim senedom, a Ibn Asakir spominje, sa vjerodostojnim senedom, da se pleme Evs ponosilo, jer je od njih onaj koga su meleki ogasulili: Hanzala ibn Rahib.[118]

[117] *Sahihul-džami'*, 48/5.

[118] *Silsiletul-ehadisis-sahihati*, hadis br. 326.

Drugo poglavlje

Meleki i Ademovi potomci (ljudi)

Veza između meleka i Ademovog potomstva je čvrsta. Oni prisustvuju njegovom stvaranju, obavezni su da ga čuvaju nakon njegovog izlaska na ovaj svijet, dolaze čovjeku sa Objavom od Allaha, posmatraju njegova djela i postupke i uzimaju mu dušu u trenutku njegove smrti.

Njihova uloga u oblikovanju čovjeka

Muslim u svome *Sahihu* prenosi hadis od Ebu Zerra, ﷺ, u kome stoji da je rekao: "Čuo sam Allahova Poslanika, ﷺ, da kaže:

إذا مر بالنطفة ثنتان وأربعون ليلة، بعث الله إليها ملكا فصورها، وخلق سمعها وبصرها وجلدها ولحمها وعظمها، ثم يقول، يا رب، أذكر أم أنثى؟ فيقضي ربك ما شاء ويكتب الملك

"Kada sjemenu prođe četrdeset dva dana Allah mu pošalje meleka i on ga uobliči, formira mu sluh i vid, kožu, meso i kosti, zatim kaže: 'O Gospodaru, muško ili žensko?' Pa tvoj Gospodar odredi šta hoće, a melek zapiše."[119]

[119] Muslim, 2037/4, br. 2645.

Od Ibn Mes'uda, ﷺ, se prenosi da je rekao: "Govorio nam je Allahov Poslanik, a on je iskreni i rekao nam:

إن أحدكم يجمع خلقه في بطن أمه أربعين يوما نطفة ثم يكون علقة مثل ذلك، ثم يكون مضغة مثل ذلك، ثم يبعث الله إليه ملكا، ويؤمر بأربع كلمات، ويقال له: اكتب عمله، ورزقه، وأجله، وشقي أو سعيد، ثم ينفخ فيه الروح.

"Sakuplja se stvaranje jednog od vas u utrobi njegove majke četrdeset dana, zatim bude zakvačak slično tome, zatim bude gruda mesa, slično tome; zatim mu Allah šalje meleka kome je naređeno četiri riječi i kaže mu se: piši njegovo djelo, nafaku, nesreću ili sreću, a zatim se u njega udahne duša."

U dva sahiha se od Enesa prenosi da je Vjerovjesnik, ﷺ, rekao:

عن أنس بن مالك، عن النبي ﷺ قال: إن الله عز وجل وكل بالرحم ملكا يقول: يا رب نطفة، يا رب علقة، يا رب مضغة، فإذا أراد أن يقضي خلقه قال: أذكر أم أنثى، شقي أم سعيد، فما الرزق والأجل؟ فيكتب كذلك في بطن أمه.

"Allah je matericu povjerio meleku, pa on govori: "O Gospodaru, kap sjemena!", "O Gospodaru, zakvačak!", "O Gospodaru, komad mesa!" Pa kada Allah poželi da ga stvori on kaže: "O Gospodaru, muško ili žensko? Sretno ili nesre-

tno? Kolika mu je nafaka i kada mu je edžel?" To se zapiše u utrobi majke."[120]

Oni čuvaju Ademovo potomstvo

Uzvišeni Allah kaže:

﴿سَوَاءٌ مِّنكُم مَّنْ أَسَرَّ الْقَوْلَ وَمَن جَهَرَ بِهِ وَمَنْ هُوَ مُسْتَخْفٍ بِاللَّيْلِ وَسَارِبٌ بِالنَّهَارِ لَهُ مُعَقِّبَاتٌ مِّن بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ يَحْفَظُونَهُ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ﴾

"Za Njega je jednak od vas onaj koji tiho govori i onaj koji to glasno čini, onaj koji se noću skriva i onaj koji po danu hodi. Uz svakog od vas su meleki, ispred njega i iza njega, - po Allahovu naređenju nad njim bdiju."[121]

Tumač Kur'ana, Ibn Abbas, objašnjava da je riječ مُعَقِّبَاتٌ koja je upotrijebljena u ovom ajetu označava meleke koje je Allah stvorio da čuvaju čovjeka od onoga što je ispred i iza njega, pa kada dođe Allahova odredba, ono što je Allah odredio da će ga zadesiti, oni ga ostave.

Mudžahid je rekao: "Nema nijednog čovjeka, a da ne postoji melek koji je zadužen da ga čuva u trenucima sna i budnosti od ljudi, džina i životinja. Nema niti jedne od ovih stvari da dođe do

[120] Prenose ga Buhari, 477/11, br. 6595, i Muslim, 2038/4, br. 2646. Ovo je Buharijina verzija.

[121] Er-Ra'd, 10-11.

čovjeka, a da ga melek na nju ne upozori. Osim stvari koju je Allah dozvolio pa ga ona zadesi."

Neki čovjek je rekao Aliji ibn Ebi Talibu: "Jedna grupa ljudi želi tvoju smrt." Pa je Alija rekao: "Uz svakoga čovjeka su dva meleka koja ga čuvaju od onoga što mu nije propisano, pa kada dođe ono što mu je propisano oni ga ostave sa tim. Doista je edžel zaštita i utvrda."

Meleki koji su spomenuti u ajetu u suri Ra'd su spomenuti i u drugom ajetu:

﴿وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ وَيُرْسِلُ عَلَيْكُم حَفَظَةً حَتَّى إِذَا جَاءَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ تَوَفَّتْهُ رُسُلُنَا وَهُمْ لَا يُفَرِّطُونَ﴾

"On vlada robovima Svojim i šalje vam čuvare; a kad nekome od vas smrt dođe, izaslanici Naši mu, bez oklijevanja, dušu uzmu."[122]

Čuvari koje je Allah poslao čuvaju Njegovog roba sve dok mu ne dođe smrtni čas koji mu je određen.

Allahovi izaslanici Njegovim poslanicima i vjerovjesnicima

Uzvišeni Allah nas obavještava da je Džibril gotovo jedini koji je zadužen za tu obavezu:

[122] El-En'am, 61.

﴿قُلْ مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِجِبْرِيلَ فَإِنَّهُ نَزَّلَهُ عَلَى قَلْبِكَ بِإِذْنِ اللَّهِ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ وَهُدًى وَبُشْرَى لِلْمُؤْمِنِينَ﴾

"Reci: "Ko je neprijatelj Džibrilu? a on, Allahovom voljom, tebi stavlja na srce Kur'an – koji potvrđuje da su i prijašnje objave istinite – kao putokaz i radosnu vijest vjernicima."[123]

Uzvišeni, također, kaže:

﴿نَزَلَ بِهِ الرُّوحُ الأَمِينُ عَلَى قَلْبِكَ لِتَكُونَ مِنَ الْمُنذِرِينَ﴾

"Donosi ga povjerljivi Džibril na srce tvoje, da opominješ."[124]

Pored Džibrila dolazili su i neki drugi meleki sa Objavom, ali to je bilo rijetko, kao što se prenosi u hadisu kojeg bilježi Muslim u svome *Sahihu* od Ibn Abbasa, da je rekao:

رواه مسلم عن ابن عباس ﵄ قال: بينما جبريل قاعد عند النبي ﷺ سمع نقيضا من فوقه فرفع رأسه فقال: هذا باب من السماء فتح اليوم لم يفتح قط إلا اليوم فنزل منه ملك فقال: هذا ملك نزل إلى الأرض لم ينزل قط إلا اليوم، فسلم وقال: أبشر بنورين أوتيتهما لم يؤتهما نبي قبلك: فاتحة الكتاب وخواتيم سورة البقرة لن تقرأ بحرف منهما إلا أعطيته.

"Dok je jednom prilikom Džibril sjedio kod Allahovog Poslanika, ﷺ, čula se škripa iznad njega, pa je on podigao glavu i rekao: 'To su se danas otvorila nebeska vrata koja nikada prije do

[123] El-Bekare, 97.

[124] Eš-Šu'ara, 193-194.

danas nisu otvorena i sa njih se spustio melek'. Pa je on dodao: 'Ovo je melek koji je danas sišao i nikada prije nije sišao na zemlju'. Poselamio je, pa je rekao: 'Obraduj sa dva svjetla koja su ti, mimo drugih prijašnjih vjerovjesnika, data, a to su: "Početak knjige" i "Posljednji ajeti sure El-Bekare", nećeš proučiti nijedan harf od njih, a da ti ne bude dato ono što se time traži'."[125]

U Ibn Asakirovom *Tarihu* se od Huzejfe, ﵁, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao:

أتاني ملك فسلم علي، نزل من السماء لم ينزل قبلها، فبشرني أن الحسن والحسين سيدا شباب أهل الجنة، وأن فاطمة سيدة نساء أهل الجنة

"Došao mi je melek i nazvao mi selam, sišao je sa nebesa, a nikada prije toga nije silazio, i obradovao me je da su Hasan i Husejin predvodnici mladića u Džennetu, a da je Fatima predvodnica žena u Džennetu."[126]

U Ahmedovom *Musnedu* i Nesaijevom *Sunenu* se od Huzejfe, ﵁, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao:

أما رأيت العارض الذي عرض لي قبيل قال: قلت: بلى قال: فهو ملك من الملائكة لم يهبط الأرض قبل هذه الليلة فاستأذن ربه أن يسلم عليّ ويبشرني أن الحسن والحسين سيدا شباب أهل الجنة وأن فاطمة سيدة نساء أهل الجنة

[125] Muslim: 554/1, br. 806.

[126] *Sahihul-džami'*: 80/1.

"Zar nisi vidio onoga ko mi je došao prije?" Rekao sam: "Svakako, vidio sam ga." A on mi reče: "On je jedan od meleka i nije sišao na zemlju nikada prije ove noći. Pa je tražio dozvolu od svoga Gospodara da me poselami i obraduje da su Hasan i Husejin predvodnici mladića Dženneta, a da je Fatima predvodnica žena Dženneta."[127]

Nije svako onaj kome dođe melek poslanik ili vjerovjesnik

Ne smatra se svako kome dođe melek poslanikom ili vjerovjesnikom. Allah je Džibrila, عليه السلام, poslao Merjemi, kao što ga je poslao Ismailovoj majci kada joj se nestalo vode i hrane.

Ashabi su viđali Džibrila u liku beduina. Allah je poslao meleka čovjeku koji je posjetio svoga brata muslimana radi Allaha, donoseći mu radosnu vijest da ga Uzvišeni Allah voli zbog njegove ljubavi prema bratu.

Kako je dolazila objava Poslaniku?

U Buharijevom sahihu se od Aiše, r.a., prenosi da je Haris ibn Hašim, رضي الله عنه, pitao Allahovog Poslanika, ﷺ, govoreći mu: „Allahov Poslaniče, kako ti dolazi objava?" Poslanik, ﷺ, mu je odgovorio:

[127] Ahmedov *Musned*, 391/5, i ovo je njegova verzija, i *Sahih Suneni Nesai*: 226/3, br. 2975.

"Nekada mi Objava dolazi slično zvonjavi zvona i to mi je najteže. Kad se to završi ja sam već zapamtio ono što mi je objavljeno. A nekada mi melek dolazi u liku čovjeka, i govori mi, a ja upamtim ono što mi on kaže."[128]

Džibril bi dolazio Allahovom Poslaniku, ﷺ, u njegovom prirodnom stanju, i ovo je bilo teško Allahovom Poslaniku, ﷺ. U drugoj situaciji Džibril bi prelazio iz stanja meleka u lik čovjeka što bi Poslaniku, ﷺ, bilo lakše.

Poslanik, ﷺ, je vidio Džibrila u njegovom liku u kome ga je Allah stvorio dva puta:

Prvo: Tri godine nakon poslanstva. U Buharijinom *Sahihu* se prenosi od Džabira ibn Abdullaha, رضي الله عنه, da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao:

بينا أنا أمشي إذ سمعت صوتا من السماء، فرفعت بصري، فإذا الملك الذي جاءني بحراء جالس على كرسي بين السماء والأرض، فرعبت منه، فرجعت فقلت: زملوني

"Išao sam kada sam čuo glas sa neba. Podigao sam pogled i vidio da je to melek koji mi je došao u Hiri. Sjedio je na stolici između nebesa i zemlje. Uplašio sam se od njega, vratio se i rekao: 'Umotajte me'."[129]

Drugo: Vidio ga je kada je podignut na nebesa:

[128] Buhari: 18/1, br. 2.

[129] Buhari: 27/1, br. 4.

﴿عَلَّمَهُ شَدِيدُ الْقُوَى ذُو مِرَّةٍ فَاسْتَوَى وَهُوَ بِالْأُفُقِ الْأَعْلَى
ثُمَّ دَنَا فَتَدَلَّى فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَى فَأَوْحَى إِلَى عَبْدِهِ مَا
أَوْحَى مَا كَذَبَ الْفُؤَادُ مَا رَأَى أَفَتُمَارُونَهُ عَلَى مَا يَرَى وَلَقَدْ رَآهُ
نَزْلَةً أُخْرَى عِندَ سِدْرَةِ الْمُنْتَهَى عِندَهَا جَنَّةُ الْمَأْوَى إِذْ يَغْشَى
السِّدْرَةَ مَا يَغْشَى مَا زَاغَ الْبَصَرُ وَمَا طَغَى﴾

"Uči ga jedan ogromne snage, razboriti, koji se pojavio u liku svome na obzorju najvišem, zatim se približio, pa nadnio – blizu koliko dva luka ili bliže – i objavio robu Njegovu ono što je objavio, srce nije poreklo ono što je vidio, pa zašto se prepirete s njim o onom što je vidio? On ga je i drugi put vidio, kod Sidretul-muntehaa kod kojeg je džennetsko prebivalište, kad je Sidru pokrivalo ono što je pokrivalo – pogled mu nije skrenuo, nije prekoračio."[130]

Džibrilova misija nije samo dostavljanje Objave

Džibrilova misija nije samo dostavljanje objave od Allaha. Džibril je dolazio Poslaniku, ﷺ, svake godine u ramazanu i svake noći ga podučavao Kur'anu. Buhari u svome *Sahihu* bilježi hadis od Ibn Abbasa da je rekao:

عن ابن عباس ؓ قال: كان رَسُول اللهِ ﷺ أجود الناس، وكان أجود ما يكون في رمضان حين يلقاه جبريل، وكان يلقاه جبريل في كل ليلة من

[130] En-Nedžm, 5-17.

رمضان فيدارسه القرآن؛ فلرَسُول اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيهِ وَسَلَّم حين يلقاه جبريل أجود بالخير من الريح المرسلة' مُتَّفَقٌ عَلَيهِ.

"Allahov Poslanik, ﷺ., je bio najdarežljiviji čovjek, a u ramazanu bi bio najdarežljiviji kada bi se susretao sa Džibrilom. Susretao bi ga svake noći u ramazanu i podučavao ga Kur'anu. Poslanik, ﷺ, je bio darežljiviji u dobru, kad ga sretne Džibril, od blagog povjetarca."[131]

Imamio je Poslaniku u namazu

Džibril je imamio Allahovom Poslaniku, ﷺ, kako bi ga podučio namazu kakav želi Uzvišeni Allah. U Buharijinom *Sahihu* u Nesaijevom *Sunenu* se prenosi od Ibn Mes'uda, ؓ, da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao:

"نَزَلَ جِبْرِيلُ فَأَمَّنِي فَصَلَّيْتُ مَعَهُ ثُمَّ صَلَّيْتُ مَعَهُ ثُمَّ صَلَّيْتُ مَعَهُ ثُمَّ صَلَّيْتُ مَعَهُ ثُمَّ صَلَّيْتُ مَعَهُ يَحْسُبُ بِأَصَابِعِهِ خَمْسَ مرات"

"Sišao je Džibril, pa mi je imamio i ja sam klanjao sa njim, zatim sam klanjao sa njim, zatim sam klanjao sa njim, zatim sam klanjao sa njim, zatim sam klanjao sa njim. (Izračunao je na svojim prstima pet puta.)"[132]

U *Sunenu* se od Ibn Abbasa, ؓ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao:

[131] Buhari, 30/1, br. 6.

[132] Buhari, 305/6, br. 3221 i *Sahihu Suneni Nesa'i*, 108/1, br. 480.

أَمَّنِي جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ عِنْدَ الْبَيْتِ مَرَّتَيْنِ فَصَلَّى بِيَ الظُّهْرَ حِينَ زَالَتِ الشمس وكانَتْ قَدْرِ الشِّرَاكِ، وَصَلَّى بِيَ العَصْرَ حِينَ كَانَ ظِلُّهُ مِثْلَهُ، وَصَلَّى بِي - يَعني الْمَغْرِبَ - حِينَ أَفْطَرَ الصَّائِمُ، وَصَلَّى بِيَ الْعِشَاءَ حِينَ غَابَ الشفَقُ، وَصَلَّى بِيَ الْفَجْرَ حِينَ حَرُمَ الطَّعَامُ وَالشَّرَابُ عَلَى الصَّائِمِ، فَلَمَّا كَانَ الْغَدُ صَلَّى بِيَ الظُّهْرَ حِينَ كَانَ ظِلُّهُ مِثْلَهُ، وَصَلَّى بِيَ الْعَصرَ حِينَ كَانَ ظِلُّهُ مِثْلَيْهِ، وَصَلَّى بِيَ المَغْرِب حِينَ أَفْطَرَ الصَّائِمُ، وَصَلَّى بِيَ الْعَشَاءَ إِلَى ثُلُثِ اللَّيْلِ، وَصَلَّى بِيَ الفَجْرَ فأَسْفَرَ، ثُمَّ الْتَفَتَ إِلَيَّ فقال: يَا مُحَمَّدُ وَقْتُ الأَنْبياءِ مِنْ قَبْلِكَ، وَالْوَقْتُ مَا بَيْنَ هَذَيْنِ الْوَقْتَيْنِ".

"Džibril mi je imamio kod Kabe dva puta. Sa mnom je klanjao podne kada je sunce prešlo polovinu neba. Klanjao je sa mnom ikindiju kada je sjenka stvari bila poput te stvari, zatim je klanjao sa mnom, (misli se na akšam), kada se postač iftari. Klanjao je sa mnom jaciju kada je nestalo akšamskog rumenila, a sabah je klanjao sa mnom kada je postaču postala hrana i piće zabranjeno.

Sutradan je sa mnom klanjao podne kada je sjena stvari bila koliko ta stvar. Klanjao je sa mnom ikindiju kada je sjena stvari bila poput dvije te stvari, klanjao je sa mnom akšam kada je postač iftario, a jaciju u zadnjoj trećini noći, zatim je klanjao sabah sa mnom pred sami izlazak sunca, pa se okrenuo ka meni i rekao: "O

Muhammede, ovo je vrijeme vjerovjesnika prije tebe, a vrijeme je između ova dva vremena."[133]

Džibrilova rukja Allahovom Poslaniku

Muslim, u svome *Sahihu*, prenosi od Ebu Se'ida, ؓ, da je Džibril došao Allahovom Poslaniku, ﷺ, i rekao mu:

جاء جبريل إلى النبي ﷺ فقال اشتكيت يا محمد؟ فقال: "نعم"، فقال: باسم الله أرقيك، من كل داء يؤذيك، ومن شر كل ذي نفس أوعين حاسد الله يشفيك باسم الله أرقيك .

"O Muhammede, žališ li se?" Pa je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: "Da." Džibril mu reče: "U ime Allaha učim ti rukju od svega onoga što te uznemirava, od zla svakog onog koji puše, od zavidna oka, u ime Allaha učim ti rukju, Allah te izliječio."[134]

Drugi poslovi

Između ostaloga, on se borio na Poslanikovoj, ﷺ, strani na Bedru i Hendeku, a bio je i sa Poslanikom, ﷺ, u društvu na Israu i sl.

[133] *Sahihu suneni Ebi Davud*, i ovo je njegova verzija: 79/1, br. 377 i *Sahihu suneni Tirmizi*, 50/1, br. 167, i *Sahihu suneni En-Nesa'i* od Ebu Hurejrea: 109/1, br. 488.

[134] Muslimov *Sahih*, 1718/4, br. 2186.

Zbog čega Allah ne šalje meleke kao poslanike?

Uzvišeni Allah ne šalje ljudima meleke kao poslanike, jer je priroda meleka različita od prirode čovjeka i uspostavljanje kontakta između ljudi i meleka nije lahka stvar. Zbog toga je Poslaniku, ﷺ, bilo teško kada bi mu Džibril dolazio kao melek. Kada je vidio Džibrila u njegovom liku uplašio se, došao svojoj ženi i rekao: "Pokrij me, pokrij me."

Zbog toga što su prirode različite, Allah je stanovnicima Zemlje slao poslanika od njihove vrste. Da su stanovnici Zemlje meleki, slao bi im meleka kao poslanika. Kaže Uzvišeni Allah, ﷻ:

﴿قُل لَّوْ كَانَ فِي الْأَرْضِ مَلَآئِكَةٌ يَمْشُونَ مُطْمَئِنِّينَ لَنَزَّلْنَا
عَلَيْهِم مِّنَ السَّمَاءِ مَلَكًا رَّسُولاً﴾

"Reci: "Kad bi na Zemlji meleki smireno hodili, Mi bismo im s neba meleka za poslanika poslali."[135]

Podrazumijeva se da je Allah određenoj grupi ljudi kao poslanike slao meleke, ali im oni nisu dolazili u liku meleka već su bili u likovima ljudi, oblačeći ono što ljudi oblače:

[135] El-Isra, 95.

﴿وَقَالُواْ لَوْلا أُنزِلَ عَلَيْهِ مَلَكٌ وَلَوْ أَنزَلْنَا مَلَكًا لَّقُضِيَ الأمْرُ ثُمَّ
لاَ يُنظَرُونَ وَلَوْ جَعَلْنَاهُ مَلَكًا لَّجَعَلْنَاهُ رَجُلاً وَلَلَبَسْنَا عَلَيْهِم مَّا
يَلْبِسُونَ﴾

"Oni govore: "Trebalo je da mu se pošalje melek!" A da meleka pošaljemo, s njima bi svršeno bilo, ni cijeli čas vremena im ne bi više dao. A da ga melekom učinimo, opet bismo ga kao čovjeka stvorili i obukli mu odjeću koju oni nose."[136]

Uzvišeni Allah nas obavještava da su nevjernici tražili viđenje meleka i dolazak meleka kao poslanika. To je inat, a ne traženje da bi krenuli pravim putem. Kada bi se to dogodilo oni opet ne bi povjerovali.

﴿وَلَوْ أَنَّنَا نَزَّلْنَا إِلَيْهِمُ الْمَلآئِكَةَ وَكَلَّمَهُمُ الْمَوْتَى وَحَشَرْنَا عَلَيْهِمْ
كُلَّ شَيْءٍ قُبُلاً مَّا كَانُواْ لِيُؤْمِنُواْ إِلاَّ أَن يَشَاءَ اللهُ وَلَـكِنَّ أَكْثَرَهُمْ
يَجْهَلُونَ﴾

"Kada bismo im meleke poslali, i kad bi im mrtvi progovorili, i kad bismo pred njih očigledno sve dokaze sabrali, - oni opet ne bi vjerovali, osim ako bi Allah htio, ali većina njih ne zna."[137]

[136] El-En'am, 8-9.

[137] El-En'am, 111.

Pokreću podsticaje dobra u dušama ljudi

Allah je svakom čovjeku dao pratioca meleka i pratioca džinna. U Muslimovom *Sahihu* se prenosi da je Ibn Mes'ud, ﷺ, rekao:

قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "ما منكم من أحد إلا وقد وكل به قرينه من الجن، وقرينه من الملائكة" قالوا: وإياك يا رسول الله، قال: "وإياي، ولكن الله أعانني عليه فلا يأمرني إلا بخير

„Nema nikoga od vas, a da mu Allah ne da po jednog pratioca od meleka i jednog od džinna. Ashabi rekoše: 'I tebi Allahov Poslaniče?' On odgovori: 'I meni, s tim što mi je Allah pomogao, pa je on primio islam i naređuje mi samo dobro'."[138]

Možda je ovaj pratilac od meleka nije melek kojem je naređeno čuvanje njegovih djela. Allah ga je dao čovjeku kako bi ga upućivao i usmjeravao.

Čovjekov pratilac od meleka i pratilac od džinna se međusobno natječu u uticaju na čovjeka. Džin mu naređuje zlo i podstiče ga na zlo, a melek ga podstiče i hrabri na dobro. Od Ibn Mes'uda, ﷺ, se prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao:

عن عبد الله بن مسعود قال: قال رسول الله ﷺ : (إن للشيطان لمة بابن

[138] Muslim: 2168/4, br. 2814.

آدم وللملك لمة فأما لمة الشيطان فإيعاد بالشر وتكذيب بالحق وأما لمة الملك فإيعاد بالخير وتصديق بالحق فمن وجد من ذلك فليعلم أنه من الله، ومن وجد الأخرى فليتعوذ بالله من الشيطان الرجيم - ثم قرأ :

﴿الشيطان يعدكم الفقر ويأمركم بالفحشاء والله يعدكم مغفرة منه وفضلا والله واسع عليم﴾

"Šejtan ima svoj uticaj na čovjeka, a melek ima svoj, također. Interes šejtana je da ga navede na zlo i negaciju istine, a želja meleka je da ga navede na dobro i potvrdu istine. Ko to nađe neka zna da je to od Allaha i neka mu zahvali, a ko nađe šta drugo neka traži Allahovu zaštitu od prokletog šejtana, zatim je proučio: ***'Šejtan vas plaši siromaštvom i navodi vas na zlo, a Allah vam obećava oprost i dobro. Allah je neizmjerno dobar i Sveznajući'.***"[139]

Nakon navođenja ovog hadisa Ibn Kesir kaže: "Ovako ga prenose Tirmizi i En-Nesa'i u svojim sunenima u *Kitabut-tefsiru* od Hanada ibn Es-Serija. Bilježi ga i Ibn Hibban u svome *Sahihu* od Ebu Ja'la'a El-Musulija, a on od Hanada. Tirmizi kaže: „Hadis je hasen-garib i ovo je hadis Ebu Ahvesa, znači Selama ibn Selima..."

Promatrajući sljedeći hadis vidjet ćeš natjecanje džinna i meleka u okretanju čovjeka. Hafiz Ebu Musa spominje hadis Ebu Zubejra od Džabira da je rekao: "Rekao je Allahov Poslanik, ﷺ:

[139] El-Bekare, 268.

إذا أوى الإنسان إلى فراشه ابتدره ملك وشيطان فيقول الملك: اختم بخير، ويقول الشيطان: اختم بشر، فإذا ذكر الله تعالى حتى يبلغه – يعني النوم – طرد الملك الشيطان وبات يكلؤه

فإذا استيقظ ابتدره ملك وشيطان، فيقول الملك: افتح بخير، وقال الشيطان: افتح بشر، فإن قال (الحمد لله الذي أحيا نفسي بعدما أماتها ولم يمتها في منامها، الحمد لله الذي يمسك التي قضى عليها الموت و يرسل الأخرى إلى أجل مسمى الحمد لله الذي يمسك السماوات والأرض أن تزولا ولئن زالتا إن أمسكهما من أحد من بعده الحمد لله الذي يمسك السماء أن تقع على الأرض إلا بإذنه ، طرد الملك الشيطان وظل يكلؤه

„Kada čovjek legne u svoju postelju, ka njemu požure melek i šejtan. Melek kaže: 'Završi dobrim', a šejtan kaže:' Završi lošim'. Pa kada čovjek spominje Allaha dok ne zaspe melek otjera šejtana i čuva ga noću.

Kada čovjek ustane ka njemu požure melek i šejtan, pa melek kaže: 'Počni sa dobrim', a šejtan kaže: 'Počni sa lošim'. Ako čovjek kaže: 'Hvala Allahu koji je oživio moju dušu nakon njena mrtvila, hvala Allahu koji neke duše usmrćuje, a druge do roka određenoga ostavlja. Hvala Allahu koji drži nebesa i zemlju da ne nestanu, a ako bi ih neko drugi držao nestale bi. Hvala Allahu koji drži nebesa da ne padnu na zemlju,

osim po Njegovoj dozvoli'. Melek otjera šejtana i nastavi ga čuvati."[140]

Ovi hadisi nas podstiču na konstantno činjenje dobra koje poboljšava naše duše i meleke nam čini bliskim, a u bliskosti meleka je veliko dobro i korist. Prethodno je spomenut hadis Ibn Abbasa u kojem on pojašnjava uticaj susreta Allahovog Poslanika, ﷺ, sa Džibrilom u mjesecu ramazanu da bi ga podučavao Kur'anu i da je Allahov Poslanik, ﷺ, tada bio darežljiviji od blagog povjetarca.[141]

Pisanje dobrih i loših djela Ademovih potomaka

Meleki su zaduženi za bilježenje i pamćenje dobrih i loših djela Ademovog potomstva i na njih se odnosi Allahov govor:

﴿وَإِنَّ عَلَيْكُمْ لَحَافِظِينَ كِرَامًا كَاتِبِينَ يَعْلَمُونَ مَا تَفْعَلُونَ﴾

[140] O ovom hadisu recenzent knjige *El-Vabilus-sajjib* kaže: U ovom značenju ga prenosi Ibn Hibban pod brojem 2362 i Hakim: 548/1 i smatra ga sahihom. Sa njim se slaže i Zehebi i njegovi ljudi su povjerljivi. Spominje ga Hejsemi u djelu *Medžme'uz-zewaid*: 120/10 i kaže: Prenosi ga Ebu Ja'la i njegovi ljudi su sahih osim Ibrahima Eš-Šamija koji je sikka.

[141] Buhari: 30/1, br. 6.

"A nad vama bdiju čuvari, kod Nas cijenjeni pisari, koji znaju ono što radite."[142]

Allah je za svakog čovjeka zadužio dva prisutna meleka koji se od njega ne odvajaju i koji pišu njegova djela i riječi:

﴿وَلَقَدْ خَلَقْنَا الإِنْسَانَ وَنَعْلَمُ مَا تُوَسْوِسُ بِهِ نَفْسُهُ وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ إِذْ يَتَلَقَّى الْمُتَلَقِّيَانِ عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ قَعِيدٌ مَا يَلْفِظُ مِن قَوْلٍ إِلاَّ لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ﴾

"Mi stvaramo čovjeka i znamo šta mu sve duša njegova haje, jer Mi smo njemu bliži od vratne žile kucavice. Kad se dvojica sastanu i sjednu jedan s desne, a drugi s lijeve strane, on ne izusti ni jednu riječ, a da pored njega nije prisutan Onaj koji bdije."[143]

Vidljivo je da meleki koji su zaduženi za čovjeka pišu sve ono što čovjek izgovori ili uradi, ne zaboravljajući ništa, jer Uzvišeni kaže: ***"On ne izusti ni jednu riječ".***

Zbog toga, čovjek će naći svoju knjigu koja sadrži sve ono što je on izgovorio ili uradio. Zbog toga će nevjernici na danu kada vide knjigu svojih djela povikati:

﴿يَا وَيْلَتَنَا مَالِ هَذَا الْكِتَابِ لاَ يُغَادِرُ صَغِيرَةً وَلاَ كَبِيرَةً إِلاَّ أَحْصَاهَا وَوَجَدُوا مَا عَمِلُوا حَاضِرًا وَلاَ يَظْلِمُ رَبُّكَ أَحَدًا﴾

[142] El-Infitar, 10-12.

[143] Kaf, 16-18.

"Teško nama!' - govoriće - "kakva je ovo knjiga, ni mali ni veliki grijeh nije propustila, sve je nabrojala!" - i naći će upisano ono što su radili. Gospodar tvoj neće nikome nepravdu učiniti.[144]

U Buharijinom *Sahihu* se od Ebu Hurejrea, ﵁, prenosi da je čuo Allahovog Poslanika, ﷺ, da kaže:

عن أبي هريرة، عن النبيّ ﷺ قال: "إِنَّ العَبْدَ لَيَتَكَلَّمُ بالكَلِمَةِ مِنْ رِضْوَانِ اللهِ تَعالى ما يُلْقِي لَهَا بالاً يَرْفَعُ اللهُ تَعالى بها دَرَجاتٍ، وَإِنَّ العَبْدَ لَيَتَكَلَّمُ بالكَلِمَةِ مِنْ سَخْطِ اللهِ تَعالى لا يُلْقِي لَها بالاً يَهْوِي بها في جَهَنَّمَ

"Doista, čovjek nekada izgovori neku riječ sa kojom je Allah zadovoljan ne pridavajući joj značaj, a Allah mu njome podigne stepene. A nekada izgovori riječ koja srdi Allaha ne pridavajući joj značaj, a Allah ga njome sruči u Džehennem."[145]

Ibn Kesir u svome Tefsiru spominje da je Hasan El-Basri proučio ajet:

﴿عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ قَعِيدٌ﴾

"Jedan s desne, a drugi s lijeve strane."[146]

A zatim rekao:

قال الحسن البصري؛ وتلا هذه الآية ﴿عن اليمين وعن الشمال قعيد﴾:

[144] El-Kehf, 49.

[145] Buhari: 308/11.

[146] Kaf, 17.

يا ابن آدم بسطت لك صحيفة، ووكل بك ملكان كريهان أحدهما عن يمينك والآخر عن شمالك، فأما الذي عن يمينك فيحفظ حسناتك، وأما الذي عن يسارك فيحفظ سيئاتك، فاعمل ما شئت، أقلل أو أكثر، حتى إذا مت طويت صحيفتك وجعلت في عنقك معك في قبرك، حتى تخرج يوم القيامة، فعند ذلك يقال لك: ﴿اقرأ كتابك كفى بنفسك اليوم عليك حسيبا﴾ ثم يقول: "عَدَلَ والله فيك من جعلك حسيب نفسك".

"Sine Ademov, data ti je tvoja stranica i određena nad tobom dva plemenita meleka: jedan s desne, a drugi sa tvoje lijeve strane. Što se tiče onog sa tvoje desne strane, on bilježi i čuva tvoja dobra djela, a onaj s lijeve bilježi i pamti tvoja loša djela. Čini što hoćeš, u manjoj ili većoj mjeri, sve dok ne umreš, a onda će se tvoja stranica saviti i bit će stavljena na tvoj vrat s tobom u kaburu, sve dok ti na Sudnjem danu ne bude knjiga otvoreno pokazana, kod toga Uzvišeni Allah kaže: ***„Čitaj Knjigu svoju, dosta ti je danas to što ćeš svoj račun polagati."***

Zatim je Hasan rekao: „Tako mi Allaha, pravedno je postupio prema tebi ko je učinio da sam svođaš račune"."

Ibn Kesir od Ibn Abbasa, ﷺ, također, spominje riječi Uzvišenoga:

﴿مَا يَلْفِظُ مِن قَوْلٍ إِلاَّ لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ﴾

"On ne izusti ni jednu riječ, a da pored njega nije prisutan Onaj koji bdije."[147]

Rekao je o ovome:

يكتب كل ما تكلم به من خير أو شر، حتى أنه ليكتب قوله: أكلت، شربت، ذهبت، جئت، رأيت. حتى إذا كان يوم الخميس عرض قوله وعمله، فأقَرَّ منه ما كان فيه من خير أو شر وألقي سائره، وذلك قوله تعالى:

Melek piše sve ono što čovjek izgovori, bilo dobro ili loše, čak piše i riječi: jeo sam, pio sam, otišao sam, došao sam, vidio sam, tako da kada dođe četvrtak iznesu se njegove riječi i djela, pa se iz te knjige prihvati nešto od dobra i nešto od lošeg, a odbaci ostalo, to su riječi Uzvišenog Allaha:

﴿يَمْحُو اللهُ مَا يَشَاء وَيُثْبِتُ وَعِندَهُ أُمُّ الْكِتَابِ﴾

"Allah je dokidao šta je htio, a ostavljao šta je htio; u Njega je glavna Knjiga."[148]

Ibn Kesir spominje da je imam Ahmed u svojoj bolesti jaukao, pa su mu prenijeli da je Tavus rekao: "Melek piše sve, pa čak i jaukanje." Ahmed nikada više do svoje smrti nije jauknuo. Allah mu se smilovao."

[147] Kaf, 18.
[148] Er-R'ad, 39.

Desni piše dobra, a lijevi loša djela

U Taberanijevom *Mu'džemul-kebiru,* sa dobrim senedom, prenosi se da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao:

إن صاحب الشمال ليرفع القلم ست ساعات عن العبد المسلم المخطئ،
فإن ندم واستغفر الله منها ألقاها، وإلا كتبت واحدة

"Onaj koji je na lijevoj strani podiže pero sa muslimana koji se ogriješio šest sati, pa ako se on pokaje i zamoli Allaha za oprost, on ne piše ništa, u suprotnom napiše jedan grijeh."[149]

Da li meleki pišu djela srca?

Komentator Tahavije[150] smatra da meleki pišu djela srca, zbog riječi Uzvišenog Allaha:

﴿يَعْلَمُونَ مَا تَفْعَلُونَ﴾

"Koji znaju ono što radite."[151]

Ajet obuhvata vanjska i unutarnja djela.

On, također, dokazuje i hadisom koga prenosi Muslim od Ebu Hurejrea, ﵁, da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao:

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﵁ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ -ﷺ-: "قَالَ اللهُ ﷻ: إِذَا هَمَّ عَبْدِي

[149] *Sahihul-džami'*: 212/2.

[150] *Šerhul-akidetit-tahavijje,* str. 438.

[151] El-Infitar, 10-12.

بِسَيِّئَةٍ فَلاَ تَكْتُبُوهَا عَلَيْهِ فَإِنْ عَمِلَهَا فَاكْتُبُوهَا سَيِّئَةً، وَإِذَا هَمَّ بِحَسَنَةٍ فَلَمْ يَعْمَلْهَا فَاكْتُبُوهَا حَسَنَةً فَإِنْ عَمِلَهَا فَاكْتُبُوهَا عَشْراً.

"Rekao je Uzvišeni Allah: "Kada moj rob zamisli da učini kakvo loše djelo, nemojte mu ga pisati, a ako ga uradi upišite mu samo jedno loše djelo. A ako, pak, zamisli da uradi dobro djelo, pa ga ne uradi upišite mu jedno dobro djelo, a ako ga uradi upišite mu deset dobrih djela."[152]

U drugom, mutefekun alejhi, hadisu od Ebu Hurejrea, ﵁, se prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao:

عن أبي هريرة ﵁ قال قال رسول الله ﷺ : قالت الملائكة رب ذاك عبدك
يريد أن يعمل سيئة وهو أبصر به فقال ارقبوه فإن عملها فاكتبوها له
بمثلها وإن تركها فاكتبوها له حسنة إنما تركها من جراي

"Meleki kažu: "Gospodaru, to je Tvoj rob koji je želio uraditi loše djelo – a On to najbolje zna – On reče: "Pratite ga, pa ako ga učini upišite mu jedno loše djelo, a ako ga ostavi upišite mu dobro djelo, jer ga je ostavio radi Mene.[153]

Možda će neko reći: "Zar znanje meleka za čovjekovu namjeru nije oprečno Allahovim, dž.š., riječima: ***"On zna tajne poglede i ono što grudi kriju."***?

[152] Muslim: 117/1, br. 168.

[153] Ibid.

Odgovor bi bio: Ovo nije znanje koje je svojstveno samo Allahu, dž.š., iako je ono nepoznato ljudima, jer niko od njih ne zna šta njegov brat misli, ali to nije tajna za meleke. Također, ako se kaže da meleki znaju nešto od onoga što se u grudima krije (namjeru i nakanu), to ne znači da oni znaju ostale stvari, kao što je vjerovanje, jer za to nemamo dokaza.

Iskušavanje Ademovog potomstva

Allah, ﷻ, može poslati neke meleke kako bi iskušali Ademovo potomstvo. U Buharijinom i Muslimovom *Sahihu* se od Ebu Hurejrea, ؓ, prenosi da je čuo Allahovog Poslanika, ﷺ, da je rekao:

عَنْ أبي هُرَيْرَةَ ؓ أنه سمع النبي ﷺ يقول: إن ثلاثة مِنْ بني إسرائيل أبرص وأقرع وأعمى أراد الله أن يبتليهم فبعث إليهم ملكا. فأتى الأبرص فقَالَ: أي شيء أحب إليك؟ قَالَ: لون حسن وجلد حسن ويذهب عني الذي قد قذرني الناس. فمسحه فذهب عَنْه قذره وأعطي لونا حسنا وجلدا حسنا. قال: فأي المال أحب إليك؟ قَالَ: الإبل أو قَالَ البقر. (شك الراوي) فأعطي ناقة عشراء فقَالَ بارك الله لك فيها.

فأتى الأقرع فقَالَ: أي شيء أحب إليك؟ قَالَ: شعر حسن ويذهب عني هذا الذي قذرني الناس. فمسحه فذهب عَنْه وأعطي شعرا حسنا. قَالَ: فأي المال أحب إليك؟ قَالَ: البقر فأعطي بقرة حاملا قَالَ بارك الله لك فيها.

فأتى الأعمى فقَالَ: أي شيء أحب إليك؟ قَالَ: أن يرد الله إلي بصري فأبصر الناس. فمسحه فرد الله إليه بصره. قَالَ: فأي المال أحب إليك؟ قَالَ: الغنم. فأعطي شاة والدا. فأنتج هذان وولد هذا، فكان لهذا واد مِنْ الإبل ولهذا واد مِنْ البقر ولهذا واد مِنْ الغنم. ثم إنه أتى الأبرص في صورته وهيئته فقَالَ: رجل مسكين قد انقطعت بي الحبال في سفري فلا بلاغ لي اليوم إلا بالله ثم بك أسألك بالذي أعطاك اللون الحسن والجلد الحسن والمال بعيرا أتبلغ به في سفري. فقَالَ: الحقوق كثيرة. فقَالَ: كأني أعرفك: ألم تكن أبرص يقذرك الناس، فقيرا فأعطاك الله؟ فقَالَ: إنما ورثت هذا المال كابرا عَنْ كابر. فقَالَ: إن كنت كاذبا فصيرك الله إِلَى ما كنت. وأتى الأقرع في صورته وهيئته فقَالَ له مثل ما قَالَ لهذا ورد عليه مثل ما رد هذا. فقَالَ: إن كنت كاذبا فصيرك الله إِلَى ما كنت.

وأتى الأعمى في صورته وهيئته فقَالَ: رجل مسكين وابن سبيل انقطعت بي الحبال في سفري فلا بلاغ لي اليوم إلا بالله ثم بك أسألك بالذي رد عليك بصرك شاة أتبلغ بها في سفري. فقَالَ: قد كنت أعمى فرد الله إلي بصري فخذ ما شئت ودع ما شئت فوالله لا أجهدك اليوم بشيء أخذته لله عَزَّ وَجَلَّ. فقَالَ: أمسك مالك فإنما ابتليتم فقد رضي عَنْك وسخط عَلَى صاحبيك، مُتَّفَقٌ عَلَيْه.

"Allah, ﷻ, je htio da iskuša trojicu ljudi od Benu Israila; jedan je bio gubavac, drugi bez kose, a treći slijep, pa im je poslao jednog meleka.

Melek je došao gubavcu i upitao ga: "Šta bi ti najviše želio?' 'Najviše bih želio imati lijepu boju kože, i da se oslobodim ovog zbog čega

se svijet zgražava na mene', odgovori on. Melek pređe rukom preko njegova tijela, te sa njega sva guba spade, i dobi lijepu boju kože. Zatim ga melek upita: 'Kakav ti je imetak najdraži?' 'Deve' (ili je rekao krave), reče on. Allah mu tada dade jednu lijepu devu, koja je u stomaku nosila mladunče, a melek mu reče: 'Allah ti dao bereket u njoj.'

Zatim je melek došao onome bez kose i upitao ga: 'Šta bi ti najviše volio?' 'Lijepu kosu, i da se oslobodim ovog zbog čega se svijet zgražava na mene', odgovorio je on. Melek ga pomilova po glavi, te mu bolest prođe i dobi lijepu kosu. Melek ga upita: 'Kakav bi ti imetak najviše volio?' 'Krave', odgovori on. Allah mu tada dade jednu lijepu steonu kravu, a melek mu reče: 'Allah ti dao bereket u njoj.'

Zatim melek dođe slijepcu i reče mu: 'Šta bi ti najviše želio imati?' 'Da mi Allah vrati moj vid, kako bi ljude mogao gledati', odgovori on. Melek ga pomilova po očima i Allah mu vrati vid. Zatim ga upita: 'Kakav bi ti imetak najviše volio?' 'Ovce', odgovori on. Allah mu dade jednu ovcu. U sve trojice se mal plodio i množio, pa je bivši gubavac ima punu dolinu deva, bivši ćelavac krava, a bivši slijepac punu dolinu ovaca.

Zatim melek dođe gubavcu u njegovom prijašnjem liku i obliku te mu reče: 'Ja sam čovjek bijednik, i jedino mi ti, poslije Allaha, možeš pomoći, zato te molim, tako ti Onoga Koji ti je dao tako lijepu boju kože i Koji ti je dao tolike deve, da mi dadneš jednu devu, kako bih mogao nastaviti put.' On mu na to reče: 'Ja imam mnogo obaveza.' Melek mu reče: 'Kao da te ja odnekud znam, da ti nisi bio onaj gubavac što se svijet zgražavao na njegov izgled i bijedu, pa ti je Allah podario zdravlje i bogatstvo.' On mu tada reče: 'Naprotiv, ja sam ovo naslijedio od svojih predaka.' Melek mu tada reče: Ako si mi slagao, neka te Allah povrati u ono stanje u koje si bio.'

Zatim je melek došao ćelavcu u njegovom prijašnjem liku i obliku, i rekao kao što je rekao gubavcu, a ovaj mu uzvratio kao i prvi. Melek mu reče: 'Ako si mi slagao, neka te Allah vrati u ono stanje u kojem si bio.'

Potom je došao slijepcu u njegovom prijašnjem liku i obliku i rekao mu: 'Ja sam siromašan čovjek i na putu sam. Meni danas ne može niko, poslije Allaha pomoći do ti, pa te molim Onim Koji ti je podario vid da mi daš jednu ovcu, kako

bih se njome pomogao na svome putu.' On mu odgovori: 'I ja sam bio slijep, pa mi je Allah, dž.š., povratio vid; uzmi koliko hoćeš, a ostavi koliko hoćeš. Tako mi Allaha, ništa ti neću danas zabraniti da uzmeš, radi Moćnog i Velikog Allaha.' Melek mu tada reče: 'Zadrži sav svoj imetak, vi ste bili samo iskušani. Allah je zadovoljan tobom, a rasrdio se na tvoja dva druga.'"[154]

Uzimaju duše robova kada im dođe smrtni čas

Allah je jednu grupu meleka odredio da uzima duše ljudima u trenutku njihove smrti koju im je Uzvišeni Allah odredio. Uzvišeni Allah, ﷻ, kaže:

﴿قُلْ يَتَوَفَّاكُم مَّلَكُ الْمَوْتِ الَّذِي وُكِّلَ بِكُمْ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ
تُرْجَعُونَ﴾

"Reci: "Melek smrti, koji vam je za to određen, duše će vam uzeti, a poslije ćete se Gospodaru svome vratiti.""[155]

Više je meleka koji uzimaju duše:

﴿وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ وَيُرْسِلُ عَلَيْكُمْ حَفَظَةً حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ
أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ تَوَفَّتْهُ رُسُلُنَا وَهُمْ لَا يُفَرِّطُونَ ثُمَّ رُدُّوا إِلَى اللَّهِ
مَوْلَاهُمُ الْحَقِّ أَلَا لَهُ الْحُكْمُ وَهُوَ أَسْرَعُ الْحَاسِبِينَ﴾

[154] Prenose ga Buhari, 500/6, br. 3464, i Muslim: 2275/4, br. 2964. Ovo je Muslimova verzija.

[155] Es-Sedžde, 11.

"On vlada robovima Svojim i šalje vam čuvare; a kad nekome od vas smrt dođe, izaslanici Naši mu, bez oklijevanja, dušu uzmu. Oni će, poslije, biti vraćeni Allahu, svome istinskom Gospodaru. Samo će se On pitati i On će najbrže obračun svidjeti."[156]

Meleki nevjernicima i zločincima uzimaju duše grubo bez ikakve samilosti i obazrivosti:

﴿وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ الظَّالِمُونَ فِي غَمَرَاتِ الْمَوْتِ وَالْمَلَائِكَةُ بَاسِطُوا
أَيْدِيهِمْ أَخْرِجُوا أَنفُسَكُمُ الْيَوْمَ تُجْزَوْنَ عَذَابَ الْهُونِ﴾

"A da ti je vidjeti nevjernike u smrtnim mukama, kada meleki budu ispružili ruke svoje prema njima: "Spasite se ako možete! Od sada ćete neizdržljivom kaznom biti kažnjeni.""[157]

Kaže Uzvišeni:

﴿وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ يَتَوَفَّى الَّذِينَ كَفَرُوا الْمَلَائِكَةُ يَضْرِبُونَ وُجُوهَهُمْ
وَأَدْبَارَهُمْ وَذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ﴾

"A da si samo vidio kad su meleki nevjernicima duše uzimali i po licima ih njihovim i straga udarali: "Iskusite patnju u ognju.""[158]

Kaže, također:

﴿فَكَيْفَ إِذَا تَوَفَّتْهُمُ الْمَلَائِكَةُ يَضْرِبُونَ وُجُوهَهُمْ وَأَدْبَارَهُمْ﴾

[156] El-En'am, 61-62.

[157] El-En'am, 93.

[158] El-Enfal, 50.

"A kako će tek biti kada im meleki budu duše uzimali udarajući ih po obrazima i po leđima njihovim!"[159]

Kada su vjernici u pitanju, meleki njima blago uzimaju duše.

Obveseljavaju vjernike prilikom uzimanja duše

Kada dođe smrt i spusti se robu vjerniku, meleki mu silaze, obveseljavaju ga i učvršćuju:

﴿إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا تَتَنَزَّلُ عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ أَلَّا تَخَافُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَبْشِرُوا بِالْجَنَّةِ الَّتِي كُنتُمْ تُوعَدُونَ نَحْنُ أَوْلِيَاؤُكُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَشْتَهِي أَنفُسُكُمْ وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَدَّعُونَ﴾

"Onima koji govore: "Gospodar naš je Allah" pa poslije ostanu pri tome – dolaze meleki' "Ne bojte se i ne žalostite se, i radujte se Džennetu koji vam je obećan. Mi smo zaštitnici vaši u životu na ovom svijetu, a i na onom; u njemu ćete imati sve ono što duše vaše zažele, i što god zatražite – imaćete."[160]

Oni, također, obraduju nevjernike vatrom i srdžbom Uzvišenog i Veličanstvenog Allaha, ﷻ, i govore im:

[159] Muhammed, 27.

[160] Fusilet, 30-31.

﴿أَخْرِجُوا أَنفُسَكُمُ الْيَوْمَ تُجْزَوْنَ عَذَابَ الْهُونِ﴾

"Spasite se ako možete! Od sada ćete neizdržljivom kaznom biti kažnjeni."[161]

Musa je izbio oko meleku smrti

Muslim u svome *Sahihu* prenosi od Ebu Hurejrea, ﷺ, da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao:

Melek smrti je došao Musau, ﷺ, i rekao mu: 'Odazovi se svome Gospodaru!' Musa ga je udario i izbio mu oko, pa se melek vratio Allahu i rekao: 'Poslao si me Svome robu koji ne želi da umre i koji mi je izbio oko'. Na to mu je Allah vratio oko i rekao mu: 'Vrati se mome robu i reci mu: 'Ako želiš da živiš stavi svoju ruku na leđa vola, pa koliko god ti ruka pritisne dlaka, toliko ćeš još godina živjeti!' Musa je na to upitao: 'A šta poslije?' Gospodar mu je odgovorio: Opet smrt. Na to je Musa odgovorio: 'Onda sad'."[162]

Melek smrti je dolazio ljudima u liku čovjeka, pa je došao Musau i on ga je udario i izbio mu oko.[163]

[161] El-En'am, 93.

[162] Prenose ga Buhari: 206/3, br. 1339 i Muslim: 1843/4, br. 2373. Ovo je Muslimova verzija.

[163] Ovaj rivajet prenosi Imam Ahmed u svome *Musnedu* i Taberi. Pogledaj *Fethu-l-bari*: 442/6.

Ibn Hadžer El-Askelani spominje da neki novotari negiraju ovaj hadis. Odgovarajući im, Ibn Hadžer kaže:

"Musa je udario meleka smrti, jer je vidio čovjeka koji je ušao u njegovu kuću bez dozvole i nije znao da je on melek smrti. Zakonodavac dozvoljava izbijanje oka onome ko gleda u kuću muslimana bez dozvole. Meleki su došli Ibrahimu i Lutu, a.s., u liku ljudi i oni ih nisu poznali. Ibrahim ih je poznao nakon što im je prinio jelo, a Lut nakon što se uplašio za njih od svoga naroda."[164]

Negiranje vjerodostojnih hadisa koji obavještavaju o gajbu samo racionalnom teorijom krnji iman. Prvo svojstvo bogobojaznih je da oni vjeruju u gajb, kao što to Uzvišeni Allah spominje na početku sure Bekare. Kada je neka vijest vjerodostojno prenijeta od Allaha ili Njegovog Poslanika, s.a.v.s., ne preostaje ništa drugo nego da se to potvrdi:

﴿وَالرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ يَقُولُونَ آمَنَّا بِهِ كُلٌّ مِّنْ عِندِ رَبِّنَا وَمَا يَذَّكَّرُ إِلاَّ أُوْلُواْ الأَلْبَابِ﴾

"Oni koji su dobro u nauku upućeni govore: "Mi vjerujemo u njih, sve je od Gospodara našeg!" - A samo razumom obdareni shvaćaju."

[164] *Fethul-bari*: 442/6.

Veza meleka i čovjeka u njegovom kaburu, proživljenju i budućem svijetu

U poglavlju o vjerovanju u Sudnji dan, inšaallah, bit će riječi o melekima i njihovoj vezi sa čovjekom nakon smrti i ispitivanju dva meleka u kaburu. Ova dva meleka su Munkir i Nekir. Postoje i meleki koji su zaduženi za blagodati koje je Allah dao Svojim robovima u kaburu, a i oni meleki koji su zaduženi za kažnjavanje nevjernika i zločinaca u kaburu. Zatim, meleki koji će dočekivati vjernike na Sudnjem danu. Israfil će puhnuti u sur, neki meleki će sakupljati ljude za obračun, bacati nevjernike u Džehennem, a vjernike odvoditi u Džennet. Neki će kažnjavati nevjernike u Vatri, a neki nazivati selam vjernicima u Džennetu.

Meleki i vjernici

U prošlom poglavlju smo govorili o ulozi kojom je Allah zadužio meleke prema svim ljudima uopće, prema vjernicima i nevjernicima. Spomenuli smo njihovo oblikovanje od sjemene kapi, čuvanje ljudi, dostavljanje objave, posmatranje i nadziranje ljudi, pisanje djela, uzimanje duša. Ove stvari se ne odnose samo na jednu grupu ljudi niti posebno na vjernike ili nevjernike.

Nakon toga, meleki imaju različite uloge prema vjernicima i nevjernicima. Navest ćemo njihovu ulogu i stav prema svakoj od ove dvije grupe sa objašnjenjem.

Uloga meleka prema vjernicima

Njihova ljubav prema vjernicima

Buhari i Muslim prenose u svojim *Sahihima* od Ebu Hurejrea, ﵁, da je Vjerovjesnik, ﷺ, rekao:

"Kada Allah zavoli nekog od Svojih robova pozove Džibrila riječima: 'Allah voli toga i toga pa voli ga i ti.' Tada ga zavoli Džibril. Zatim Džibril pozove stanovnike nebesa: 'Allah voli toga i toga pa volite ga i vi.' Zavole ga stanovnici nebesa, zatim mu Allah dadne da bude prihvaćan na Zemlji."[165]

Pomaganje vjernika

Buhari u svome *Sahihu* prenosi hadis od Hasana ibn Sabita, ﵁, da je Allahov Poslanik, ﷺ, molio za njega riječima: "Allahu, pomozi Hasana Ruhu-l-kudusom (Džibrilom)".[166]

U Sahihu se, također, prenosi od Ebu Hurejrea, ﵁, da je rekao: "Sulejman, ﵇, je rekao: Večeras ću sigurno obići sto žena i svaka od njih

[165] Buhari: 303/6, br. 3209 i Muslim: 2030/4, br. 2637.

[166] Buhari: 304/6.

će roditi dječaka koji će se boriti na Allahovom putu.

Melek mu reče: Reci: Ako Allah htjedne – inšaAllah. Ali on to nije rekao. On je obišao svoje žene, ali nijedna od njih nije rodila, osim jedne koja je rodila pola djeteta.

Vjerovjesnik, ﷺ, kaže: „Da je rekao *inšaallah* ispunio bi se njegov cilj." [167]

Melek je savjetovao i upućivao Sulejmana, عليه السلام, na ono što je ispravnije i potpunije.

Donošenje salevata na vjernike

Uzvišeni Allah nas obavještava da meleki donose salevat na Allahovog Poslanika, ﷺ:

﴿إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ﴾

"Allah i meleki Njegovi blagosiljaju Vjerovjesnika." [168]

Oni, također, donose salevat na vjernike:

﴿هُوَ الَّذِي يُصَلِّي عَلَيْكُمْ وَمَلَائِكَتُهُ لِيُخْرِجَكُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ﴾

"On vas blagosilja, a i meleki Njegovi, da bi vas iz tmina na svjetlo izveo." [169]

---

[167] Buhari: 339/9, br. 5242.

[168] El-Ahzab, 56.

[169] El-Ahzab, 43.

Salevat od Allaha je pohvala roba kod meleka. Buharija priča od Ebu Alije, a kažu i drugi: „Salevat od Allaha, Uzvišenog, je milost – rahmet". Može se reći: „Nema kontradiktornosti između ova dva stava".

Kada su u pitanju salevati meleka oni su u značenju dove za ljude i molbe za oprost njihovih grijeha.

Neka djela zbog kojih meleki donose salevate na onoga ko ih čini

Onaj koji ljude podučava dobru

Tirmizi u svome *Sunenu* prenosi od Ebu Umame, ؓ, da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: "Doista Allah i Njegovi meleki, stanovnici nebesa i zemlje, čak i mrav u svome skrovištu i riba u vodi donose salevat na onoga koji ljude podučava dobru."[170]

Koji iščekuju namaz u džema'tu

U Muslimovom *Sahihu* se od Ebu Hurejrea, ؓ, prenosi da je rekao: "Rekao je Allahov Poslanik, ﷺ: 'Meleki, doista, donose salevat na onoga od vas ko dođe u džamiju sve dok je na mjestu svoga sjedenja. Oni govore: 'Allahu, oprosti mu, Allahu, smiluj mu se', sve dok ne uradi nešto loše ili izgubi abdest."[171]

---

[170] *Sahihu suneni Tirmizi*: 343/2, br. 2161.

[171] Buharija: 131/2, br. 647 i Muslim: 459/1, br. 649. Ovo je Muslimova verzija.

Oni koji klanjaju u prvom saffu

U Ebu Davudovom *Sunenu* se od Bera' ibn Aziba, ؓ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao:

إن الله تعالى وملائكته يصلون على الصفوف الأول

"Allah i meleki, doista, donose salevat na prve safove."[172]

U Nesaijevom *Sunenu* stoji:

على الصفوف المتقدمة

"Na prednje safove."[173]

U Ibn Madžinom *Sunenu* u hadisu Bera'a i Abdu-r-Rahmana ibn Aufa stoji:

إن الله تعالى وملائكته يصلون على الصف الأول

"Doista Allah i meleki blagosiljaju – donose salevat na prvi saff."[174]

Koji popunjaju praznine među safovima

U Ibn Madžinom Sunenu se od Aiše prenosi da je rekla: Rekao je Allahov Poslanik, ﷺ:

إن الله تعالى وملائكته يصلون على الذين يصلون الصفوف، ومن سد فرجة رفعه الله بها درجة

---

[172] *Sahihu suneni Ebi Davud*: 130/1, br. 618.

[173] *Sahihu suneni-n-Nesai*: 175/1, br. 781.

[174] *Sahihu suneni Ibn Madže*: 164/1, br. 816.

"Doista Allah i meleki Njegovi blagosiljaju – donose salevat na one koji klanjaju u safovima, a ko popuni prazninu, Allah mu, tim njegovim činom, podiže stepen."[175]

Oni koji ustaju na sehur

U Ibn Hibbanovom *Sahihu* i Taberanijevom *Mu'džemul-evsatu*, sa dobrim senedom se od Ibn Umera, ﷺ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao:

إن الله وملائكته يصلون على المتسحرين

"Doista Allah i Njegovi meleki blagosiljaju – donose salevat na onoga ko ustaje na sehur."[176]

Oni koji donose salevat na Allahovog Poslanika

Ahmed u svome *Musnedu* i Dija' u *Muhtaru* prenose od Amira ibn Rebia' sa dobrim senedom da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao:

ما من عبد يصلي علي إلا صلت عليه الملائكة ما دام يصلي علي. فليقل العبد من ذلك أو ليكثر

"Nema nijednog čovjeka koji na mene donese salevat, a da na njega salevat ne donosu meleki dok god on na mene donosi salevat, smanjio ili povećao on donošenje salevata."[177]

[175] Sahihu suneni Ibn Madže: 164/1, br. 814.

[176] *Sahihu-l-džami'*: 135/2.

[177] Ibid: 174/5.

Oni koji obilaze bolesnike

Ebu Davud od Alija ibn Ebi Taliba, ﷺ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao:

قال رسول الله ﷺ : ما من رجل يعود مريضا ممسيا، إلا خرج معه سبعون ألف ملك، يستغفرون له حتى يصبح، وكان له خريف في الجنة، ومن أتاه مصبحا خرج معه سبعون ألف ملك يستغفرون له حتى يمسي، وكان له خريف في الجنة

"Nema nijednog čovjeka koji uvečer obiđe bolesnika, a da sa njime na izađe sedamdeset hiljada meleka koji mole za oprost njegovih grijeha sve dok ne svane i zasadi mu se palma u Džennetu. Onaj ko obiđe bolesnika izjutra sa njime izađe sedamdeset hiljada meleka i mole Allaha za oprost njegovih grijeha dok ne omrkne i zasadi mu se palma u Džennetu."[178]

Da li donošenje salevata od strane meleka na nas ima uticaja?

Uzvišeni Allah kaže:

﴿هُوَ الَّذِي يُصَلِّي عَلَيْكُمْ وَمَلَائِكَتُهُ لِيُخْرِجَكُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ﴾

"On vas blagosilja, a i meleki Njegovi, da bi vas iz tmina na svjetlo izveo."[179]

[178] *Sahihu suneni Ebi Davud*: 598/2, br. 2655.

[179] El-Ahzab, 43.

Ovaj ajet nam govori da nas Uzvišeni Allah spominje kod visokog skupa i da meleki mole za vjernike i traže oprost njihovih grijeha. Ovo ima uticaja na naše upućivanje i izbavljenje, te prelazak iz tame nevjerstva, idolopoklonstva, grijeha i neposlušnosti u svjetlo koje znači jasnoću puta i metode i sa spoznajom Puta istine, a to je islam. To je naše upoznavanje sa onim što Allah od nas traži i davanje svjetla koje nas upućuje na istinu u djelima, riječima i ličnostima.

Aminanje na dovu vjernika

Meleki aminaju na dovu vjernika i zbog toga dova bude bliža prihvaćanju. U Muslimovom *Sahihu* i Ebu Davudovom *Sunenu* se prenosi od Ebu Derda'a, a on od Vjerovjesnika, ﷺ, da je rekao: "Dova koju osoba musliman uči za svog brata u odsustvu je primljena. Kod njegove glave je melek, kako on moli za svoga brata dobro, kaže melek zadužen za njega: Amin, i tebi isto."[180]

Iz razloga što dova na koju se izgovara amin biva primljena, vjernik ne treba da moli protiv sebe. U Muslimovom Sahihu od Ummu Seleme se prenosi da je rekla: "Rekao je Allahov Posla-

[180] Muslim: 2094/4, br. 2733 i *Sahihu suneni Ibn Madže*: 149/2, br. 2340. Ovo je Muslimova verzija.

nik, ﷺ: "Molite za sebe samo dobro, jer, doista, meleki aminuju na ono što vi govorite."[181]

Mole za oprost grijeha vjernicima

Uzvišeni Allah nas obavještava da meleki mole za oprost grijeha stanovnika Zemlje:

﴿تَكَادُ السَّمَاوَاتُ يَتَفَطَّرْنَ مِن فَوْقِهِنَّ وَالْمَلَائِكَةُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَيَسْتَغْفِرُونَ لِمَن فِي الْأَرْضِ أَلَا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ﴾

"Gotovo da se nebesa raspadnu jedna iznad drugih! A meleki veličaju i hvale Gospodara svoga i mole oprosta za one koji su za Zemlji. – Allah je, zaista, taj koji prašta i koji je milostiv."[182]

Uzvišeni Allah nas u suri Gafir obavještava da meleki koji nose Arš i koji su oko njega, smatraju Allaha Uzvišenog čistim od svega lošeg, pokorni su Mu, mole za oprost vjernika pokajnika, mole Uzvišenog Allaha da ih spasi od vatre, uvede ih u Džennet i sačuva ih od činjenja grijeha i neposlušnosti:

﴿الَّذِينَ يَحْمِلُونَ الْعَرْشَ وَمَنْ حَوْلَهُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَيُؤْمِنُونَ بِهِ وَيَسْتَغْفِرُونَ لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا وَسِعْتَ كُلَّ شَيْءٍ رَّحْمَةً وَعِلْمًا فَاغْفِرْ لِلَّذِينَ تَابُوا وَاتَّبَعُوا سَبِيلَكَ وَقِهِمْ عَذَابَ

[181] Muslim: 634/2, br. 920.

[182] Eš-Šura, 5.

الْجَحِيمِ رَبَّنَا وَأَدْخِلْهُمْ جَنَّاتِ عَدْنٍ الَّتِي وَعَدتَّهُم وَمَن صَلَحَ مِنْ آبَائِهِمْ وَأَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ إِنَّكَ أَنتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ وَقِهِمُ السَّيِّئَاتِ وَمَن تَقِ السَّيِّئَاتِ يَوْمَئِذٍ فَقَدْ رَحِمْتَهُ وَذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾

"Meleki koji nose Arš i oni koji su oko njega veličaju i hvale Gospodara svoga i vjeruju u Nj i mole se da budu oprošteni grijesi vjernicima: "Gospodaru naš, Ti sve obuhvaćaš milošću i znanjem; zato oprosti onima koji su se pokajali i koji slijede Tvoj put i sačuvaj ih patnje u vatri! Gospodaru naš, uvedi ih u edenske vrtove, koje si im obećao, i pretke njihove i žene njihove i potomstvo njihovo, i one koji su bili dobri; Ti si, uistinu, silan i mudar. I poštedi ih kazne zbog ružnih djela, jer koga Ti toga dana poštediš kazne zbog ružnih djela – Ti si mu se smilovao, a to će, zaista, veliki uspjeh biti!"[183]

Meleci prisustvuju naučnim i skupovima zikra i okružuju krilima učesnike u njima

Buhari i Muslim u *Sahihima* prenose od Ebu Hurejrea, ﷺ, da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao:

عن أبي هريرة ﷺقال، قال رَسُول اللهِ ﷺ:إن لله تعالى ملائكة يطوفون في الطرق يلتمسون أهل الذكر، فإذا وجدوا قوماً يذكرون الله عز وجل تنادوا: هلموا إلى حاجتكم، فيحفونهم بأجنحتهم إلى السماء الدنيا

[183] Gafir, 7-9.

"Kod Allaha postoje meleki koji kruže putevima tražeći one koji spominju Allaha, pa kada nađu ljude koji spominju Allaha pozovu: 'Priđite onome što tražite'. Poslanik kaže: "Okruže ih krilima sve do dunjalučkog neba."[184]

U Muslim u *Sahihu* prenosi od Ebu Hurejrea, ﷺ, da je rekao: Rekao je Allahov Poslanik, ﷺ,:

ما اجتمع قوم في بيت من بيوت الله يتلون كتاب الله ويتدارسونه بينهم، إلا نزلت عليهم السكينة، وغشيتهم الرحمة، وحفتهم الملائكة، وذكرهم الله فيمن عنده

"Neće se sakupiti ljudi u nekoj od Allahovih kuća da uče i međusobno proučavaju Allahovu Knjigu, a da se na njih ne spusti smiraj, prekrije ih milost, okruže meleki i Allah ih spomene kod onih koji su kod Njega."[185]

Tirmizi prenosi od Ebu Derda'a, ﷺ, riječi: "Čuo sam Allahovog Poslanika, ﷺ, da kaže:

إن الملائكة لتضع أجنحتها لطالب العلم رضاء بما يصنع"

"Doista, meleki podmetnu krila onome ko traži nauku zadovoljni onime što čini."[186]

Dobra djela, kao što vidiš, čine nam meleke bliskim i nas približavaju melekima. Kada bi čovjek ustrajao u visokom stepenu duhovne

[184] Buhari: 208/11, br. 6407 i Muslim: 2069/4, br. 2689. Ovo je Buharijina verzija.

[185] Muslim: 6074/4, br. 2699.

[186] *Sahihu sunenit-Tirmizi*: 342/2, br. 2159.

čistoće, sigurno bi došao do stepena da može vidjeti meleke i sa njima se rukovati, kao što stoji u hadisu koji prenosi Muslim od Hanzale El-Esedija, ﷺ, a on od Allahovog Poslanika, ﷺ, da je rekao:

فقال رَسُولُ اللهِ ﷺ: والذي نفسي بيده لو تدومون على ما تكونون عندي وفي الذكر لصافحتكم الملائكة في فرشكم وفي طرقكم

"Tako mi Onoga u Čijoj je ruci moja duša, kada bi uvijek bili u stanju u kojem ste u mome prisustvu, meleki bi se sa vama rukovali i posjećivali vas u vašim kućama i na vašim putevima."[187]

U Tirmizijinom rivajetu se od Hanzala prenosi da je rekao: "Rekao je Allahov Poslanik, ﷺ: "Kada bi bili uvijek onakvi kao što ste u mome prisustvu, meleki bi vam svojim krilima pravili hlad."[188]

Meleki upisuju one koji prisustvuju džumi

Ovi meleki pišu neka djela ljudi, pa bilježe one koji dolaze na džumu. Od Ebu Hurejrea, ﷺ, se prenosi da je rekao: Rekao je Allahov Poslanik, ﷺ, : „Kada dođe petak meleki stanu na vratima mesdžida upisujući jednog po jednog, pa kada imam izađe (na mimber) saviju svoje listove i

[187] Muslim: 2106/4, br. 2751.

[188] Sahihu sunenit-Tirmizi: 298/2, br. 1994.

sjednu slušati opomenu." Hadis je muteffekun alejhi.[189]

Meleki pišu lijepe riječi koje čovjek izgovori. U Buharijinom *Sahihu* i drugim zbirkama se prenosi hadis od Rifa'ata ibn Rafia, ﷺ, da je rekao: "Jednog dana smo klanjali za Allahovim Poslanikom, ﷺ. On je, nakon što je podigao glavu sa ruku'a rekao: 'Semia'llahu limen hamideh – Allah čuje onoga ko Ga hvali'. Neki čovjek je tada izgovorio: 'Rabbena lekel-hamd, hamden kesiren tajjiben mubareken fihi'. Nakon namaza Allahov Poslanik, ﷺ, je upitao: 'Ko je to izgovorio?' Taj čovjek je odgovorio: 'Ja'. Poslanik, ﷺ, reče: 'Vidio sam trideset i nekoliko meleka kako se natječu koji će od njih zapisati to prvi'."[190]

Ovo pišu drugi, a ne dva meleka koja pišu dobra i loša djela.

Smjenjivanje meleka kod nas

Ovo su meleki koji kruže putevima tražeći one koji čine zikr i prisustvuju skupovima smjenjujući se kod nas; jedna grupa dolazi, jedna odlazi. Oni se sastaju na sabah i ikindiji-namazu. Buhari i Muslim prenose od Ebu Hurejrea, ﷺ, da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: „Doista kod Allaha postoje meleki koji se smjenjuju kod vas. Jedni

[189] Miškatul-mesabih: 436/1, br. 1384.

[190] Buhari: 284/2, br. 799.

su noću, a drugi danju. Oni se sastaju na sabah i ikindiji-namazu. Zatim se penju oni koji su boravili kod vas, pa ih pita njihov Gospodar, a On najbolje poznaje njih: „Kako ste ostavili Moje robove?" Oni kažu: „Ostavili smo ih klanjajući, a i došli smo im u trenutku kada su klanjali"."[191]

Možda su ovo oni koji uzdižu djela ljudi Gospodaru. U Muslimovom *Sahihu* se od Ebu Musa'a El-Eša'rija, ﷺ, prenosi da je rekao: Ustao je Allahov Poslanik, ﷺ, među nama sa pet riječi, pa je rekao: „Doista Uzvišeni Allah ne spava, i ne priliči Njemu da spava. On podiže i spušta nafaku. Njemu se uzdižu djela noći prije dana, a djela dana prije noći...[192]

Uzvišeni Allah je uzdigao položaj sabahskog namaza, jer njemu prisustvuju meleki: „I molitvu u zoru jer molitvi u zoru mnogi prisustvuju."[193]

Njihovo silaženje kada vjernik uči Kur'an

Ima meleka koji se spuštaju sa nebesa kada se uči Kur'an. Muslim u svome *Sahihu* prenosi od Bera ibn Aziba, ﷺ, da je rekao: „Jedan čovjek je učio suru Kehf dok je u blizini bila njegova životinja, koja se odjednom preplašila, pa je

[191] Buhari: 306/6, br. 3223 i Muslim: 439/1, br. 632.

[192] Muslim: 162/1, br. 179, a u Muslimovom rivajetu: sa četiri riječi.

[193] El-Isra, 78.

pogledao i ugledao maglu ili oblak koji ga je bio natkrio. To je spomenuo Vjerovjesniku, ﷺ, a on mu je rekao: 'Uči, to je smirenost koja silazi prilikom učenja Kur'ana ili koja silazi radi učenja Kur'ana'."[194]

Od Ebu Seida El-Hudrija, ﷺ, se prenosi da je Usejd ibn Hudajr jedne noći učio na mjestu gdje suši hurme, pa se njegov konj uznemirio, zatim je nastavio sa učenjem, a on se ponovo uznemirio, pa je ponovo nastavio sa učenjem, a on se, također, uznemirio. Usejd kaže: „Pobojao sam se da ne udari Jahju, pa sam ustao ka njemu, a poviše moje glave je bilo nešto poput oblaka u kojem je bilo nešto poput svjetiljki. Taj oblak se uzdizao u atmosferu sve dok mi se nije izgubio iz vida."

On kaže: „Sutradan sam otišao Allahovom Poslaniku, ﷺ, i rekao mu: „Sinoć sam učio u mjestu gdje sušim hurme, pa se moj konj uznemirio". Poslanik, ﷺ, reče: „Uči, sine Hudajrov". On odgovori: „Učio sam, ali se ponovo moj konj uznemirio". Poslanik mu reče: „Uči, sine Hudajrov". On odgovori: „Učio sam, ali se ponovo moj konj uznemirio". Poslanik mu reče: „Uči, sine Hudajrov", a on reče: „Prekinuo sam, jer je Jahja bio u blizini, pobojao sam se da ga ne udari, pa sam vidio nešto poput oblaka u kome se nalazilo nešto poput svjetiljki i pelo se u atmosferu,

[194] Muslim: 547/1, br. 796.

sve dok ga nisam izgubio iz vida". Poslanik, ﷺ, mu reče: „To su bili meleki, koji su te slušali. Da si nastavio učiti i ljudi bi ih vidjeli, jer se od njih ne bi sakrili."[195]

Dostavljaju Allahovom Poslaniku selame od njegovog ummeta

En-Nesai i Daremi prenose od Ibn Mes'uda, ﵁, da je rekao: "Rekao je Allahov Poslanik, ﷺ,:

إن لله ملائكة سياحين في الأرض يبلغونني من أمتي السلام

"Kod Allaha postoje meleki koji putuju po zemlji i dostavljaju mi selame moga ummeta."[196]

Obveseljavanje vjernika

Donijeli su radosnu vijest Ibrahimu da će biti opskrbljen dobrim potomstvom:

﴿هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ ضَيْفِ إِبْرَاهِيمَ الْمُكْرَمِينَ إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا قَالَ سَلَامٌ قَوْمٌ مُّنكَرُونَ فَرَاغَ إِلَىٰ أَهْلِهِ فَجَاءَ بِعِجْلٍ سَمِينٍ فَقَرَّبَهُ إِلَيْهِمْ قَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ فَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً قَالُوا لَا تَخَفْ وَبَشَّرُوهُ بِغُلَامٍ عَلِيمٍ﴾

[195] Buhari: 63/9, br. 5018 od Muhammeda ibn Ibrahima, a on od Usejda ibn Hudrija. Prenosi ga i Muslim: 547/1, br. 796. Ovo je Muslimova verzija.

[196] *Miškatul-mesabih*: 291/1, br. 924. Recenzent *Miškata* šejh Nasiruddin El-Albani kaže: "Njegov sened je sahih, a Hakim ga smatra sahihom i sa njime se slaže Zehebi."

"Da li je doprla do tebe vijest o uvaženim gostima Ibrahimovim kada mu oni uđoše i rekoše: "Mir vama!", i on reče: "Mir vama, ljudi neznani!" I on neprimjetno ode ukućanima svojim i donese debelo tele, i primače im ga: "Zar nećete da jedete?" - upita, osjetivši od njih u duši zebnju. "Ne boj se!" - rekoše, i obradovaše ga dječakom koji će učen biti."[197]

Obradovali su Zekeriju Jahjom:

﴿فَنَادَتْهُ الْمَلَائِكَةُ وَهُوَ قَائِمٌ يُصَلِّي فِي الْمِحْرَابِ أَنَّ اللَّهَ يُبَشِّرُكَ بِيَحْيَىٰ﴾

"I dok je on u hramu stajao u namazu, meleki ga zovnuše: "Allah ti javlja radosnu vijest: rodit će ti se Jahja."[198]

Ovo nije samo ograničeno na vjerovjesnike i poslanike. Meleki mogu donositi radosne vijesti i vjernicima. Muslim prenosi u svome *Sahihu* od Ebu Hurejrea, ﵁, da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao:

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ:عَنِ النَّبِيِّ -صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ-: " أَنَّ رَجُلاً زَارَ أَخاً لَهُ فِي قَرْيَةٍ أُخْرَى، فَأَرْصَدَ اللهُ لَهُ عَلَى مَدْرَجَتِهِ مَلَكاً، فَلَمَّا أَتَى عَلَيْهِ قَالَ: أَيْنَ تُرِيدُ؟ قَالَ: أُرِيدُ أَخاً لِي فِي هَذِهِ الْقَرْيَةِ. قَالَ: هَلْ لَكَ عَلَيْهِ مِنْ نِعْمَةٍ تَرُبُّهَا؟ قَالَ: لاَ، غَيْرَ أَنِّي أَحْبَبْتُهُ فِي اللهِ عَزَّ وَجَلَّ. قَالَ: فَإِنِّي رَسُولُ اللهِ إِلَيْكَ، بِأَنَّ اللهَ قَدْ أَحَبَّكَ كَمَا أَحْبَبْتَهُ فِيهِ"

[197] Ez-Zarijat, 24-28.

[198] Ali Imran, 39.

"Doista je neki čovjek obišao brata u drugom selu, pa je Uzvišeni Allah na njegovom putu postavio nekog meleka. Kada je on došao do meleka on ga je upitao: "Kuda želiš ići?" čovjek mu je odgovorio: "Želim posjetiti brata koji živi u ovom selu." Melek ga je upitao: "Da li kod njega imaš neku korist koju bi uzeo? On odgovori: "Ne, osim toga što ga volim radi Allaha Uzvišenoga." Melek mu odgovori: "Ja sam Allahov izaslanik tebi da te obavijestim da te Allah voli kao što ti voliš toga čovjeka radi Njega."[199]

Aiša, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao:

عن عائشة رضي الله عنها قالت: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: أريتك في المنام ، يجيء بك ملك في سرقة من حرير، فيقول: هذه امرأتك، فأكشفها فإذا هي أنت، فأقول: إن يك هذا من عند الله يمضه.

"Pokazala si mi se u snu. Donio mi te je melek u jednom otcijepljenom komadu svile i rekao mi: "Ovo je tvoja žena." Sklonio sam odjeću sa tvoga lica a ono bješe ti, pa rekoh: "Ako je ovo od Allaha, On će dati da bude."[200]

[199] Muslim: 1988/4, br. 2567.

[200] Bilježi ga Buharija ovim riječima u *Knjizi o braku*: 180/9, br. 5125. Prenose ga i u *Menakibu-l-ensaru*: 223/7, br. 3895, u *Ta'biru*: 399/12, pod br. 7011 i 7012, prenosi ga Muslim: 1889/4, br. 2438.

Bore se na strani muslimana i učvršćuju ih u ratovima

Uzvišeni Allah je pomogao vjernike velikim brojem meleka u bici na Bedru:

﴿إِذْ تَسْتَغِيثُونَ رَبَّكُمْ فَاسْتَجَابَ لَكُمْ أَنِّي مُمِدُّكُم بِأَلْفٍ مِّنَ الْمَلَائِكَةِ مُرْدِفِينَ﴾

"I kada ste od Gospodara svoga pomoć zatražili; On vam se odazvao: "Poslaću vam u pomoć hiljadu meleka koji će jedni za drugim dolaziti."[201]

﴿وَلَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ بِبَدْرٍ وَأَنتُمْ أَذِلَّةٌ فَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ
إِذْ تَقُولُ لِلْمُؤْمِنِينَ أَلَن يَكْفِيَكُمْ أَن يُمِدَّكُمْ رَبُّكُم بِثَلَاثَةِ آلَافٍ
مِّنَ الْمَلَائِكَةِ مُنزَلِينَ بَلَىٰ إِن تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا وَيَأْتُوكُم مِّن فَوْرِهِمْ
هَٰذَا يُمْدِدْكُمْ رَبُّكُم بِخَمْسَةِ آلَافٍ مِّنَ الْمَلَائِكَةِ مُسَوِّمِينَ﴾

"Allah vas je pomogao i na Bedru, kada ste bili malobrojni – zato se bojte Allaha, da biste bili zahvalni - kad si ti rekao vjernicima: "Zar vam neće biti dovoljno da vam Gospodar vaš tri hiljade meleka u pomoć pošalje? Hoće! Ako budete izdržljivi i poslušni, i ako vas oni napadnu odmah, Gospodar vaš će vam poslati u pomoć pet hiljada meleka, sve obilježenih."[202]

[201] El-Enfal, 9.

[202] Ali Imran, 123-125.

Buhari prenosi u svome *Sahihu* da je Allahov Poslanik, ﷺ, na Dan Bedra rekao:

هذا جبريل آخذ برأس فرسه عليه أداة الحرب.

Ovo je Džibril, uzeo je svoga konja za glavu i na njemu je ratna oprema.[203]

Uzvišeni Allah je objasnio mudrost i svrhu slanja ovih meleka, a to je učvršćivanje vjernika, borba na njihovoj strani, borba protiv Allahovih neprijatelja i ubijanje nevjernika udarajući ih po vratovima i rukama:

﴿وَمَا جَعَلَهُ اللَّهُ إِلاَّ بُشْرَى وَلِتَطْمَئِنَّ بِهِ قُلُوبُكُمْ وَمَا النَّصْرُ إِلاَّ مِنْ عِندِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾

Allah je to zato učinio da bih vas obradovao i da bi se tima srca vaša umirila; a pobjeda je samo od Allaha – Allah je zaista Silan i Mudar."[204]

﴿إِذْ يُوحِي رَبُّكَ إِلَى الْمَلآئِكَةِ أَنِّي مَعَكُمْ فَثَبِّتُواْ الَّذِينَ آمَنُواْ سَأُلْقِي فِي قُلُوبِ الَّذِينَ كَفَرُواْ الرَّعْبَ فَاضْرِبُواْ فَوْقَ الأَعْنَاقِ وَاضْرِبُواْ مِنْهُمْ كُلَّ بَنَانٍ﴾

"Kada je Gospodar tvoj nadahnuo meleke: "Ja sam s vama, pa učvrstite one koji vjeruju!" U srca nevjernika Ja ću strah uliti, pa ih vi po šijama udarite, i udarite ih po prstima."[205]

[203] Buhari: 312/7, br. 3995.

[204] El-Enfal, 10.

[205] El-Enfal, 12.

U suri Ali Imran, Uzvišeni Allah kaže:

﴿وَمَا جَعَلَهُ اللَّهُ إِلاَّ بُشْرَى لَكُمْ وَلِتَطْمَئِنَّ قُلُوبُكُم بِهِ وَمَا النَّصْرُ إِلاَّ مِنْ عِندِ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ لِيَقْطَعَ طَرَفاً مِّنَ الَّذِينَ كَفَرُواْ أَوْ يَكْبِتَهُمْ فَيَنقَلِبُواْ خَآئِبِينَ﴾

"To je Allah učinio da vas obraduje i da time pouzdanje u srca vaša ulije, - a pobjeda dolazi samo od Allaha, Silnoga i Mudrog -, da jednu skupinu nevjernika uništi ili da ih osramoti, te da se vrate razočarani."[206]

Jedan od muslimanskih boraca čuo je udarac meleka. Udario je jednog nevjernika i njegov glas, a on je tjerao njegovog konja. Muslim prenosi od Ibn Abbasa, ﷺ, da je rekao:

قال ابن عباس: بينما رجل من المسلمين يومئذ يشتد في أثر رجل من المشركين أمامه إذ سمع ضربة بالسوط فوقه وصوت الفارس يقول: أقدمْ حيزوم؛ فنظر إلى المشرك أمامه فخر مستلقيا، فنظر إليه فإذا هو قد خُطم أنفه وشق وجهه كضربة السوط فاخضر ذلك أجمع. فجاء الأنصاري فحدث بذلك رسول الله صلى الله عليه وسلم فقال: "صدقت ذلك من مدد السماء الثالثة".

"Jedan musliman je žurno tjerao mušrika ispred sebe. Tada začu fijuk biča iznad glave i glas konjanika koji reče: Naprijed, o, Hajzume!" Tada ugleda ubijena mušrika ispred sebe. On pogleda u njega, a on je bio udaren po nosu i rasječen po licu... pa je ensarija došao i to ispri-

[206] Ali Imran, 126-127.

čao Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., a on je rekao: "Istinu si rekao, to je pomoć sa trećeg neba."[207]

Meleki su se borili i u drugim prilikama. U Bici na Handeku, Uzvišeni Allah je, također, poslao meleke:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ جَاءَتْكُمْ جُنُودٌ فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا وَجُنُودًا لَّمْ تَرَوْهَا﴾

"O vjernici, sjetite se Allahove milosti prema vama kada su do vas vojske došle, pa smo Mi protiv njih vjetar poslali, a i vojske koje vi niste vidjeli."[208]

Pod izrazom: ***"...i vojske koje vi niste vidjeli..."*** misli se na meleke, kao što je potvrđeno u Sahihu i na drugim mjestima: Džibril je došao Allahovom Poslaniku, ﷺ, nakon njegovog povratka sa Hendeka, a Poslanik, s.a.v.s., je bio odložio svoje oružje i kupao se. Došao mu je Džibril tresući prašinu sa svoje glave i rekao je Allahovom Poslaniku, ﷺ:

أتاه جبريل عليه السلام، فقال: قد وضعت السلاح؟ والله ما وضعناه، فاخرج إليهم. قال:(فأين).فأشار إلى بني قريظة.

"Odložio si oružje, tako mi Allaha, mi nismo odložili oružje. Izađi protiv njih." Poslanik, s.a.v.s., je upitao: "Gdje?" Pa je on pokazao prema Benu Kurejzu."[209]

Buhari prenosi u svime *Sahihu* od Enesa, ﷺ, da je rekao: "Kao da gledam uzdignutu prašinu na ulici Benu Ganema – Džibrilova skupina kada je Poslanik, s.a.v.s., išao u Benu Kurejza"[210]

Zaštita Allahovog Poslanika

Muslim u svome Sahihu prenosi od Ebu Hurejrea, ﷺ, da je rekao: Rekao je Ebu Džehl: „Da li je Muhammed u vašem prisustvu spustio glavu na tlo?" Pa mu je rečeno: 'Da.' On reče: 'Tako mi Lata i Uzzata, ako ga vidim da čini to, sigurno ću mu zgaziti na vrat ili ću njegovo lice staviti u prašinu'.

Prenosilac kaže: „Došao je Allahovom Poslaniku, ﷺ, dok je klanjao da bi mu zgazio na vrat. Nije mu se ni primakao, a već se povlačio štiteći se rukama, pa mu je rečeno: 'Šta ti je?' On reče: 'Doista je između mene i njega kanal pun vatre, strahote i krila.' Pa je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: Da mi se približio melek bi ga raskomadao dio po dio."[211]

[207] Muslim: 1384/3, br. 1763.

[208] El-Ahzab, 9.

[209] Buhari: 307/7, br. 4117 i Muslim: 1389/3, br. 1769.

[210] Buhari: 407/7, br. 4117.

[211] Muslim: 2154/4, br. 2797.

Buhari bilježi kraću verziju od Muslimove u svome *Sahihu* u *Kitabu-t-tefsiru*.[212]

Zaštita i pomoć dobrim robovima i otklanjanje njihovih teškoća

Uzvišeni Allah šalje meleke da zaštite neke dobre robove koji nisu vjerovjesnici. Ovo se može odnositi na događaj koji se dogodio nekom čovjeku, a koji Ibn Kesir spominje u komentaru riječi Uzvišenog Allaha:

"Onaj koji se nevoljniku, kad mu se obrati, odaziva, i koji zlo otklanja."[213]

On kaže: „Hafiz Ibn Asakir spominje biografiju čovjeka koji se zove Ebu Bekr Muhammed ibn Davud Ed-Dinveri poznat kao Ed-Deki Es-Sufi. Ovaj čovjek kaže: 'Iznajmljivao sam mazgu za jahanje od Damaska do grada Zubdana. Jedan put je uzjahao neki čovjek. Na putu smo prošli pored nekog puteljka koji nije bio u upotrebi'. On mi reče: 'Pođi ovim putem bliže je'. Ja sam rekao: 'Nema potrebe'. On mi reče: 'Ali, bliže je.' I mi smo otišli. Došli smo do krševitog mjesta i duboke doline u kojem se nalazio veliki broj leševa, pa mi ovaj čovjek reče: 'Pridrži glavu mazge da sjašem'. I on je sjahao, zagrnuo rukave, pokupio svoju odjeću i isukao nož namjeravajući da me ubije. Ja sam pobjegao ispred njega, a on me je slijedio. Zaklinjao sam ga Allahom i rekoh mu: 'Uzmi mazgu i sve što je na njoj.' On mi reče: 'To je svakako moje, ali ja želim da te ubijem.' Plašio sam ga Allahom i kaznom, ali se on nije obazirao.

[212] Buhari: 724/8, br. 4958.

[213] En-Neml, 62.

Predao sam se njemu i rekao mu: 'Žalim da me ostaviš dok klanjam dva rekata'. On mi reče: 'Požuri'. Stao sam klanjati. Zbrkalo mi se ono što sam znao iz Kur'ana, pa se nisam mogao sjetiti ni jednog harfa. Ostao sam stajati zbunjen, a on je govorio: 'Hajde, završi.' Allah je dao da mojim usnama poteku riječi:

"Onaj koji se nevoljniku, kad mu se obrati, odaziva, i koji zlo otklanja."[214]

Tada sam vidio konjanika kako ide od ulaza doline i u njegovoj ruci je bilo koplje. Njime je gađao ovog čovjeka i pogodilo ga u srce. Pao je mrtav. Ja sam dohvatio konjanika i rekao: 'Tako ti Allaha, ko si ti?' On reče: 'Ja sam izaslanik Onog koji se odaziva onome ko je u nevolji i otklanja loše od njega'. Ovaj čovjek kaže: 'Uzeo sam mazgu i tovar i vratio se zdrav'.

Primjer ovoga je i slanje Džibrila da pomogne Ismailovoj majci u Mekki. U Buhari prenosi od Ibn Abbasa, ﵁, a on od Allahovog Poslanika, ﷺ, priču o Ibrahimovoj selidbi sa njegovim

[214] En-Neml, 62.

sinom Ismailom i suprugom Hadžerom u Meku. Ismailova majka je žurno trčala između Safe i Merve sedam puta tražeći vodu i kada je prišla Mervi čula neki glas. Ponovo je poslušala i čula isti glas, a zatim rekla: "Čula sam te, javi se ako možeš pomoći." Tada je ugledala meleka na mjestu Zemzema koji je zadnjim dijelom svoje noge, ili krila, udario po pijesku i pojavila se voda. Zatim joj rekao: "Ne boj se da ćeš biti ostavljena. Ovdje se nalazi Allahova kuća koju će sagraditi ovo dijete i njegov otac. Zaista, Allah neće ostaviti Svoje robove."

Melek koji joj je došao je bio Džibril. U *Musnedu* se od Ibn Abbasa, a on od Ubejja ibn Kaba prenosi da je rekao: "Nakon što je Džibril iskopao Zemzem svojom petom, Ismailova majka je počela sakupljati pijeskom, pa je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Allah se smilovao Ismailovoj majci, da je ostavila zemzem da teče on bi bio rijeka koja teče."[215]

Prisustvo meleka dženazama dobrih ljudi

Rekao je Allahov Poslanik, ﷺ, o Sa'd ibn Muazu: "Zbog njega se zatresao Arš, otovrena su mu nebeska vrata i prisustvovalo mu je

[215] Ahmed u svome Musnedu: 161/5.

sedamdeset hiljada meleka." Prenosi ga Nesai od Ibn Umera.[216]

Pravljenje hlada šehidima krilima

Buhari prenosi u svome *Sahihu* od Džabira, ؓ, da je rekao: „Kada je ubijen moj otac, ja sam otkrivao njegovo lice i plakao. Branili su mi da to činim, ali mi Poslanik, ﷺ, to nije branio. Moja tetka Fatima je plakala pa je Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Plakala ti ili ne plakala, meleki su ga stalno prekrivali svojim krilima sve dok ga niste podigli."

Buhari je ovo poglavlje naslovio: Poglavlje o pravljenju hlada šehidima od strane meleka.[217]

Meleki koji su došli sa tabutom

Uzvišeni Allah kaže:

﴿وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ إِنَّ آيَةَ مُلْكِهِ أَن يَأْتِيَكُمُ التَّابُوتُ فِيهِ سَكِينَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ وَبَقِيَّةٌ مِّمَّا تَرَكَ آلُ مُوسَى وَآلُ هَارُونَ تَحْمِلُهُ الْمَلَآئِكَةُ﴾

"Znak njegove vlasti" – reče im vjerovjesnik njihov – "bit će kovčeg koji će vam stići

[216] Hadis o potresu Arša zbog Sa'dove smrti. Prenosi ga Buhari: 122/7, br. 3802 i Muslim od Džabira: 1915/4, br. 2466. Kada je u pitanju prisustvo meleka dženazi to je u Nesaijinom Sunenu. Pogledaj: Sahihu sunenin-nesai: 441/2, br. 2816.

[217] Buhari: 32/6, br. 2816.

i koji će meleki nositi, u kome će biti smirenje za vas od Gospodara vašeg i ostatak onoga što su Musa i Harun ostavili. To vam je, zaista, dokaz, ako ste vjernici!"[218]

Allah nas je u ovom ajetu obavijestio da su meleki sinovima Israilovim tada donijeli tabut, da bi ih smirili i učvrstili kako bi znali da je Allah odabrao Taluta za vođu i da bi ga slijedili i bili mu pokorni.

Zaštita Medine i Mekke od Dedžala

Dedžal će, kada se pojavi, ući u svaki grad osim u Mekku i Medinu zbog toga što će meleki čuvati ova dva grada. Muslim prenosi u svome Sahihu hadisu Fatime bintu Kajs iz priče Temima Ed-Darija da je Dedžal rekao: „Ja sam Mesih Dedžal. Uskoro će mi se dozvoliti izlazak. Izaći ću, hodat ću Zemljom, neće ostati nijedno mjesto, a da u njega ne uđem, sve u četrdeset noći. Neću ući u Mekku i Tajjibu. Ova dva grada su mi zabranjena. Kada god pokušam da uđem u jednu od njih, dočekat će me melek sa oštrom sabljom u ruci, odbijajući me. Na svakom njihovom prilazu stoje meleki koji ih čuvaju."

Ona kaže: "Poslanik, s.a.v.s., je udario svojim štapom o mimberu i rekao: "Ovo je Tajjiba, ovo je Tajjiba, ovo je Tajjiba." Misleći na Medinu.

[218] El-Bekare, 248.

Buhari prenosi od Ebu Bekreta, ؓ, a on od Allahovog Poslanika, ﷺ, da je rekao: „U Medinu neće ući Dedžalova prijetnja. Ona će toga dana imati sedam kapija i na svakoj od njih će biti po dva meleka."[219]

Buhari u svome *Sahihu* prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: "Na brdskim stazama Medine su meleki i u nju neće ući kuga i Dedžal."[220]

Silazak Isaa u društvu meleka

Tirmizi u *Sunenu* prenosi hadis od Nuvasa ibn Sem'ana, ؓ, a on od Vjerovjesnika, ﷺ, da je u hadisu o Dedžalu rekao: „Kada siđe Isa sin Merjemin u istočnom Damasku, kod bijele munare u istočnom Damasku sa dva mirisna dijela odjeće, naslonjenih ruku na krila dva meleka.[221]

Meleki su raširili krila nad Šamom

Od Zejda ibn Sabita, ؓ, se prenosi da je rekao: „Čuo sam Allahovog Poslanika, ﷺ, da kaže: „Blago li Šamu, blago li Šamu!" Rekli su:

[219] Buhari: 90/13, br. 7125.

[220] Buhari: 101/13, br. 7123.

[221] Silazak Isaa, a.s., je potvrđen u Muslimovom *Sahihu*: 2259/4, br. 2940. Spomenuti hadis prenosi Tirmizi, pogledaj *Sahihu suneni-t-Tirmizi*: 249/2, br. 1825.

„Allahov Poslaniče, zašto?" On je rekao: „Allahovi meleki su raširili svoja krila nad Šamom"."[222]

Koje su nagrade i sevabi u podudarnosti sa melekima?

U dva Sahiha se prenosi da je Allahov Poslanik,ﷺ, rekao: „Kada imam izgovori 'amin' izgovorite i vi. Onaj čije se izgovaranje riječi 'amin' podudari sa izgovaranjem meleka bit će mu oprošteni grijesi koje je ranije učinio."[223]

Buhari u svome Sahihu prenosi: „Kada neko od vas kaže amin, i meleki na nebesima kažu amin. Pa, kada se nečije aminanje podudari sa aminanjem meleka, bit će mu oprošteni grijesi koje je učinio.[224]

Buhari prenosi od Ebu Hurejrea,ﷺ, da je Allahov Poslanik,ﷺ, rekao: „Kada imam kaže: *Semiallahu limen hamideh*, recite *Allahumme rabbena leke-l-hamd*, jer, doista, čije riječi se podudare sa

[222] Šejh Nasiruddin El-Albani u recenziji hadisa o vrijednosti Šama kaže: "Ovaj hadis je sahih i bilježe ga Tirmizi, Hakim u svome *Mustedreku* i Ahmed u svome *Musnedu*. Kaže Hakim: "Sahih je po uvjetima Buharije i Muslima. Sa njim se složio Zehebi i onako je kako oni dvojica kažu." Munziri u *Tergibu vel-terhibu* kaže: „Prenose ga Ibn Hibban u svome *Sahihu* i Taberani sa vjerodostojnim senedom."

[223] Buhari: 262/2, br. 780 i Muslim: 307/1, br. 410.

[224] Buhari, 266/2, br. 781.

riječima meleka bit će mu oprošteni grijesi koje je počinio."[225]

Odnos meleka prema nevjernicima i griješnicima

Prethodno smo objasnili stav meleka prema vjernicima, i na osnovu toga se objašnjava njihov stav prema nevjernicima. Meleki ne vole nevjernike, nasilnike i zločince, štaviše protiv njih su neprijateljski raspoloženi i bore se. Oni unose nemir u njihova srca, kao što se to dogodilo u bici na Bedru i Hendeku. Mi ćemo ovdje dodati još ono što nije tamo spomenuto detaljno i sa objašnjenjem.

Spuštanje kazne nevjernicima

Kada bi neki poslanik bio u laž ugonjen i njegov narod ustrajao na optuživanju za laž, Allah bi, u većini slučajeva, na njih spuštao kaznu, i oni koji bi izvršili kažnjavanje nekada bi bili meleki.

Uništenje Lutova naroda

Meleki zaduženi za uništenje Lutova naroda su došli u liku mladića lijepog izgleda i Lut, a.s., ih je ugostio. Njegov narod nije znao za njih. O njima ih je obavijestila Lutova žena. Oni su užur-

[225] Buhari, 283/2, br. 796.

bano došli, želeći da sa njima učine nemoral, pa ih je Lut, a.s., štitio i govorio im, ali su oni odbili. Džibril ih je udario svojim krilom i izbio im oči, pa su oslijepili: „I kad izaslanici Naši dođoše Lutu, on se zbog njih nađe u neprilici i bi mu teško pri duši, pa reče: "Ovo je mučan dan!' I narod njegov pohrli njemu, - a i prije su radili sramotna djela. "O narode moj", - reče on – "eto mojih kćeri, one su vam čistije! Bojte se Allah i pred gostima mojim me ne sramotite! Zar među vama nema razumna čovjeka?""Ti znaš da nam nisu potrebne tvoje kćeri" – rekoše oni -, "ti doista znaš šta hoćemo mi"."Ah, da ja samo imam moć" – reče on – "ili da se mogu osloniti na nekog snažnog!" A meleki rekoše" "O Lute, mi smo izaslanici Gospodara tvoga, oni tebi ne mogu nauditi. Ti kreni sa čeljadi svojom u gluho doba noći bez žene svoje, nju će zadesiti isto što i njih, i neka se niko od vas ne obazire! – Rok im je praskozorje, a zar praskozorje nije blizu?"[226]

Ibn Kesir[227] kaže: Spominju da im je izašao Džibril, a.s., i udario ih po licima svojim krilom, pa im je istjerao oči. Kaže se da su upale u potpunosti, nije ostalo ni njihova mjesta niti traga od njih... kaže Uzvišeni: ***"Oni su od njega***

[226] Hud, 77-81.

[227] *El-Bidaje wen-nihaje*, 19771.

goste njegove tražili, pa smo ih im oslijepili: "Iskusite kaznu Moju i prijetnje Moje!"[228]

U zoru ih je Uzvišeni Allah uništio: ***„I kada pade naredba Naša, Mi sve prevrnusmo, ono što je bilo gore – bi dolje, i na njih kao kišu grumenje od pečena blata spustismo, koje je neprekidno sipalo, obilježeno od Gospodara tvoga, - a ono nije daleko ni od jednog nasilnika."***[229]

Ibn Kesir u svome *Tefsiru* kaže: „Mudžahid kaže: 'Džibril je uzeo Lutov narod i, zajedno sa njihovom stokom i imovinom, podigao uvis, tako da su stanovnici neba čuli lavež njihovih pasa. Zatim ih je izvrnuo. Podigao ih je na donjem perju svoga desnog krila'."

Spominje i riječi slične ovim, ali ne navodi hadis koji svjedoči o ovome.

Proklinjanje nevjernika

Uzvišeni Allah kaže:

﴿كَيْفَ يَهْدِي اللهُ قَوْمًا كَفَرُواْ بَعْدَ إِيمَانِهِمْ وَشَهِدُواْ أَنَّ الرَّسُولَ
حَقٌّ وَجَاءهُمُ الْبَيِّنَاتُ وَاللهُ لاَ يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ أُوْلَـئِكَ
جَزَآؤُهُمْ أَنَّ عَلَيْهِمْ لَعْنَةَ اللهِ وَالْمَلآئِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ﴾

„Allah neće ukazati na pravi put onim ljudima koji su postali nevjernici, nakon što su bili vjernici i tvrdili da je Poslanik istina,

[228] El-Kamer, 37.

[229] Hud, 82-83.

***a pruženi su im i jasni dokazi! – Neće Allah ukazati na pravi put narodu koji sam sebi nepravdu čini. Kazna im je – prokletstvo od Allaha i meleka i svih ljudi, nad svima njima."*[230]

Također, kaže:

﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَمَاتُوا وَهُمْ كُفَّارٌ أُولَـٰئِكَ عَلَيْهِمْ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ﴾

"Oni koji ne vjeruju i koji kao nevjernici umru – zaslužuju, doista, prokletstvo Allahovo i meleka i svih ljudi."[231]

Meleki ne proklinju samo nevjernike. Već mogu proklinjati i one koji čine određene grijehe, a od njih su:

1) Meleki proklinju ženu koja se ne odazove svome mužu;

Buhari prenosi u svome *Sahihu* od Ebu Hurejrea, ؓ, da je rekao:

Rekao je Allahov Poslanik, ﷺ:

„Kada muž pozove svoju suprugu u postelju, pa ona odbije da dođe, proklinju je meleki dok ne svane."[232]

[230] Ali Imran, 86-87.

[231] El-Bekare, 161.

[232] Buhari: 293/9, br. 5193.

U drugom rivajetu u Sahihu stoji: „Dok se ne vrati."[233]

2) Meleki proklinju onoga ko uperi ka svome bratu gvozdenu šipku;

Muslim u svome *Sahihu* prenosi od Ebu Hurejrea, r.a., da je rekao:

„Rekao je Ebu Kasim, ﷺ: „Onaj ko ka svome bratu uperi gvožđe proklinju ga meleki, pa makar mu bio brat od njegovog oca i majke."[234]

Prokletstvo meleka ukazuje na zabranjenost ovog čina jer se ovim zastrašuje brat vjernik. Šejtan može čovjeka zavesti pa da ubije muslimana. Ovo se posebno odnosi na moderno oružje koje može opaliti i uslijed najmanje greške ili uslijed nenamjernog dodira. Koliko je samo ovakvih slučajeva!

3) Meleki proklinju onoga ko psuje ashabe Allahovog Poslanika;

U Taberanijevom *Mu'džemul-kebiru*, sa hasen senedom se od Ibn Abbasa, ؓ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: „Ko psuje moje ashabe, na njega je prokletstvo Allahovo, meleka i svih ljudi."

[233] Predhodni izvor: 294/9, br. 5194.

[234] Muslim: 2020/4., br. 2616.

O, kako je čudno što su neki ljudi psovanje Poslanikovih,ﷺ, ashaba smatraju ibadetom kojim će se približiti Allahu,ﷻ! Zapravo, njihova nagrada je nagrada koju Allahov Poslanik,ﷺ, spominje u ovim riječima. Strašna je to nagrada!

4) Oni koji sprečavaju sprovođenje Allahovih propisa;

Nesa'i i Ibn Madždže prenose u svojim *Sunenima* sa vjerodostojnim senedom od Ibn Abbasa,ؓ, da je Allahov Poslanik,ﷺ, rekao: "Ko namjerno ubije, ubijte i vi njega, a ko nastoji da se ne izvrši kazna nad njim, na njega je Allahovo prokletstvo, prokletstvo meleka i svih ljudi."[235]

Ko imetkom ili autoritetom posreduje da se ne izvrši smrtna kazna nad ubicom koji je namjerno ubio, na njega je ovo prokletstvo, a šta je tek sa onim koji nastoji da se u potpunosti ne sprovodi šeri'at?!

5) Ko pruži utočište novotaru;

Od onih koje proklinju meleki kao što ih proklinje Uzvišeni Allah su oni koji u Njegovu vjeru unose novotarije, bune i bore se protiv njenih propisa i zakonodavstva ili ugošćavaju i

[235] *Sahihu suneni Nesa'i*: 492/3, br. 4456 i 4457 i *Sahihu suneni Ibn Madže*, 96/2, br. 2131.

štite novotare kao što stoji u hadisu: „Ko uvede neku novotariju ili ugosti novotara, na njega je Allahovo prokletstvo, prokletstvo meleka i svih ljudi."

Novotarija u Medini je još veći zločin. Buhari i Muslim prenose od Ali ibn Ebi Taliba,ؓ, da je rekao:

„Allahov Poslanik,ﷺ, je rekao: „Medina je harem od Ira' do Sevra, pa ko u nju uvede novotariju, ili zaštiti novotara, na njega je Allahovo prokletstvo, prokletstvo meleka i svih ljudi, Allah od njega neće na Sudnjem danu primiti nikakvo opravdanje."[236]

Traženje nevjernika da vide meleke

Nevjernici su tražili da vide meleke kako bi bili uvjereni u iskrenost Allahovog Poslanika, s.a.v.s., pa ih je Uzvišeni Allah obavijestio da će dan kada će vidjeti meleke biti dan njihove nesreće. Dakle, nevjernici će vidjeti meleke na danu kada ih budu kažnjavali, ili onoga dana kada im dođe smrt i otklone se prepreke:

„Oni koji ne vjeruju da će pred Nas stati – govore: "Zašto nam se ne pošalju meleki ili zašto Gospodara svoga ne vidimo?" Oni su, zaista, u dušama svojim oholi, a u nepravičnosti su sve granice prešli. Onoga

[236] Buhari, 81/4, br. 1875 i Muslim, 994/2, br. 1370, ovo je Muslimova verzija.

Dana kada ugledaju meleke grešnici se neće radovati i uzviknuće: "Sačuvaj nas Bože!"[237]

Meleki i ostala stvorenja

U prošlom dijelu objašnjena je veza između meleka i Ademovog potomstva. Ali, nije samo ovo što je povjereno melekima. Meleki obavljaju različite stvari u kosmosu koje mi vidimo i ne vidimo.

Zadovoljit ćemo se spominjanjem nekih od ovih stvari koje se spominju u Kur'anu i Sunnetu.

Nosači Arša

Arš je najveće stvorenje, obuhvata nebesa i iznad njega je. Milostivi se nad njime uzvisio i Arš nose osmerica:

"I meleki će na krajevima njegovim stajati, a prijestol Gospodara tvoga će tog dana iznad njih osmorica držati."[238]

Meleki brda

Brda imaju meleke koji su zaduženi za njih. Uzvišeni Allah poslao je meleka brda da traže

[237] El-Furkan, 21-22.

[238] El-Hakka, 17. Objašnjenje o njihovoj veličini predhodno je navedeno u dijelu koji govori o njihovim svojstvima i sposobnostima.

od Poslanika,ﷺ, naredbu da unište stanovnike Mekke. Muslim i Buhari u svojim *Sahihima* prenose od Aiše, ؓ, da je upitala Vjerovjesnika,ﷺ:

„Allahov Poslaniče, da li si imao teži dan od dana Uhuda?" „Pretrpio sam od tvog naroda to što sam pretrpio. Teži mi je bio dan Akabe kada sam sebe izložio poniženju pred Ibn Abdi Jalil ibn Abdul-Kelalom. On se ne odazva mom pozivu. Otišao sam u brizi i iz nje se trgoh kada dođoh do mjesta Es-Se'alib.[239] Podigao sam glavi, iznad mene je bio oblak koji mi je pravio hlad. Pogledao sam u njega, a na njemu je bio Džibril koji me pozva i reče: „Uzvišeni Allah je čuo riječi tvoga naroda koje je rekao tebi, čuo je ono što su ti odgovorili. Poslao ti je meleka brda da mu narediš da sa njima učini ono što ti hoćeš."

Poslanik,ﷺ, kaže: „Pozvao me je melek brda, nazvao mi selam, a zatim rekao: 'O, Muhammede, Uzvišeni Allah je čuo riječi tvoga naroda upućene tebi, a ja sam melek brdą. Pa me je Uzvišeni Gospodar poslao tebi da mi narediš! Pa, šta hoćeš? Ako hoćeš da na njih srušim ova dva brda."[240]

Poslanik, s.a.v.s., reče: „Ne, nadam se da će Uzvišeni Allah iz njihovih kičmi izvesti potom-

[239] Mjesto između Mekke i Taifa.

[240] Dva brda oko Mekke.

stvo koji će samo Allaha obožavati i koji Mu druga neće pripisivati."[241]

Meleki zaduženi za zemlju, bilje i opskrbu

Ibn Kesir[242] kaže: „Mikail je zadužen za zemlju i biljke koje proizvode opskrbu na Zemlji. On ima pomoćnike koji rade ono što im on, po Allahovoj naredbi, naredi. Gone vjetrove i oblake kamo Gospodar Uzvišeni hoće."

Postoje meleki zaduženi za oblake. Tirmizi u svome Sunenu od Ibn Abbasa, ﷺ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: „Er-Ra'd je jedan od Allahovih meleka zadužen za oblake. On ima sablje od vatre i njima goni oblake kuda Uzvišeni Allah hoće."[243]

Može ih tjerati u nekim gradovima i u nekim selima. Može mu biti naređeno da natopi njivu samo jednog čovjeka kao što stoji u hadisu kojeg prenosi Muslim u svome *Sahihu* od Ebu Hurejrea, ﷺ, a on od Allahovog Poslanika, ﷺ, da je rekao:

„Neki čovjek je bio u nekoj pustinji pa je čuo glas u oblaku: 'Natopi bašču tog i tog'. Taj oblak se okrenuo i svoju vodu ispraznio u Harri.

[241] Muslim: 1420/3, br. 1795 i ovo je njegova verzija i Buharija: 312/6, br. 3231.

[242] El-Bidaje wen-nihaje, 50/1.

[243] Sahihu sunenit-Tirmizi: 64/3, br. 2492.

Jaruga kojom teče voda iz kamenjara u ravnicu je primila u sebi svu tu vodu. On je slijedio tu vodu. Vidio je čovjeka kako stoji u bašči usmjeravajući vodu ka svome polju, pa mu je ovaj čovjek rekao: 'O, Allahov robe, kako se zoveš?' On odgovori: 'Taj i taj', spomenuvši ime koje je ovaj čovjek čuo iz oblaka. On ga zatim, upita: 'O, Allahov robe, zašto si me pitao za moje ime?' na što mu on odgovori: 'Čuo sam glas iz oblaka koji je prosuo ovu vodu da kaže: 'Natopi bašču toga i toga' spomenuvši pritom tvoje ime. Šta činiš sa svojom baščom?' On reče: 'Kada kažeš tako, ja pogledam u ono što uberem iz ove bašče. Trećinu podijelim kao sadaku, trećinu pojedem sa porodicom, a trećinu vratim u zemlju'."[244]

Sve u svemu, meleki su zaduženi za nebesa i zemlju. Svaki pokret u kosmosu je od meleka kao što kaže Uzvišeni Allah:

﴿فَالْمُدَبِّرَاتِ أَمْرًا﴾

„I sređuju ono što nije sređeno."[245]

﴿فَالْمُقَسِّمَاتِ أَمْرًا﴾

"I onih koji naredbe sprovode."[246]

Oni koji poslanike u laž utjeruju i koji negiraju Stvoritelja tvrde da tu ulogu izvršavaju zvijezde.

[244] Muslim: 2288/4, br. 2984.

[245] En-Nazi'at: 5.

[246] Ez-Zarijat, 4.

Oni koji sve ovo uređuju Allahovom naredbom su meleki, kao što kaže Uzvišeni Allah:

﴿وَالْمُرْسَلَاتِ عُرْفًا فَالْعَاصِفَاتِ عَصْفًا وَالنَّاشِرَاتِ نَشْرًا
فَالْفَارِقَاتِ فَرْقًا فَالْمُلْقِيَاتِ ذِكْرًا﴾

"Tako mi onih koji se jedan za drugim šalju pa kao vihor hite, i onih koji objavljuju pa razdvajaju i Objavu dostavljaju."[247]

Uzvišeni, također, kaže:

﴿وَالنَّازِعَاتِ غَرْقًا وَالنَّاشِطَاتِ نَشْطًا وَالسَّابِحَاتِ سَبْحًا
فَالسَّابِقَاتِ سَبْقًا فَالْمُدَبِّرَاتِ أَمْرًا﴾

„Tako Mi onih koji čupaju grubo, i onih koji vade blago, i onih koji plove brzo pa naređenja izvršavaju žurno i sređuju ono što nije sređeno.[248]

Također, kaže:

﴿وَالصَّافَّاتِ صَفًّا فَالزَّاجِرَاتِ زَجْرًا فَالتَّالِيَاتِ ذِكْرًا﴾

"Tako Mi onih u redove poredanih i onih koji odvraćaju i onih koji opomenu čitaju."[249]

Svi ovi ajeti govore o ulozi meleka u uređivanju stvari na nebesima i zemlji.

[247] El-Murselat, 1-5.

[248] En-Nazi'at, 1-5.

[249] Es-Safat, 1-3.

Vrjednovanje između meleka i Ademovih potomaka

Staro je razilaženje u ovom pitanju

Ibn Kesir[250] kaže: „Učenjaci su se razišli u pitanju vrjednovanja meleka nad čovjekom. O ovome postoji nekoliko stavova. Većina ovih stavova se nalazi u knjigama mutekelimuna, a tiču se njihovog razilaženja i slaganja u ovom sa mu'tezilama.

Hafiz ibn Asakir u svome djelu *Tarih* u biografiji Umejjeta ibn Amra ibn Seida ibn Asa spominje najstariji stav uleme u ovom pitanju. On spominje da je spomenuti čovjek prisustvovao sijelu kod Omera ibn Abdul-Aziza. Tu je bila prisutna grupa ljudi. Omer ibn Abdul-Aziz, je rekao: „Kod Uzvišenog Allaha je najplemenitije Ademovo potomstvo." Taj svoj stav je potkrijepio riječima Uzvišenog:

﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَٰئِكَ هُمْ خَيْرُ الْبَرِيَّةِ﴾

„A oni koji vjeruju i čine dobra djela – oni su, zbilja, najbolja stvorenja."[251]

[250] El-Bidaje wen-nihaje: 58/1.

[251] El-Bejjine, 7.

Sa njim se u tome složio Umejje ibn Amr ibn Seid.

Arak ibn Malik je rekao: „Kod Allaha su najugledniji njegovi meleki. Oni služe Allaha na ovom i Budućem svijetu i izaslanici su Njegovim vjerovjesnicima." Svoj stav potkrijepio je riječima Uzvišenog Allaha, ﷻ:

﴿فَوَسْوَسَ لَهُمَا الشَّيْطَانُ لِيُبْدِيَ لَهُمَا مَا وُورِيَ عَنْهُمَا مِن سَوْءَاتِهِمَا وَقَالَ مَا نَهَاكُمَا رَبُّكُمَا عَنْ هَٰذِهِ الشَّجَرَةِ إِلَّا أَن تَكُونَا مَلَكَيْنِ أَوْ تَكُونَا مِنَ الْخَالِدِينَ﴾

"I šejtan im poče bajati da bi im otkrio stidna mjesta njihova, koja su im skrivena bila, i reče: "Gospodar vaš vam zabranjuje ovo drvo samo zato da ne biste meleki postali ili da ne biste besmrtni bili."[252]

Omer ibn Abdul-Aziz se obrati Muhammed ibn Kabu El-Karziju: „Šta kažeš ti, Ebu Hamza?" On odgovori: „Uzvišeni Allah je odlikovao Adema i stvorio ga Svojom rukom, udahnuo u njega od Svoga ruha, naredio je melekima da mu učine sedždu, od njegovog potomstva je poslao vjerovjesnike i poslanike i one koje posjećuju meleki."

On se, dakle, složio sa Omer ibn Abdul-Azizom i donio novi dokaz. Riječi Ibn Kesira o Omeru ibn Abdul-Azizu i događaj koji se dogodio na skupu kod njega ispravljaju grešku koju je izrekao

[252] El-E'araf, 20.

Tadžuddin El-Fezari kada je rekao: „Ovo pitanje je jedna od novotarija ilmul-kelama o kojoj nije govorio niko od prve generacije ovog ummeta niti ijedan poznati imam ovog ummeta."[253]

Štaviše, potvrđeno je da su neki ashabi govorili o ovome. Abdullah ibn Selam, رضي الله عنه, kaže: „Uzvišeni Allah nije stvorio stvorenje koje je kod Njega časnije od Muhammeda, s.a.v.s." Bi mu rečeno: „Zar ni Džibril i Mikail?!" Na ovo pitanje on odgovori: „Znaš li ti ko su Džibril i Mikail? Džibril i Mikail su potčinjena stvorenja kao što su Sunce i Mjesec, Allah nije stvorio stvorenje koje je kod Njega Uzvišenoga, ﷻ, plemenitije od Muhammeda, ﷺ."

Ovo predanje prenosi Hakim u svome *Mustedreku*. On i Zehebi je smatraju vjerodostojnom.[254]

Stavovi u ovom pitanju

Komentator Tahavijeve akide navodi da su po učenju Ehlu sunneta samo dobri ljudi i vjerovjesnici vrjedniji od meleka. Mu'tezile daju prednost melekima, a Ešarijevi sljedbenici imaju dva stava. Jedni od njih daju prednost dobrim robovima i vjerovjesnicima, a jedni ovdje staju

[253] *Šerhul-akidetit-Tahavijje*, 339.

[254] Pogledaj Albanijevu recenziju djela *Šerhu akidetit-Tahavijje*, str. 342.

ne iznoseći svoj stav. Prenosi se da su neki od eš'arija bliži stavu da su meleki odabraniji. Ovaj stav se prenosi i od nekih drugi pripadnika Ehlu-s-sunneta, a ovo je i stav sufija.

Šije kažu: „Imami su svi vrjedniji od svih meleka". Niko od velikih učenjaka nije rekao da su meleki odabraniji od nekih vjerovjesnika. Spominje se da je Ebu Hanife, ﵀, stao kod odgovora na ovo pitanje ne iznoseći stav, a tome je naklonjen i komentator Tahavijeve, r.h., akide.[255] Sefarini spominje[256] da je imam Ahmed govorio: „Onaj ko daje prednost malekima griješi." Također je rekao: „Svaki vjernik je vrjedniji od meleka".

Suština mimoilaženja

Nema sumnje da nevjernici i munafici ne ulaze u vrjednovanje sa melekima, oni su u većoj zabludi od stoke:

﴿أُوْلَـئِكَ كَالأَنْعَامِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ أُوْلَـئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ﴾

"Oni su kao stoka, čak i gori - oni su zaista nemarni".[257]

Vrjednovanjem ne želimo vrjednovanje između suštine vrste čovjeka i suštine meleka, to je vrjednovanje između dobrih ljudi i meleka.

[255] *Šerhul-akideti Tahavijje*, 338.

[256] *Lewamiul-envaril-behijje*: 398/2.

[257] El-E'araf, 179.

Iako neki smatraju da su meleki vrjedniji od vjernika ljudi i njihovo vrjednovanje je između vjerovjesnika i meleka.

Dokazi onih koji vrjednuju dobrog čovjeka nad melekima

Nakon što smo utvrdili mjesto razlaza objasnit ćemo dokaze onih koji ljude smatraju odabranijim od meleka.

Prvi dokaz: Allah je naredio melekima da učine sedždu Ademu, a da čovjek nema prednost onda melekima ne bi bilo naređeno da mu učine sedždu:

﴿وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلاَئِكَةِ اسْجُدُواْ لآدَمَ فَسَجَدُواْ إِلاَّ إِبْلِيسَ أَبَى
وَاسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ﴾

"A kada rekosmo melekima: 'Poklonite se Ademu!' – oni se pokloniše, ali Iblis ne htjede, on se uzoholi i posta nevjernik."[258]

Neki odgovaraju na ovo da je sedžda bila Allahu, a Adem im je bio kibla. Kada bi ovo bilo tačno, Allah bi rekao: Učinite sedždu ka Ademu, a ne:

...

Da je cilj ove sedžde bio uzimanje Adema za kiblu, onda Iblis ne bi odbio da učini sedždu i ne bi tvrdio da je on bolji od Adema, jer kibla

[258] El-Bekare, 34.

može biti kamen i nije u uzimanju tog kamena za kiblu dokaz o njegovoj vrijednosti.

Istina je da je sedžda meleka Ademu bila ibadet Allahu, pokornost njemu i način približavanja njemu, s tim što je to za Adema bila počast, odavanje plemenitosti i uzdizanje.

Ne prenosi se da je Adem učinio sedždu melekima. Štaviše, Ademu i njegovom potomstvu se naređuje da čine sedždu jedino Allahu, Gospodaru svjetova, jer su oni, a Allah najbolje zna, najodabranija vrsta, a to su dobri Ademovi potomci. Oni mogu čineti sedždu samo Allahu Gospodaru svijetova.

Drugi dokaz: Riječi koje govori Iblis:

﴿وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ قَالَ
أَأَسْجُدُ لِمَنْ خَلَقْتَ طِينًا﴾

"I kada rekosmo melekima: 'Poklonite se Ademu!' – oni se svi, osim Iblisa, pokloniše. 'Zar da se poklonim onome koga si od ilovače stvorio?' – reče."[259]

Ovaj tekst govori o vrijednosti Adema nad Iblisom kad mu je naređeno da se pokloni Ademu.

Treći dokaz: Uzvišeni Allah je čovjeka stvorio Svojom rukom, a meleke riječju.

Četvrti dokaz: Riječi Uzvišenog Allaha:

[259] El-Isra, 61.

﴿وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً قَالُوا
أَتَجْعَلُ فِيهَا مَنْ يُفْسِدُ فِيهَا وَيَسْفِكُ الدِّمَاءَ وَنَحْنُ نُسَبِّحُ
بِحَمْدِكَ وَنُقَدِّسُ لَكَ قَالَ إِنِّي أَعْلَمُ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾

"A kada Gospodar tvoj reče melekima: 'Ja će na Zemlji namjesnika postaviti!' – oni rekoše: 'Zar će Ti namjesnik biti onaj koji će na njoj nered činiti i krv prolijevati? A mi Tebe veličamo i hvalimo i, kako Tebi dolikuje, štujemo.' On reče: 'Ja znam ono što vi ne znate.'"[260]

Halifa je vrjedniji od onoga ko nije halifa. Meleki su tražili da hilafet pripadne njima i da od njih bude halifa kada su rekli:

﴿وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً قَالُوا
أَتَجْعَلُ فِيهَا مَنْ يُفْسِدُ فِيهَا وَيَسْفِكُ الدِّمَاءَ وَنَحْنُ نُسَبِّحُ
بِحَمْدِكَ وَنُقَدِّسُ لَكَ قَالَ إِنِّي أَعْلَمُ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾

"A kada Gospodar tvoj reče melekima: 'Ja će na Zemlji namjesnika postaviti!' – oni rekoše: 'Zar će Ti namjesnik biti onaj koji će na njoj nered činiti i krv prolijevati? A mi Tebe veličamo i hvalimo i, kako Tebi dolikuje, štujemo.' On reče: 'Ja znam ono što vi ne znate.'"[261]

Da hilafet nije stepen veći od njihovog stepena oni ne bi tražili da im pripadne.

[260] El-Bekare, 30.

[261] El-Bekare, 30.

Peti dokaz: Vrijednost Ademovog potomstva nad melekima u znanju kada ih je Allah pitao o imenima, pa mu oni nisu odgovorili, već su priznali da oni to ne znaju pa ih je Adem o tome obavijestio. Uzvišeni Allah kaže:

﴿قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لاَ يَعْلَمُونَ إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُوْلُوا الأَلْبَابِ﴾

Reci: 'Zar su isti oni koji znaju i oni koji ne znaju? Samo oni koji pameti imaju pouku primaju!'[262]

Šesti dokaz: Ono što upućuje na prednost čovjeka je i to što je njegova pokornost teža, a samim tim i odabranija. Čovjek je po svojoj prirodi sklon strastima, pohlepi, žudnji, srdžbi, a sve ove stvari ne postoje kod meleka.

Sedmi dokaz: Prethodne generacije su citirale hadise koji govore o vrijednosti dobrih ljudi nad melekima i prenosili ih ljudima. Da je ovo bilo loše i oni bi to smatrali lošim.

Osmi dokaz: Allah se ponosi Svojim dobrim robovima kada oni izvršavaju ono što im je On naredio i propisao i kada obavljaju propisane namaze. U Musnedu i kod Ibn Madždže se prenosi od Abdullaha da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: „Radujte se, vaš Gospodar je otvorio jedna od nebeskih vrata i sa vama se ponosi kod meleka. Govori im: „Pogledajte moje robove,

[262] Ez-Zumer, 9.

izvršili su jednu obavezu i sada su u iščekivanju naredne."[263]

Ebu Hurejre prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: „Allah se ponosi sa onima koji stoje na Arefatu kod stanovnika nebesa. Govori im: „Pogledajte ove moje robove. Došli su mu prašnjave kose i tijela."[264]

Sened ovog hadisa je sahih. Prenose ga Ibn Hibban u svome Sahihu i Hakim i Bejheki u svojim Sunenima.[265]

Oni koji smatraju meleke odabranijim navode sljedeći hadis kao dokaz: „Ko me spomene u sebi i Ja njega spomenem u sebi, a ko me spomene u nekom skupu i ja njega spomenem u boljem skupu."

Također, svoj stav dokazuju time što Ademovi potomci imaju nedostataka i mahana i čine greške i propuste. Dokazuju, također, svoj stav riječima Uzvišenog, ﷻ:

﴿وَلاَ أَقُولُ لَكُمْ إِنِّي مَلَكٌ﴾

„Ja vam ne govorim da sam melek."[266]

[263] *Sahihu-l-džami'*, 67/1.

[264] Tj. prašnjavi i umorni zbog truda koji su uložili. (op. prev.).

[265] *Sahihul-džami'*, 141/2.

[266] El-En'am, 50.

Ovo ukazuje na prednost meleka nad čovjekom.

Zaključak ovog pitanja

Zaključak ovog pitanja je ono što je rekao Ibn Tejmijje da su dobri robovi bolji u pogledu savršenosti kraja. Oni će ući u Džennet, dostići ugled, nastaniti najveće stepene, poživjet će ih Milostivi, počastit će ih gledanjem u Njegovo plemenito lice i meleki će im služiti po Allahovoj dozvoli.

Meleki su odabraniji u pogledu početka. Meleki su sada u visokom društvu, čisti od onoga što rade ljudi, utonuli u ibadet svome Gospodaru, i nema sumnje da je sadašnje stanje bolje od stanja ljudi.

Ibn Kajjim je rekao: „Ovim pojedinostima je razjašnjena tajna vrjednovanja, usaglašeni dokazi dvije grupe i složili se svi na istini. A Allah najbolje zna."

Sadržaj